Η ΟΔΟΣ

«Ἐγώ εἰμι ἡ ὁδός καὶ ἡ ἀλήθεια καὶ ἡ ζωή». (Ἰωάν. 14,6)

ΤΕΤΡΑΜΗΝΙΑΙΟ ΦΥΛΛΑΔΙΟ ΟΡΘΟΔΟΞΟΥ ΔΙΔΑΧΗΣ
ΕΚΔΟΣΗ ΙΕΡΑΣ ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩΣ ΡΟΔΟΥ
ΔΙΑΝΕΜΕΤΑΙ ΔΩΡΕΑΝ

ΦΥΛΛΟ 27 ΕΤΟΣ 8ο • 2013

ΜΑΪΟΣ
ΙΟΥΝΙΟΣ
ΙΟΥΛΙΟΣ
ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ

ΠΡΟΟΙΜΙΟΝ

Τί εἶναι ἡ πνευματική ζωή

Ἁγίου Νικολάου Βελιμίροβιτς

Μόνο ἡ πνευματική ζωή εἶναι ἡ ἀληθινή ζωή, ὅλα τά ὑπόλοιπα εἶναι ὕλη. Καί τό σῶμα μας ὕλη εἶναι, χῶμα δανεισμένο ἀπό τή γῆ. Χῶμα, νερό, φωτιά καί ἀέρας -ἀπό αὐτά τά τέσσερα στοιχεῖα εἶναι φτιαγμένο τό ἀνθρώπινο σῶμα. Εἶναι τόσο ἐπιδέξια καί θαυμαστά δομημένο πού δέν μπορεῖ νά περιγραφεῖ μήτε καί νά ἐκφραστεῖ. Καί πάλι ὅμως, τό σῶμα εἶναι μονάχα ἕνα πράγμα, δέν εἶναι ζωή, ὅπως τό ὄχημα δέν εἶναι ὁ ταξιδιώτης καί τό κλουβί δέν εἶναι τό πουλί. Τί εἶναι τότε ἡ ζωή; Ἡ Ἁγία Γραφή τοῦ Θεοῦ τό ἐξηγεῖ σαφέστατα στήν πρώτη της σελίδα: καί ἔπλασεν ὁ Θεός τόν ἄνθρωπον, χοῦν ἀπό τῆς γῆς, καί ἐνεφύσησεν εἰς τό πρόσωπον αὐτοῦ πνοήν ζωῆς, καί ἐγένετο ὁ ἄνθρωπος εἰς ψυχήν ζῶσαν (Γέν. 2, 7). Γνωρίζεις καλά τί σημαίνουν τοῦτα τά λόγια, ἄμεσα καί ἔμμεσα; Ἄμεσα λοιπόν, ἔφτιαξε ὁ Θεός ἀπό τό χῶμα τό σῶμα καί ἔμμεσα, ἀπό τόν Ἑαυτό Του φύσηξε μέσα του πνοή ζωῆς. Ἔτσι ὁ ἄνθρωπος ἔγινε ζωντανή ψυχή. Φαινομενικά λοιπόν ὁ ἄνθρωπος εἶναι ὕλη ἀλλά μέ πνοή ζωῆς μέσα της, ἡ ὁποία προέρχεται ἄμεσα ἀπό τόν Δημιουργό.

Μέ αὐτή τήν πνοή ζωῆς διατηρεῖ ὁ ἄνθρωπος δεσμό μέ τόν ἴδιο τόν Δημιουργό του καί μέ σύσσωμο τόν οὐράνιο πνευματικό κόσμο πού Τόν περιβάλλει. Μιά φλογίτσα πού μοιάζει μέ τήν αἰώνια φλόγα τῆς Θεότητος. Ἄν καί μέ τό σῶμα ἔρπουμε στή γῆ ἀνάμεσα στά ἔντομα, εἴμαστε ὅμως μέ τούτη τή φλογίτσα, συνδεδεμένοι μέ τούς ἀνωτέρους οὐρανούς καί τήν αἰωνιότητα.

Ἡ ζῶσα ψυχή μέσα στό σῶμα, ἡ ὁποία ὑποστηρίζεται ἀσταμάτητα καί ζωογονεῖται ἀπό ἐκείνη τή Θεία πνοή ζωῆς, αὐτό εἶναι ἡ ζωή τοῦ ἀνθρώπου.

Μέ ἁπλά λόγια: πνευματική ζωή εἶναι ἡ ἀδιάλειπτη προσπάθειά μας νά καταστοῦμε ἄξιοι ἐκείνης τῆς Θεϊκῆς πνοῆς πού βρίσκεται μέσα μας. Καί γιατί πρέπει νά ἀγωνιζόμαστε γιά νά γίνουμε ἄξιοι; Ἐπειδή αὐτό εἶναι κάτι τό ὁποῖο μᾶς χάρισε ὁ Κτίστης ἀφ' Ἑαυτοῦ Του. Κανείς μας δέν τό ἀγόρασε οὔτε καί τό ξεπλήρωσε, ἀλλά μ˜ Ας τό ἔχει χαρίσει ἡ αἰώνια Ἀγάπη. Πραγματικά, τό δῶρο δέν πληρώνεται μέ τίποτε. Γι' αὐτό καί τό δῶρο εἶναι δῶρο. Ἐκεῖνος ὅμως πού λαμβάνει ἕνα δῶρο καί μάλιστα τόσο πολύτιμο ὅπως εἶναι ἡ ζωή, ὀφείλει τουλάχιστον ν' ἀποδειχτεῖ ἄξιος αὐτῆς τῆς δωρεᾶς.

Γιά τό πῶς νά ἀπαντήσουμε μέ ἀγάπη στήν ἀγάπη τοῦ Θεοῦ, καί πῶς νά ἀποδειχτοῦμε ἄξιοι τῆς θείας δωρεᾶς, ὑπάρχει μιά μεγάλη ἐπιστήμη πού ὀνομάζεται πνευματική ἐπιστήμη. Εἶναι ἐπιστήμη ὑπεράνω τῶν ἐπιστημῶν, καθώς καί ἡ Θεία πνοή ζωῆς βρίσκεται ὑπεράνω κάθε πράγματος. Τούτη ἡ ἐπιστήμη δέν εἶναι τοῦ σαρκικοῦ ἀνθρώπου ἀλλά τοῦ ἴδιου τοῦ Ἁγίου Πνεύματος τοῦ Θεοῦ. Ὁ δωρεοδότης τοῦ πολυτιμότερου δώρου, δίδαξε ὁ Ἴδιος τούς ἀνθρώπους πῶς θά γίνουν ἄξιοι αὐτῆς τῆς δωρεᾶς.

Στήν ἐποχή μας ἡ ἁμαρτία ἔγινε προκλητική καί ἀδιάντροπη. Πολλοί ἀδιαφοροῦν γιά τήν κατά Θεόν ζωή καί ζοῦν ὑλιστικά. Ἄλλοι μάλιστα, καθώς δέν γνωρίζουν, χλευάζουν τήν πνευματική ζωή, πού καλλιεργεῖται ἐντός τῆς Ἐκκλησίας, θεωρώντας την σκοταδιστική καί ἀναχρονιστική.

Τό παρόν τεῦχος ἀφιερώθηκε στήν πνευματική ζωή. Ὁ χριστιανός μέσω τῆς ἄσκησης καί τῶν ἁγιαστικῶν μέσων τῆς Ἐκκλησίας καθαρίζεται ἀπό τά πάθη του, ἀποκτᾶ τίς ἀρετές καί ἁγιάζεται ἐνούμενος μέ τόν Θεό. Στά πρῶτα στάδια ἡ πνευματική ζωή εἶναι δύσκολη, γιατί ὁ ἀγωνιστής χριστιανός χρειάζεται νά πολεμήσει τόν κακό ἑαυτό του, πού εἶναι βαθιά ριζωμένος μέσα του. Μέ τήν προσευχή, τή λατρεία, τήν Ἐξομολόγηση, τή θεία Κοινωνία προσφέρεται θεία βοήθεια καί ἐλαττώνεται ἡ δύναμη τῶν παθῶν καί ἀναπτύσσονται οἱ ἀντίθετες ἀρετές. Ὅταν μέ τή Χάρη τοῦ Θεοῦ ὁ χριστιανός προχωρήσει, αἰσθάνεται εἰρήνη στή συνείδησή του καί ψυχική ἀγαλλίαση. Συνήθως ὁ Θεός στόν ἀρχάριο δίνει εὐλογίες πνευματικές, γιά νά τόν ὠθήσει στόν ἀγώνα τόν πνευματικό. Τήν χαρά τῆς κατά Θεόν ζωῆς, ὅποιος τή ζήσει, τήν ἀναπολεῖ καί ἀγωνίζεται μέ ὅλες του τίς δυνάμεις νά τήν ἀνακτήσει. Ἡ πνευματική ζωή ἔχει καί διακυμάνσεις. Ὑπάρχουν πτώσεις, ὑπάρχουν καί ἀνατάσεις. Ἡ σταθερή, ὅμως, σχέση μέ καλό πνευματικό πατέρα ἐξασφαλίζει τήν συνεχῆ ἀγωνιστική στάση καί τήν ἁπλανῆ καθοδήγηση.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Ἡ πνευματική ζωή καί τό Ἅγιον Ὄρος,
π. Τύχωνος, σελ. 3

Θεία λατρεία καί πνευματική ζωή,
Ἀν. Καθ. Παναγιώτη Ἰ. Σκαλτσῆ, σελ. 5

Ἡ πνευματική ζωή ὡς θέμα Ἀγωγῆς,
Τακτ. Καθ. Ἐμμανουήλ Π. Περσελῆ, σελ. 9

Ἡ πνευματική ζωή εἶναι ἔρωτας,
Πρωτοπρ. Νεκταρίου Κάνια, σελ. 12

Συζήτηση μέ ἕναν ἔφηβο: Ἡ πνευματική ζωή,
Ἀρχιμ. Μαξίμου Παναγιώτου, σελ. 15

Ἀναμνήσεις ἑνός ζευγαριοῦ ἀπ' τό ταξίδι του στά νησιά Φίτσι, σελ. 18

Πατριαρχική καί Συνοδική ἐγκύκλιος ἐπί τῇ 1700ετηρίδι ἀπό τῆς ἐκδόσεως τοῦ Διατάγματος τῶν Μεδιολάνων, σελ. 19

Ἀντίδοτο στήν ἀλλοτρίωση,
πρωτ. Εὐαγγέλου Παχυγιαννάκη, σελ. 23

Πῶς συμμετέχει ἡ φύση στή λατρεία τῆς Ἐκκλησίας, *Παρασκευῆς Μαντικοῦ,* σελ. 25

Κατασκηνώσεις Ἱερᾶς Μητροπόλεως Ρόδου,
Ἀρχιμ. Μαξίμου Παναγιώτου, σελ. 29

Εἰδήσεις Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, σελ. 30

Εἰδήσεις Ἱερᾶς Μητροπόλεως, σελ. 33

Ἱεροψαλτικά Νέα, σελ. 39

Ἀπόψεις καί Σχόλια,
Ἀρχιμ. Μαξίμου Παναγιώτου, σελ. 40

Η ΟΔΟΣ

Κωδικός ἐντύπου ISSN 1790-6733

Τετραμηνιαία ἔκδοση
τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Ρόδου
Τηλέφωνο: 22410 34300
Fax: 22410 73480
Internet: www.imr.gr
e-mail: imrodou@imr.gr
Συντάσσεται ἀπό ἐπιτροπή

Ἰδιοκτήτης
Ἱερά Μητρόπολις Ρόδου

Ἐκδότης
Μητροπολίτης Ρόδου
κ. Κύριλλος

Ὑπεύθυνος Σύνταξης
Ἀρχιμ. Μάξιμος Παναγιώτου
Προαιρετικές συνδρομές
Ἀριθμ. Βιβλ. Συνεταιριστικῆς
Τράπεζας Δωδεκανήσου
GR2007901000000256375000023
Ἐκδοτική Παραγωγή
ΕΠΤΑΛΟΦΟΣ Α.Β.Ε.Ε.
Ἀρδηττοῦ 12-16, Ἀθήνα
Τηλ. 210-9217513,
Fax: 210-9237033
www.eptalofos.gr
e-mail: info@eptalofos.gr

Ἡ πνευματική ζωή καί τό Ἅγιον Ὄρος

π. Τύχωνος,
Καθηγουμένου Ἱερᾶς Μονῆς Σταυρονικήτα

Ὅσον ἀπαραίτητο καί ἀναγκαῖο εἶναι γιά τήν ὕπαρξη τοῦ ἀνθρωπίνου ὀργανισμοῦ ἡ λειτουργία τῆς καρδιᾶς, ἄλλο τόσο σημαντικό καί καίριο γιά τήν ψυχοσωματική ὀντότητα τοῦ ἀνθρώπου εἶναι ἡ ἐντός τῆς ψυχῆς του αἰσθητή παρουσία τῆς Χάριτος τοῦ Παναγίου Πνεύματος. Δέν ἀποτελεῖ ἕνα ἐπί πλέον συστατικό τοῦ ἀνθρώπου, κάτι τό παραπανίσιο ἀπό τό φυσιολογικό, ἀλλά τό οὐσιωδέστερο στοιχεῖο τῆς φυσιολογίας τοῦ ἀνθρωπίνου προσώπου. Χωρίς τή Χάρη τοῦ Ἁγίου Πνεύματος ὁ ἄνθρωπος εἶναι ἐλλειπής, δέν εἶναι πλήρης, οὔτε ὑγιής πνευματικά καί γι' αὐτό δέν ἔχει τή δυνατότητα νά ἀντιληφθεῖ σωστά τήν ἀξία του καί τόν προορισμό του.

Τή Χάρη τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, πού ἀπωλέσαμε μέ τήν ἀπομάκρυνσή μας ἀπό τόν Παράδεισο, τήν ἀποκτοῦμε πάλι μέ τή συμμετοχή μας στό ἱερό Μυστήριο τοῦ Ἁγίου Βαπτίσματος, ὅπου τό Ἅγιο Πνεῦμα ἐγκαθίσταται, ἑδρεύει καί κατοικεῖ πλέον στά βάθη τῆς ψυχῆς μας, διώχνοντας ἀπό μέσα της τίς δαιμονικές δυνάμεις πού τήν εἶχαν κυριεύσει. Ἐάν λοιπόν ὁ ἄνθρωπος πού βαπτίσθηκε δείξει προθυμία καί πόθο νά γνωρίσει καί νά ἀγαπήσει τόν Θεό καί Πλάστη του, τοῦ ἐμφανίζεται καί τοῦ ἀποκαλύπτεται, ἀνάλογα μέ τήν προσπάθειά του, ὅλο καί περισσότερο ἡ Θεία Χάρη, πού κατοικεῖ μέσα του, καί τόν φωτίζει, τόν καθοδηγεῖ καί τόν διδάσκει ὅλα ὅσα χρειάζεται γιά νά πορεύεται τήν ὁδό τῆς ἐν Χριστῷ τελειώσεως.

Αὐτή ἡ πορεία χαρακτηρίζεται ἀπό τήν προσπάθεια καταπολεμήσεως καί ἐκριζώσεως τῶν ψυχικῶν παθῶν καί ἀποκτήσεως τῶν ἀρετῶν μέ τίς ὁποῖες ὁ ἄνθρωπος προσεγγίζει τόν Θεό καί ἀρχίζει νά γεύεται καί νά ἀπολαμβάνει τά θεῖα δῶρα πού τοῦ ἔχει ἑτοιμάσει. Δέν πρέπει λοιπόν νά μᾶς διαφεύγει ἡ κρισιμότητα, πού ἀποκτᾶ ὁ ἀγώνας αὐτός, γιά τήν ζωή κάθε ἀνθρώπου σέ κάθε ἐποχή. Ἀποτελεῖ τήν πιό

σημαντική τέχνη ἀπό τίς τέχνες πού διαχειρίζεται ὁ ἄνθρωπος, καί τήν πιό ἀνώτερη ἐπιστήμη ἀπό τίς γνώσεις, πού μπορεῖ νά κατανοήσει καί νά ἀποκτήσει, ὅπως μᾶς διδάσκει ἡ πνευματική πεῖρα τῶν Ἁγίων καί Θεοφόρων Πατέρων. Ἀπόψεις πού ἰσχυρίζονται ὅτι ἡ ἐποχή μας ἔχει ἀλλάξει καί ἄρα πρέπει νά προσαρμοσθεῖ ὁ Εὐαγγελικός Λόγος πρός τίς ἰδέες πού ἐπικρατοῦν σήμερα, ὄχι μόνον δέν εὐσταθοῦν ἀλλά εἶναι ἐξ ὁλοκλήρου ψευδεῖς καί μέ ἀποτελέσματα καταστροφικά γιά τά πρόσωπα καί τίς κοινωνίες πού τίς ἀκολουθοῦν, ὅπως εὔκολα γίνεται ἀντιληπτό σέ κάθε εἰλικρινῆ παρατηρητή τῆς ἐποχῆς μας. Ἀπό ὅπου ἀπουσιάζει ἡ ζωοποιός Χάρη τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, ἡ μόνη πηγή κάθε καλοῦ καί ἀπαραίτητο στοιχεῖο τῆς φυσιολογίας τοῦ ἀνθρώπου, ἐμφανίζονται τά γνωστά τραγικά καί ὀδυνηρά ἀποτελέσματα στήν προσωπική καί κοινωνική ζωή τῶν ἀνθρώπων.

Ἀπέραντος καί διαχρονικός λοιπόν ὁ πνευματικός ἀγώνας τοῦ χριστιανοῦ, ἀλλά αὐτό δέν θά μᾶς ἐμποδίσει ἀκολουθώντας τήν ἁπλανῆ διδασκαλία καί πεῖρα τῶν Ἁγίων Πατέρων, οἱ ὁποῖοι μᾶς ἑρμηνεύουν ὀρθά τήν Ἁγία Γραφή, νά ἐπιχειρήσουμε νά ἀναφέρουμε ὀλίγα ἀπό τήν πλούσια ὑψοποιό καί Πνευματέμφορη διδαχή τους.

Στήν ἀρχή αὐτός πού θέλει νά ἀγωνισθεῖ πνευματικά ὀφείλει νά δείξει προθυμία, ἐπιθυμία καί ζῆλο στήν ἐργασία τῆς γνώσεως τοῦ Πλάστου καί Θεοῦ του καί τῶν ἁγίων Του ἐντολῶν. Ἄν καί αὐτό φαίνεται σάν κάτι ἁπλό καί εὔκολο, ὅταν παρατηρήσει κανείς τίς ἐσωτερικές ψυχικές του διεργασίες βλέπει νά ὀρθώνονται ἰσχυρά ἐμπόδια μέσα του, πού τόν ὁδηγοῦν στήν ἐπικέντρωση τῆς προσοχῆς του στά παρόντα καί πρόσκαιρα καί τόν ἀποτρέπουν ἀπό τά ἀληθινά καί αἰώνια. Νά τόν προσκολλοῦν καί νά τόν δεσμεύουν στά κτιστά δημιουργήματα καί τήν ἐφήμερη γνώση τους καί νά τοῦ στεροῦν τήν πρόσβαση καί τήν ἀνάταση στά ἐπουράνια καί τόν πανυπερτέλειο Πλάστη καί Δημιουργό τους.

Αὐτά, πού ἐμποδίζουν τήν ψυχή νά προχωρήσει στή γνώση τοῦ ἀληθινοῦ Θεοῦ καί νά δεῖ καί νά κατανοήσει τήν πραγματική του ἀξία καί τόν ὑψηλό του πνευματικό προορισμό, εἶναι σύμφωνα μέ τούς θεοφόρους Πατέρες ἡ ἄγνοια, ἡ λήθη καί ἡ ραθυμία. Ὅταν κανείς δέν θέλει νά μπεῖ στόν κόπο νά γνωρίσει, νά μελετήσει καί ἐν συνεχείᾳ νά ἐφαρμόσει τόν σωτήριο Λόγο τοῦ Θεοῦ καί τίς ἅγιες ἐντολές Του, παραμένει στήν ἄγνοια τοῦ Θεοῦ καί στό πνευματικό σκοτάδι. Ὅταν πάλι κανείς ἀποκτήσει κάποια γνώση τῶν θείων ἐντολῶν, ἀλλά στή συνέχεια παρασύρεται ἀπό τίς μέριμνες τῆς ζωῆς καί τά καθημερινά του προβλήματα, φθάνει νά λησμονεῖ τήν κύρια ἀποστολή του. Καί τίς δυό προηγούμενες καταστάσεις τίς ὑποβοηθεῖ καί τίς ἐκτρέφει ἡ ραθυμία, ἡ δυσκολία δηλαδή τήν ὁποία ὁ πονηρός ὑποβάλλει στόν κάθε ἄνθρωπο, ὅταν πρόκειται νά ἀσχοληθεῖ ἔστω καί μέ τό πιό ἁπλό πνευματικό ἔργο.

> *«Αὐτά πού ἐμποδίζουν τήν ψυχή νά προχωρήσει στή γνώση τοῦ ἀληθινοῦ Θεοῦ εἶναι, σύμφωνα μέ τούς θεοφόρους Πατέρες, ἡ ἄγνοια, ἡ λήθη καί ἡ ραθυμία».*

Ἐάν λοιπόν ὁ ἄνθρωπος προσπέσει ταπεινά στόν Κύριο τῆς Δόξης καί ἐκζητήσει τό ἔλεός Του, ἀρχίζει νά ἀντιλαμβάνεται ὅτι μέ τήν ψεύτικη φαντασία οἱ δαίμονες τόν ξεγελοῦν καί τόν κάνουν νά αἰσθάνεται τήν ἐμπαθῆ καί λανθασμένη χρησιμοποίηση τῶν δημιουργημάτων τοῦ Θεοῦ ὡς πηγή εὐτυχίας καί ἀναπαύσεως. Ἔρχεται λοιπόν ὁ πειρασμός καί τοῦ διαμορφώνει φανταστικά στόν νοῦ τήν εἰκόνα ἤ αὐτοῦ πού τόν λύπησε, ἤ κάποιου προσώπου πού τοῦ προκαλεῖ ἡδονή ἤ τήν ἐπιθυμία κάποιων ὑλικῶν ἀγαθῶν. Ἐάν τώρα ὁ ἄνθρωπος πού προσβάλλεται ἀπό τούς λογισμούς τῆς μνησικακίας, τῆς πορνείας καί τῆς πλεονεξίας ἔχει κάποια πεῖρα τῆς πνευματικῆς ζωῆς, βλέπει μέ τούς νοερούς του ὀφθαλμούς τήν φανταστική ἀπάτη τοῦ πονηροῦ, πού μέ περισσή θελκτική τέχνη μᾶς προσφέρει, καί μέ τήν ἀντιμετώπιση μέ λογικά ἐπιχειρήματα τήν ἀποκρούει, προστρέχοντας δέ στή συνέχεια στήν παντοδύναμη βοήθεια τοῦ Κυρίου, πού τήν ἐπικαλεῖται μέ τήν εὐχή, τήν ἀφανίζει. Ἐάν πάλι κανείς εἶναι ἄπειρος τῆς πνευματικῆς τέχνης, τότε πέφτει στήν παγίδα τοῦ πονηροῦ καί ἀρχίζει νά συζητεῖ τίς ἐμπαθεῖς

προσβολές, νά αἰχμαλωτίζεται ἀπό αὐτές, καί ἐάν δέν τό ἀντιληφθεῖ ἔγκαιρα, νά παρασύρεται στά πονηρά ἔργα.

Ὅταν ὁ ἄνθρωπος δέν βρίσκεται σέ πνευματική ἐγρήγορση καί ἀντιληφθεῖ ὁ πονηρός ὅτι ἀρχίζει νά δέχεται τίς δαιμονιώδεις φαντασίες, τότε τίς αὐξάνει καί τίς ὡραιοποιεῖ ὅλο καί περισσότερο ὥστε νά γίνουν ἀκόμη πιό εὐχάριστες καί ἑλκυστικές καί νά τόν δεσμεύσουν πιό εὔκολα καί πιό μόνιμα στήν καταστροφική τους κυριαρχία καί νά τόν ἀπομακρύνουν ἀπό τήν ζωοποιό Χάρη τοῦ παναγίου Πνεύματος.

Φαίνεται λοιπόν σέ μᾶς τούς ἀνθρώπους ἡ ὅλη διαδικασία τῆς πνευματικῆς ζωῆς σκληρή καί ἐπίπονη, ἀκόμη καί σ' αὐτούς πού τήν ἔχουν ἀρχίσει σέ κάποιο βαθμό. Καί εἶναι πράγματι πολύ κοπιῶδες ἔργο ἡ ἐσωτερική ἄυλη μάχη καί ἡ προσπάθεια συγκεντρώσεως τοῦ νοῦ ἀπό τόν εὔκολο περισπασμό του στά δημιουργήματα καί τήν ἐνασχόλησή του μέ αὐτά, στόν ἴδιο τόν Δημιουργό. Ὅποιος ὅμως θωρακίσει τήν ψυχή του μέ τήν ἀρετή τῆς πνευματικῆς ἀνδρείας καί ἐνστερνισθεῖ μέ τήν συνεχῆ προσπάθεια τῆς εὐχῆς τόν Κύριον Ἰησοῦν, ὄχι μόνον δέν ἔχει νά φοβηθεῖ τίποτε, ἀλλά σύντομα θά νοιώσει νά ἀναβλύζει ἀπό τά βάθη τῆς ψυχῆς του ἡ ὡραιότητα, ἡ γλυκύτητα καί ἡ ἀπέραντη εὐφροσύνη τῆς πνευματικῆς ζωῆς, ἀπομακρύνοντας ἀπό μέσα του ἀκόμη καί τήν παραμικρή ἐπιθυμία τῶν ἀνθρωπίνων καί ματαίων πραγμάτων.

> *«Ἔστι δέ πίστις ἐλπιζομένων ὑπόστασις, πραγμάτων ἔλεγχος οὐ βλεπομένων» (Ἑβρ. 11,1).*

Καί στό Ἅγιον Ὄρος, τό περιβόλι τῆς Παναγίας, πάνω ἀπό χίλια χρόνια τώρα συνεχῶς, πραγματοποιεῖται, συντελεῖται καί βιώνεται ἡ δυνατότητα πού μᾶς ἔδωσε ἡ ἐνσάρκωση τοῦ Λόγου τοῦ Θεοῦ, ἡ ἀποκάλυψη τοῦ ζῶντος Θεοῦ στήν ἱστορία, νά γίνει ὁ ἄνθρωπος κατά χάρη θεός, νά γίνει δηλαδή μέτοχος τῆς ἄκτιστης Χάριτος τοῦ Θεοῦ, νά ἐπιτύχει τήν θέωση, πού εἶναι καί ὁ σκοπός γιά τόν ὁποῖο δημιούργησε ὁ Θεός τόν ἄνθρωπο. Μέ τήν ποικιλόμορφη ἄσκηση καί συνεχῆ προσπάθεια γιά τήν ἀπονέκρωση τῶν παθῶν καί τήν ἀπόκτηση τῶν ἀρετῶν, μέ τήν μεγαλύτερη δυνατή ἐπιμέλεια καί ἀκρίβεια, μέχρι καί αὐτῶν τῶν πιό ἀπόκρυφων πτυχῶν τους, εἰσέρχονται στήν πνευματική παλαίστρα, μέ πάντοτε πρόθυμο βοηθό καί ἀντιλήπτορα τήν Κυρία Θεοτόκο, τήν ἀληθινή μητέρα ὅλων τῶν χριστιανῶν, γιά νά πετύχουν, προσπέφτοντας ἱκετευτικά ἐνώπιον τοῦ Κυρίου, τήν σωτηρία ὅλου τοῦ κόσμου καί τῶν ψυχῶν τους. Οἱ ἱερές ἀκολουθίες, οἱ ὁλονύκτιες ἀγρυπνίες, ἡ ἔντονη μυστηριακή ζωή, ἡ συνεχής πνευματική ἐπαγρύπνηση καί γενικά ἡ προσπάθεια βιώσεως τῆς πνευματικῆς ζωῆς στό ὑψηλότερο δυνατό της ὅριο, ἀποτελοῦν τόν σκοπό καί τήν καθημερινή μέριμνα τῆς ζωῆς τοῦ μοναχοῦ.

Ὁ μοναχός προσπαθεῖ νά καταστήσει βίωμά του τόν λόγο τοῦ ἀποστόλου τῶν ἐθνῶν Παύλου *«Ἔστι δέ πίστις ἐλπιζομένων ὑπόστασις, πραγμάτων ἔλεγχος οὐ βλεπομένων»* (Ἑβρ. 11,1). Εἶναι βαθύτατη πνευματική ἐμπειρία μέ διαυγέστατη αἴσθηση ψυχῆς, ὅτι αὐτά πού ἀπό τούς πολλούς δέν βλέπονται, αὐτά ἀποτελοῦν τήν ἀληθινή καί προεκτεινόμενη στούς αἰῶνες πραγματικότητα καί ὄχι τά γήινα καί πρόσκαιρα, πού φανταζόμαστε σάν πραγματικότητα. Εἶναι αὐτή ἡ πνευματική ἐμπειρία καί οἰκείωση μέ τήν ἐν Χριστῷ πραγματικότητα πού ἔλκει, κρατᾶ καί τρέφει μέ τήν ὄντως γεμάτη ἐξαίσιο κάλλος πνευματική τροφή τόν μοναχό στήν ἔρημο τοῦ Ἁγίου Ὄρους. Εἶναι αὐτή ἡ ὑπόσταση τῶν ἐλπιζομένων πού διαισθάνεται καί κάθε προσκυνητής τοῦ Ἁγιωνύμου Ὄρους, ἀνάλογα μέ τήν πνευματική του κατάσταση, ὅτι διενεργεῖται, λειτουργεῖται καί βιώνεται ἑκαντονταετίες τώρα στό Ὄρος καί τοῦ γίνεται ἀφορμή πνευματικῆς ἐμπνεύσεως, μετανοίας, ἀνανεώσεως καί ἐμβαθύνσεως στήν πνευματική ζωή.

Εὐχόμαστε μέ τίς πρεσβεῖες τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου καί ὅλων τῶν ἁγίων, ἡ Χάρη τοῦ Ἁγίου Πνεύματος νά μᾶς καθοδηγεῖ ὁλοέν καί περισσότερο στήν ἐμβάθυνση καί βίωση τῆς ὀρθοδόξου πνευματικῆς ζωῆς πρός δόξαν τοῦ ἐν Τριάδι ἀληθινοῦ Θεοῦ ἡμῶν καί σωτηρία τοῦ σύμπαντος κόσμου καί τῶν ψυχῶν μας.

Θεία Λατρεία καί πνευματική ζωή

Παναγιώτη Ἰ. Σκαλτσῆ
Ἀναπλ. Καθηγητῆ Α.Π.Θ.

Ἡ πνευματική ζωή ὡς ἐν Ἁγίῳ Πνεύματι οἰκείωση τοῦ Θεοῦ καί τοῦ ἀπολυτρωτικοῦ ἔργου τοῦ Χριστοῦ στόν κόσμο πραγματώνεται κατά τόν καλύτερο τρόπο στή θεία Λατρεία. Ὁ ἱερός Ναός ὡς τόπος προσευχῆς καί συνάξεως «ἐπί τό αὐτό»[1], ἡ προσευχή στήν ἀτομική καί τήν κοινή της ἔκφραση, ὡς «ἔργον ἀσίγητόν τε καί ἄληκτον»[2] καί ἀδιάλειπτη ἀναφορά στό Θεό[3], ἡ ἐπταδική νυχθήμερος Ἀκολουθία, ὁ ἑορτολογικός κύκλος, οἱ νηστεῖες καί ἡ μυστηριακή ζωή καλλιεργοῦν τό λειτουργικό ἦθος καί ἀναδεικνύουν τόν ἄνθρωπο ὡς λειτουργικό ὄν. Τοῦ ἐμπνέουν δηλαδή τό δοξολογικό καί εὐχαριστιακό πνεῦμα, τοῦ διδάσκουν νά ἀγρυπνεῖ στήν πίστη καί τήν προσευχή, φωτίζουν τόν ἐσωτερικό του κόσμο καί τόν ἀσκοῦν στήν ἀγάπη κάνοντάς τον κοινωνό τοῦ Θεοῦ καί τοῦ ἀνθρώπου. Στόν ἁγιοπνευματικό χῶρο τῆς θείας Λατρείας «ὁ ἄνθρωπος μπορεῖ νά μπολιάζεται στή θεανθρώπινη ζωή καί αὐτή ἡ ζωή ἠμπορεῖ νά μεταμορφώνει ἔπειτα ὅλες τίς πτυχές τῆς καθημερινῆς του ζωῆς»[4].

1. Εἰδικότερα ὁ ἱερός Ναός ἔχει ἰδιαίτερη σημασία γιά τήν τέλεση ὅλων τῶν ἱεροπραξιῶν, ἀλλά καί τήν πνευματική καλλιέργεια τοῦ «νέου»[5] ἐν Χριστῷ ἀνθρώπου. Βεβαίως ἡ προσευχή μπορεῖ νά γίνει σέ κάθε τόπο καθ' ὅσον «οὐχ ὁ ὕψιστος ἐν χειροποιήτοις ναοῖς κατοικεῖ»[6] καί «πᾶς μέν οὖν τόπος εἰς προσευχήν ἐπιτήδειος»[7]. Εἶναι ὅμως γεγονός ὅτι ὁ Ναός ὡς οἰκοδόμημα ἐξελίχθηκε μέ κριτήριο τήν τάξη τῆς Λατρείας καί διαχρονικά κατανοήθηκε μέ ὅρους πνευματικούς καί ἐκκλησιολογικούς. Ἔτσι δέν ἔχουμε μόνο τόν τόπο τοῦ ὑπερώου καί τοῦ ἐστρωμένου ἀνωγείου ὅπου ἔγινε ὁ Μυστικός Δεῖπνος[8] καί κατά τήν ἡμέρα τῆς Πεντηκοστῆς οἱ μαθητές «ἐπλήσθησαν ἅπαντες Πνεύματος Ἁγίου»[9]. Ἔχουμε καί τόν οἶκο τοῦ Θεοῦ ὅπου ἀναστρέφονται οἱ πιστοί ὡς «ἐκκλησία Θεοῦ ζῶντος»[10], καθώς ἐπίσης καί τό Ναό τοῦ Θεοῦ ὅπου «λατρεύουσιν αὐτῷ ἡμέρας καί νυκτός»[11]. Γενικότερα «στή ζωή τῆς ἀρχαίας Ἐκκλησίας, ἡ ἰδέα τοῦ Ναοῦ ἦταν ὑποταγμένη στήν ἰδέα τῆς Ἐκκλησίας καί ἐκφραζόταν μέ κατηγορίες τῆς εὐχαριστιακῆς ἐκκλησιολογίας»[12]. Αὐτό ἀσφαλῶς σημαίνει τήν ἀνάδειξη τοῦ ἁγίου Ναοῦ ὡς χώρου σύναξης κοινῆς προσευχῆς καί ἄσκησης τῆς πνευματικῆς ζωῆς.

Στήν πνευματική σημασία τοῦ λειτουργικοῦ τόπου ἀναφέρεται καί ὁ Εὐσέβιος Καισαρείας ὅταν γράφει ὅτι ὁ οἶκος τοῦ Θεοῦ εἶναι κοσμημένος μέ τόν πλοῦτο «τῶν τῆς σοφίας μαθημάτων τε καί χαρισμάτων τοῦ Ἁγίου Πνεύματος»[13]. Ὅσοι δέ ἀκοῦνε αὐτά τά μαθήματα ὁλοκληρώνονται πνευματικά καί ἀξιώνονται νά γίνουν «οἶκος πνευματικός»[14] κατά τό ἀποστολικόν˜ «οὐκ οἴδατε ὅτι ναός Θεοῦ ἐστε καί τό Πνεῦμα τοῦ Θεοῦ οἰκεῖ ἐν ὑμῖν;»[15]. Ὅπως δέ θαυμάζονται οἱ αἰσθητοί Ναοί πού κατασκευάζονται «διά φιλοκάλου πολυτελείας» καί κοσμοῦνται μέ «χρυσόροφα γοῦν καί διάγλυφα»[16] κατά τόν ἴδιο τρόπο «ὁ τοῦ Θεοῦ νεώς ἅγιος ὤν, καί τοῦτο πρῶτον κάλλιστον ἀγαθόν κεκτημένος, τόν ἔξωθεν περιβέβληται κόσμον, πολυποικίλῳ σοφίᾳ Θεοῦ, δικαιοσύνῃ τε καί ταῖς λοιπαῖς ἀρεταῖς, τοῖς τε τοῦ Ἁγίου Πνεύματος χαρίσμασι πεποικιλμένος, ὡς ἔκπληξιν ἐμποιεῖν καί θαῦμα παρέχειν τοῖς ὁρῶσιν»[17].

Γιά τή σχέση τοῦ λειτουργικοῦ τόπου μέ τήν πνευματική ζωή τοῦ ἀνθρώπου γίνεται εὐρύτερα λόγος στήν πατερική καί λειτουργική παράδοση. Ὅταν ὁ Ὠριγένης ἀναφέρει ὅτι ὁ ἄνθρωπος ἀναζητᾶ «τόπον τοῦ προσκυνεῖν τόν Θεόν ... τίς ὁ τόπος;»[18], ἔρχεται ὁ Μέγας Βασίλειος νά τονίσει ὅτι ὁ πλέον κατάλληλος γιά τήν προσευχή τόπος εἶναι ἐκεῖνος ὅπου πνέει τό Πνεῦμα τό Ἅγιον[19]. Κι αὐτός ὁ τόπος γιά τήν Ἐκκλησία εἶναι ὁ Ναός ὡς χῶρος τῆς παρουσίας τῶν μυστηρίων[20], ὡς «ἐπίγειος οὐρανός»[21] ὅπου οἱ πιστοί βιώνουν τή βασιλεία τοῦ Θεοῦ ὡς «δικαιοσύνη καί εἰρήνη καί χαρά ἐν Πνεύματι Ἁγίῳ»[22].

Ὁ ἅγιος Συμεών Θεσσαλονίκης ὀνομάζει τό Ναό ἅγιον οἶκον «ὡς ἡγιασμένον ἐκ τοῦ Ἁγίου Πατρός διά τοῦ παναγίου Υἱοῦ ἐν Ἁγίῳ Πνεύματι καί τῆς Τριάδος σκήνωμα οὗτος»[23]. Στόν τόπο δέ αὐτό ἐνεργοῦνται θεῖαι δυνάμεις «καί σημεῖα τελεῖται˜ καί τά αἰτήματα δίδοται˜ καί ἰάματα χορηγεῖται»[24]. Ἀκόμη καί τά ὑλικά πράγματα μέ τή χάρη τοῦ Θεοῦ καί τήν ἐπίκληση τῆς μακαρίας Τριάδος «χάριτος εἰσί πλήρη, καί μεταδοτικά χα-

ρίτων τε καί ἁγιασμοῦ»[25]. Εἶναι χαρακτηριστικό ἐπίσης ὅτι ὁ ἅγιος Νικόδημος ὁ Ἁγιορείτης ὀνομάζει τό Ναό πνευματική οἰκία ὅπου οἱ θαλασσομαχοῦντες βρίσκουν τό λιμένα καί οἱ ἀσθενεῖς «τό κοινόν ἰατρεῖον καί πανδοχεῖον»[26]. Στήν Ἀκολουθία δέ τῶν Ἐγκαινίων ὁ οἶκος τοῦ Θεοῦ ὁρίζεται ὡς τόπος συνάξεως τῶν πιστῶν, ὡς «σκήνωμα τῆς δόξης», λιμάνι χειμαζομένων, ἰατρεῖο παθῶν, καταφυγή ἀσθενῶν καί δαιμόνων φυγαδευτήριον, ὅ,τι δηλαδή χρειάζεται γιά νά δώσει νόημα στή ζωή του ὁ πνευματικός ἄνθρωπος.

2. Ἡ προσευχητική ἀναφορά τοῦ ἀνθρώπου πρός τό Θεό ὡς ἔκφραση ἀδιάλειπτης μνήμης, καθαρῆς ἀγάπης καί λατρείας, διακρίνεται σέ ἀτομική καί κοινή. Ἡ πρώτη εἶναι αὐτή πού γίνεται κατά μόνας «εἰς τό ταμιεῖον»[27]. Ἔχει ἐπικρατήσει νά ὀνομάζεται μονολόγιστος εὐχή ἤ νοερά καί «καρδιακή προσευχή»[28], διότι μέ βάση τούς «πέντε λόγους»[29] Κύριε, Ἰησοῦ Χριστέ, ἐλέησόν με ὁ προσευχόμενος ἀπό τό μυστικό τόπο τῆς καθαρῆς καρδιᾶς του γυμνάζει, κατά τήν ἔκφραση τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τῆς Κλίμακος, τό νοῦ[30] προκειμένου νά τόν καταστήσει δεκτικό τῶν θείων δωρεῶν καί κατάλληλο γιά τήν ἐνοίκηση τοῦ Χριστοῦ[31].

Ἡ κοινή προσευχή εἶναι ἡ μέ ψαλμούς καί ὕμνους καί ᾠδές πνευματικές[32] «ὁμοθυμαδόν»[33] καί «ἐν ἐκκλησίᾳ»[34] ὡς «ἐν ἑνί στόματι»[35] ἀπ' ὅλους τούς πιστούς δοξολογία τοῦ Τριαδικοῦ Θεοῦ. Ἀπό τούς πρώτους χριστιανικούς χρόνους διαμορφώθηκαν οἱ τεταγμένοι καιροί προσευχῆς[36] πού ἀπό τρεῖς ἔγιναν σιγά-σιγά ἑπτά κατά τό «ἑπτάκις τῆς ἡμέρας ἤνεσά σε»[37] καί «κατά τόν ἀριθμόν τῶν χαρισμάτων τοῦ Πνεύματος»[38]. Οἱ Ἀκολουθίες τοῦ Νηχθημέρου, ὅπως λέγονται[39], στοχεύουν στόν ἁγιασμό τοῦ χρόνου καί τῆς ζωῆς τοῦ ἀνθρώπου. Μέ κέντρο τό σωτηριῶδες γεγονός τοῦ Χριστοῦ ἀποτελοῦν εὐκαιρίες καθημερινοῦ πνευματικοῦ ἀνεφοδιασμοῦ γιά τόν ἀγώνα κατά τοῦ ἄρχοντα τοῦ αἰῶνος τούτου.

Στήν Ἀκολουθία τοῦ Ἑσπερινοῦ π.χ. καί ἰδιαίτερα στίς εὐχές πού διαβάζονται κατά τόν Προοιμιακό πρό τῆς ἁγίας Τραπέζης γίνεται λόγος γιά τό φωτισμό «τῶν καρδιῶν ἡμῶν εἰς ἐπίγνωσιν τῆς σῆς ἀληθείας» (β΄ εὐχή), γιά τήν ἐξ ὅλης τῆς καρδίας ἀγάπη μας πρός τό Θεό (γ΄ εὐχή), τήν «ἐπί ταῖς κακίας ἡμῶν» μετάνοια (ε΄ εὐχή), τήν μέ τή χάρη τοῦ παναγίου Πνεύματος διαφύλαξη τῆς ζωῆς μας ἀνεπιβούλευτης «ἐκ τῶν τοῦ πονηροῦ ποικίλων μηχανημάτων» (ε΄ εὐχή), τήν προτεραιότητα τῆς προσευχῆς «ὡς θυμίαμα» ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ καί «εἰς ὀσμήν εὐωδίας» (εὐχή ζ΄), τήν ἔνδυσή μας μέ τά ὅπλα τοῦ φωτός πρός ἀντιμετώπιση κάθε φόβου νυκτερινοῦ καί «παντός πράγματος ἐν σκότει διαπορευομένου» (εὐχή ζ΄). Λόγοι ἤ λογισμοί πονηρίας δέν ἔχουν, κατά τήν εὐχή τῆς εἰσόδου, θέση στήν καρδιά μας. Τό θυμίαμα πού προσφέρεται κατά τό «Κατευθυνθήτω ἡ προσευχή μου …» γεμίζει τό Ναό «εἰς δόξαν Θεοῦ, καί ἡμῖν εἰς ἁγιασμόν χορηγούμενον. Καί ὅτι παρά τοῦ ὑμνουμένου ἡ θεία ἡμῖν δωρεῖται χάρις»[40]. Ἀπό τήν Ἀκολουθία αὐτή προβάλλεται τό φῶς καί ἡ εἰρήνη πού μέ τήν Ἐνσάρκωση καί ὅλο τό μυστήριο τῆς οἰκονομίας ὁ Χριστός «παρέχει διηνεκῶς»[41] καλώντας τόν ἄνθρωπο σέ πνευματική ἐγρήγορση καί «ἀπόλυσιν τῆς ψυχῆς ἀπό τῶν παθῶν καί τῶν παρά τοῦ ἐχθροῦ πειρασμῶν καί τῶν διπλῶν νοσημάτων ψυχῆς ὁμοῦ τε καί σώματος»[42].

Στό Ἀπόδειπνο τόσο τό μικρό πού λέγεται κάθε μέρα, ὅσο καί τό μεγάλο πού ψάλλεται κατά τήν πρό τοῦ Πάσχα Τεσσαρακοστή, ὑπάρχουν «ψαλμοί καί εὐχαί κατανύξεως καί ἐξομολογήσεως, καί περί ἀφέσεως καί αἰτήσεως ἱλασμοῦ καί τό διελθεῖν τήν νύκτα εἰρηνικῶς, ἀφαντάστως, ἀμολύντως τε καί ἀνενοχλήτως»[43]. Ἡ κοινή καί στά δύο Ἀπόδειπνα εὐχή Εἰς τόν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόν, ποίημα Ἀντιόχου μοναχοῦ τοῦ Πανδέκτου, κάνει λόγο γιά τίς ὁρμές τῶν παθῶν καί τά πεπυρωμένα βέλη τοῦ πονηροῦ, τά ὁποῖα καί ἀντιμετωπίζονται μέ «γρήγορον νοῦν, σώφρονα λογισμόν, καρδίαν νήφουσαν». Ἡ εὐχή δέ τοῦ ὁσίου Ἐφραίμ, «Κύριε καί Δέσποτα τῆς ζωῆς μου», πού λέγεται στό τέλος ὅλων τῶν Ἀκολουθιῶν τοῦ Νυχθημέρου κατά τήν περίοδο τῆς Μεγάλης Τεσσαρακοστῆς, μιλᾶ γιά μία ζωή πού δέν διακρίνεται γιά «πνεῦμα ἀργίας, περιεργείας, φιλαρχίας καί ἀργολογίας», ἀλλά γιά «πνεῦμα σωφροσύνης, ταπεινοφροσύνης, ὑπομονῆς καί ἀγάπης».

Στήν Ἀκολουθία τοῦ Μεσονυκτικοῦ ὁ ἐναρκτήριος 50ός ψαλμός ἐξαιτεῖται τή συγχώρηση τοῦ ἁμαρτωλοῦ «καί μή ἀποστῆναι αὐτοῦ τό Πνεῦμα τό Ἅγιον, ἀλλ' ἐγκαινισθῆναι μᾶλλον ἐν αὐτῷ διά τῆς ταπεινώσεως καί συντριβῆς τῆς καρδίας»[44]. Κυριαρχεῖ δέ στήν μοναχική αὐτή Ἀκολουθία τό ἐσχατολογικό στοιχεῖο καί ἡ ἐλπίδα τῆς ἀναστάσεως πού ἐμπνέουν τήν πνευματική ζωή, καθώς ἐπίσης καί ὁ ἐπινίκιος πρός τήν Ἁγία Τριάδα ὕμνος «ὅτι πάντων αὕτη αἰτία, καί δι' αὐτῆς ἐνεργοῦμεν ἅπαντα, καί ἐν ἅπασι τελειούμεθά τε καί καθαιρόμεθα»[45]. Γιά τή ρυπωθεῖσα ἀπό τά πάθη τοῦ βίου ψυχή ἐκζητεῖται τό ἔλεος τοῦ Θεοῦ ὥστε νά προσ-

δεχθεῖ «καθαράν αὐτήν διά μετανοίας καί ἐξομολογήσεως»[46].

Ὁ Ὄρθρος, ὅπως καί οἱ ἄλλες Ἀκολουθίες, ἀναφέρεται στά γεγονότα τῆς θείας Οἰκονομίας καί τοῦ ἀπολυτρωτικοῦ ἔργου τοῦ Χριστοῦ[47]. Στά πλαίσια αὐτά ὁρίζεται καί ἡ πνευματική ζωή τοῦ προσευχόμενου πιστοῦ καί δοξολογοῦντος «τόν αἴτιον πάντων καί Δεσπότην, τόν μόνον τῶν ὅλων ἐν Τριάδι Θεόν ... ὡς ἀρχήν ὄντα πάντων καί τέλος»[48]. Στίς ἐωθινές π.χ. εὐχές, πού εἶναι σταθερό στοιχεῖο καί ὁ ἱερεύς τίς διαβάζει «καθ' ἑαυτόν»[49], γίνεται λόγος γιά τό φωτισμό τῶν ὀφθαλμῶν τῶν διανοιῶν ἡμῶν μέ τό φῶς τοῦ ἡλίου τῆς δικαιοσύνης «μήποτε ὑπνώσωμεν ἐν ἁμαρτίαις εἰς θάνατον», καί ἐκζητεῖται ἡ ζωή μας νά μείνει ἀνεπηρέαστος ἀπό κάθε κακό «ἐν τῇ σφραγίδι τοῦ Ἁγίου σου Πνεύματος» (εὐχή γ΄). Καταφεύγει ὁ πιστός στόν ἐλεήμονα καί παντοδύναμο Θεό ὥστε νά λάμψει στίς καρδιές μας «τό νοητόν φῶς»[50] καί ὅλες οἱ δραστηριότητές μας καί οἱ αἰσθήσεις μας νά λειτουργοῦν μέ καθαρά πνευματικά κριτήρια· «ἵνα, ὡς ἐν ἡμέρᾳ εὐσχημόνως περιπατοῦντες τήν ὁδόν τῶν ἐντολῶν σου, καταντήσωμεν εἰς τήν αἰώνιον ζωήν» (εὐχή ιβ΄).

Οἱ Ὧρες «σχετίζονται μέ τό νόημα πού δίνει ἡ Ἐκκλησία στή θεολογία τοῦ χρόνου καί στόν ἁγιαστικό ρόλο πού μπορεῖ νά παίξει γιά τόν ἄνθρωπο ἡ λειτουργική ἀξιοποίησή του»[51]. Ἡ πρώτη Ὥρα εἶναι ἡ τῆς ἡμέρας ἐναρκτήρια Ἀκολουθία προκειμένου τά ἔργα καί οἱ πράξεις μας νά ἔχουν τήν εὐλογία τοῦ Θεοῦ[52], τή λαμπρότητα τοῦ θείου φωτός «καί τό πονηρόν μέν ἅπαν ἀποστῆναι ἡμῶν, ἀγαθοῦ δέ παντός ἡμᾶς πληρωθῆναι»[53]. Ἡ τρίτη Ὥρα τελεῖται «εἰς τιμήν τῆς Τριάδος» ἀλλά «καί διά τήν ἐπιδημίαν ἐν τῇ τρίτῃ ὥρᾳ τοῦ παναγίου Πνεύματος»[54]. Ἔχουμε δηλαδή τήν παρουσία τοῦ Ἁγίου Πνεύματος τοῦ ὁποίου καί ἐκζητοῦμε «τήν αὐτοῦ χάριν εἰσοικισθῆναι καί ἐν ἡμῖν»[55]. Ἡ ἕκτη καί ἡ ἐνάτη Ὧρες σχετίζονται μέ τό Σταυρό καί τό θάνατο τοῦ Κυρίου μας ἀντίστοιχα[56]. Δύο γεγονότα τά ὁποῖα καθημερινά μᾶς θυμίζουν ὅτι «Χριστός τόν θάνατον ἔλυσε»[57], χάριν τῆς δικῆς μας σωτηρίας[58]. Μᾶς ἔδωσε «σημεῖον εἰς ἀγαθόν, τόν σταυρόν αὐτοῦ καί τήν ἔγερσιν, δι' οὗ καί κατῃσχύνθησαν οἱ ἐχθροί αὐτοῦ»[59].

Τίς ὡς ἄνω Ἀκολουθίες πού συνιστοῦν τήν κοινή λειτουργική προσευχή φρόντισε ἡ Ἐκκλησία νά τίς τοποθετήσει μέ διαδοχική σειρά σέ συγκεκριμένους σταθμούς τῆς νύκτας καί τῆς ἡμέρας, στή λογική πάντοτε τῆς ἀδιάλειπτης προσευχῆς. Ἐσωτερικά ἐπίσης, στήν κάθε μία, ὑπάρχει διαδοχή ψαλμῶν, εὐχῶν καί τροπαρίων πρός ἀποφυγήν τῆς ἀκηδίας καί ἀμελείας καί διευκόλυνση τῆς καλύτερης συμμετοχῆς τῶν πιστῶν[60]. Καλύτερη δέ συμμετοχή σημαίνει νά μήν περιφέρεται κατά τήν ὥρα τῆς προσευχῆς ὁ νοῦς ἐδῶ κι ἐκεῖ, ἀλλά νά βρίσκεται «εἰς προσοχήν τῶν σωτηρίων ρημάτων» καί «μή διαφεύγειν τήν θεωρίαν τῶν λεγομένων»[61]. Τό ἴδιο ἰσχύει καί γιά τήν κατ' ἰδίαν προσευχή. Ἡ ποιότητα καί τῶν δύο κρίνεται ἀπό τά ἀποτελέσματα καί τήν πνευματική καρποφορία˜ «Οὗ ὁ καρπός ἀναθεωρεῖται τοῦ Πνεύματος, ἐκεῖ καί ἡ ποιότης τῆς προσευχῆς˜ καί οὗ ἡ ποιότης, ἐκεῖ ἀρίστη καί ἡ ποσότης τῆς ψαλμῳδίας. Καρποῦ δέ μή φαινομένου, ἄνικμος καί ἡ ποιότης. Εἰ δέ αὕτη ξηρά, περιττόν ἡ ποσότης, ἥτις, εἰ καί σώματος γυμνασία, φέρει, ἀλλά πάντως γε τοῖς πολλοῖς ἀκερδής ἐστι»[62].

Σημειώσεις

1. Πράξ. 2, 1· Α΄ Κορ. 11, 20.
2. ΣΥΜΕΩΝ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ, Διάλογος..., 293, PG 155, 537A.
3. Α΄ Θεσ. 5, 17.
4. ΓΕΩΡΓΙΟΥ (Ἀρχιμ.), «Ὁ ἄνθρωπος ὄν λειτουργικό», ἐν Ὁ Ὅσιος Γρηγόριος, περίοδος Β΄, 4 (1979) 34.
5. Κολ. 3, 10.
6. Πράξ. 7, 48.
7. ΜΑΡΚΟΥ ΕΥΓΕΝΙΚΟΥ, Ἐξήγησις τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ἀκολουθίας, PG 160, 1165B.
8. Ματθ. 26, 26-29· Μάρκ. 14, 22-25· Λουκ. 22, 19-20· Α΄ Κορ. 11, 23-26.
9. Πράξ. 2, 4.
10. Α΄ Τιμ. 3, 15.
11. Ἀποκ. 7, 15. Γιά τή σχέση ἐπίγειου καί ἐπουράνιου Ναοῦ στήν Ἀπο˜κάλυψη βλ. π. Ι. Γ. ΣΚΙΑΔΑΡΕΣΗ, Ἡ Ἀποκάλυψη τοῦ Ἰωάννη. Ἑρμηνευτικά καί Θεολογικά Μελετήματα Α΄ [Βιβλική Βιβλιοθήκη 35], ἐκδ. Π. Πουρναρᾶ, Θεσσαλονίκη 2005, σσ. 91-93 καί 165-172. Σ. Σ. ΔΕΣΠΟΤΗ, Ἡ ἐπουράνιος Λατρεία στά κεφάλαια 4-5 τῆς Ἀποκαλύψεως τοῦ Ἰωάννη, Wiesbaden 2000, σσ. 47- 68.
12. π. Α. ΣΜΕΜΑΝ, Ἡ Ἐκκλησία προσευχομένη. Εἰσαγωγή στή λειτουργική θεολογία, μετάφραση-ἐπιμέλεια: πρωτ. Δημήτριος Τζέρπος, ἐκδ. «Ἀκρίτας», Ἀθήνα ²2003, σ. 146. Βλ. καί Γ. Δ. ΜΕΤΑΛΛΗΝΟΥ (Πρωτ/ρου), Ἡ θεολογι˜κή μαρτυρία τῆς ἐκκλησιαστικῆς Λατρείας, ἐκδ. «Ἁρμός», Ἀθήνα ²1996, σ. 99. Γενικότερα γιά τή λειτουργική καί θεολογική διάσταση τοῦ Ναοῦ βλ. Κ. ΚΑΡΑΪΣΑΡΙΔΗ (Πρωτ/ρου), Ὁ Χριστιανικός Ναός. Λειτουργική καί θεολογική θεώρηση, Θεσσαλονίκη 2007.
13. Ὑπομνήματα εἰς τούς Ψαλμούς, 64, PG 23, 632B.
14. Ὅ.π., 64, PG 23, 632C. Πρβλ. Α΄ Πέτρ. 2, 5.
15. Α΄ Κορ. 3, 16.
16. Ὑπομνήματα εἰς τούς Ψαλμούς, 64, PG 23, 632D.
17. Ὅ.π., 64, PG 23, 632D.
18. Εἰς Ἱερεμίαν 7, 3, PG 13, 333C. Βλ. καί Κ. Μ. ΦΟΥΣΚΑ,

Ἡ ἀτομική προσευχή κατά τήν διδασκαλίαν τῶν Ἑλλήνων Πατέρων καί ἐκκλησιαστικῶν συγγραφέων μέχρι τοῦ Δαμασκηνοῦ, Ἀθῆναι [2]1982, σ. 277.

19. Περί τοῦ Ἁγίου Πνεύματος 62, PG 32, 184A: «Ἡ θυσία τῆς αἰνέσεως ἐν ποίῳ τόπῳ ταύτην προσφέρομεν ἤ ἐν τῷ πνεύματι τῷ ἁγίῳ ... ὥστε τό πνεῦμα τόπος ἀληθῶς τῶν ἁγίων καί ὁ ἅγιος τόπος οἰκεῖος τῷ πνεύματι ... ναός αὐτοῦ χρηματίζων».

20. Χ. Γ. ΣΟΥΛΤΣ, Ἡ βυζαντινή Λειτουργία. Μαρτυρία πίστεως καί συμβολική ἔκφραση, μετάφραση π. Δημήτριος Β. Τζέρπος, ἐκδ. «Ἀκρίτας», Ἀθήνα 1998, σσ. 128-130.

21. ΓΕΡΜΑΝΟΥ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ, Ἱστορία ἐκκλησιαστική καί μυστική θεωρία, PG 98, 384B.

22. Ρωμ. 14, 17. Βλ. καί Α. ΣΜΕΜΑΝ, Ἡ λειτουργική ἀναγέννηση καί ἡ Ὀρθόδοξη Ἐκκλησία, ἐκδ. «Σηματωρός», Λάρνακα 1989, σ. 62.

23. Διάλογος ..., 128, PG 155, 336B.

24. ΣΥΜΕΩΝ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ, ὅ.π., 128, PG 155, 336C.

25. ΣΥΜΕΩΝ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ, ὅ.π., 129, PG 155, 337B.

26. Χρηστοήθεια τῶν Χριστιανῶν, ἐκδ. Β. Ρηγοπούλου, Θεσσαλονίκη 1991, σ. 301.

27. Ματθ. 6, 6.

28. ΗΣΥΧΙΟΥ ΠΡΕΣΒΥΤΕΡΟΥ ΙΕΡΟΣΟΛΥΜΩΝ, Πρός Θεόδουλον λόγος ψυχωφελής περί νήψεως καί ἀρετῆς κεφαλαιώδης (πρόκειται γιά ἔργο ΗΣΥΧΙΟΥ ΤΟΥ ΣΙΝΑΪΤΟΥ), PG 93, 1481D.

29. Α΄ Κορ. 14, 19.

30. Ὅ.π., PG 88, 1133A.

31. ΣΥΜΕΩΝ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ, Διάλογος..., 296, PG 155, 544D-545A. Βλ. καί Ν. ΣΚΡΕΤΤΑ, ὅ.π., σσ. 97-116· 211-250. Π. Ι. ΣΚΑΛΤΣΗ, Ἡ παράδοση τῆς κοινῆς καί τῆς κατ' ἰδίαν προσευχῆς ..., σσ. 377-386.

32. Ἐφ. 5, 19-20: «πληροῦσθε ἐν Πνεύματι, λαλοῦντες ἑαυτοῖς ψαλμοῖς καί ὕμνοις καί ᾠδαῖς πνευματικαῖς». Πρβλ. Κολ. 3, 16.

33. Πράξ. 2, 42.

34. Α΄ Κορ. 11, 18.

35. Ρωμ. 15, 6.

36. ΚΛΗΜΕΝΤΟΣ ΡΩΜΗΣ, Ἐπιστολή πρός Κορινθίους, Α΄, 40, PG 1, 288A· 289A.

37. Ψαλμ. 118, 164.

38. ΣΥΜΕΩΝ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ, Διάλογος ..., 298, PG 155, 549C.

39. Ι. Μ. ΦΟΥΝΤΟΥΛΗ, Κείμενα Λειτουργικῆς, τεῦχος Α΄, Ἀκολουθίαι τοῦ Νυχθημέρου, Θεσσαλονίκη 1994.

40. ΣΥΜΕΩΝ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ, Διάλογος ..., 332, PG 155, 600A. Βλ. καί Π. Ι. ΣΚΑΛΤΣΗ, «Ἡ θεολογία τῶν Ἀκολουθιῶν τοῦ Νυχθημέρου», ἐν Λειτουργικές Μελέτες Ι, ἐκδ. Π. Πουρναρᾶ, Θεσσαλονίκη 2007, σσ. 160-161.

41. ΣΥΜΕΩΝ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ, Διάλογος ..., 336, PG 155, 609A.

42. ΣΥΜΕΩΝ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ, ὅ.π., 341, PG 155, 616D.

43. ΣΥΜΕΩΝ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ, ὅ.π., 343, PG 155, 620CD.

44. ΣΥΜΕΩΝ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ, ὅ.π., 306, PG 155, 557D.

45. ΣΥΜΕΩΝ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ, ὅ.π., 308, PG 155, 560C.

46. Εὐχή τοῦ ἁγίου Εὐστρατίου.

47. ΣΥΜΕΩΝ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ, ὅ.π., 309, PG 155, 568B. Βλ. καί Π. Ι. ΣΚΑΛΤΣΗ, «Ἡ θεολογία τῶν Ἀκολουθιῶν τοῦ Νυχθημέρου», ὅ.π., σ. 173.

48. ΣΥΜΕΩΝ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ, ὅ.π., PG 155, 565B.

49. ΣΥΜΕΩΝ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ, ὅ.π., PG 155, 565D.

50. ΜΑΡΚΟΥ ΕΥΓΕΝΙΚΟΥ, ὅ.π., PG 160, 1180D.

51. Π. Ι. ΣΚΑΛΤΣΗ, «Ἡ θεολογία τῶν Ἀκολουθιῶν τοῦ Νυχθημέρου», ὅ.π., σ. 174. Βλ. καί Γ. ΜΑΝΤΖΑΡΙΔΗ, Χρόνος καί ἄνθρωπος, Θεσσαλονίκη 1992.

52. ΜΑΡΚΟΥ ΕΥΓΕΝΙΚΟΥ, ὅ.π., PG 160, 1181B.

53. ΣΥΜΕΩΝ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ, ὅ.π., PG 155, 589B.

54. ΣΥΜΕΩΝ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ, ὅ.π., PG 155, 552B.

55. ΜΑΡΚΟΥ ΕΥΓΕΝΙΚΟΥ, ὅ.π., PG 160, 1181C. Βλ. καί Δ. ΚΑΒΒΑΔΙΑ (Ἱερομονάχου), Τό Ἅγιο Πνεῦμα στή θεία Λατρεία, Διπλωματική Ἐργασία, Θεσσαλονίκη 2008, σ. 69. Στό Μεσώριον τῆς Γ΄ Ὥρας ἡ εὐχή κάνει λόγο γιά καθημερινή ἐμπειρία τοῦ ἡγεμονικοῦ Πνεύματος, ὥστε φωτιζόμενοι καί ὁδηγούμενοι ἀπ' αὐτό νά τηροῦμε τίς θεῖες ἐντολές, νά ἐνθυμούμεθα τήν παρουσία τοῦ Θεοῦ στούς ἀνθρώπους «καί μή τοῖς φθειρομένοις τοῦ κόσμου τούτου ἐναπατᾶσθαι τερπνοῖς», ἀλλά τῆς τῶν μελλόντων θησαυρῶν «ὀρέγεσθαι ἀπολαύσεως».

56. Ματθ. 27, 46· 50.

57. ΣΥΜΕΩΝ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ, ὅ.π., PG 155, 592D.

58. ΣΥΜΕΩΝ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ, ὅ.π., PG 155, 592C: «Τῆς ἑνάτης δέ οἱ ψαλμοί, τήν διά θανάτου Χριστοῦ καί τῆς νεκρώσεως τοῦ ἁγίου σκηνώματος αὐτοῦ ἡμῶν σωτηρίαν».

59. ΣΥΜΕΩΝ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ, ὅ.π., PG 155, 593A.

60. ΣΥΜΕΩΝ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ, ὅ.π., PG 155, 593A: «Καί ὅρα εὐταξίαν καί γνῶσιν εὐσεβῆ καί μεγίστην τῆς Ἐκκλησίας. Ἐπειδή γάρ τό συνεχῶς κατά διαστήματα καί διακοπήν ὡρῶν τούς ὕμνους ἀναφέρειν, ὡς τινα ῥᾳθυμίαν τίκτει καί ἀκηδίαν, καί μάλιστα ταῖς τῶν ἀτελεστέρων ψυχαῖς, οἱ θεῖοι Πατέρες ἡμῶν, θείῳ κινούμενοι Πνεύματι, καλῶς τό ῥηθησόμενον ἐπενόησαν, ἅμα μέν καί πάσας κατά διαδοχήν γίνεσθαι τάς δοξολογίας προμηθούμενοι, ἅμα δέ καί ἀκηδίας καί ἀμελείας σοφῶς διορθούμενοι».

61. ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ ΤΟΥ ΣΙΝΑΪΤΟΥ, Περί ἡσυχίας καί δύο τρόπων προσευχῆς, Φιλοκαλία, Δ΄, σ. 74.

62. ΝΙΚΗΤΑ ΣΤΗΘΑΤΟΥ, Φυσικῶν κεφαλαίων ἑκατοντάς. Περί τῆς τοῦ νοός καθάρσεως, Φιλοκαλία, Γ΄, σ. 316.

Ἡ πνευματική ζωή ὡς θέμα ἀγωγῆς

Ἐμμανουήλ Π. Περσελῆ,
Τακτ. Καθηγητῆ Θεολογικῆς Σχολῆς Ἀθηνῶν

Ἕνα ἀπό τά βασικότερα θέματα τῆς Ὀρθόδοξης χριστιανικῆς ἀγωγῆς εἶναι ἡ ἐπισήμανση, ἡ ἀνάδειξη καί ἡ πρόσκληση ὅλων τῶν μελῶν τῆς Ἐκκλησίας, ἀνεξαρτήτως ἡλικίας, νά ἀκολουθοῦν τό παράδειγμα τῶν ἁγίων στήν καθημερινή τους ζωή. Ἡ ἀξία μίας τέτοιας διαδικασίας ἔχει βαθιές ρίζες στήν ἱστορία τοῦ χριστιανισμοῦ. Μέ ἄλλα λόγια, ἤδη ἀπό τά πρῶτα χρόνια ἐμφάνισης καί ἐξάπλωσης τοῦ σωτηριώδους μηνύματος τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ στήν Παλαιστίνη, ἐμφανίστηκαν πρῶτα στήν Αἴγυπτο καί τή Συρία καί προοδευτικά καί σέ ἄλλες περιοχές τῆς Μεσογείου καί τῆς Ν. Α. Εὐρώπης ὁμάδες χριστιανῶν πού μοναδικός τους σκοπός ἦταν νά ζοῦν τό βίο πού ἀρέσει στό Θεό, ἐμφορούμενοι ἀπό ἀξίες καί ἀρετές τίς ὁποῖες ὁ ἴδιος ὁ σαρκωθείς Υἱός καί Λόγος τοῦ Θεοῦ πρόβαλε καί ἀκολούθησε στήν ἐπίγεια ζωή του. Ὁρισμένες ἀπό τίς ἀξίες καί ἀρετές αὐτές δέν εἶναι ἄλλες ἀπό τήν πνευματικότητα, τήν ἀσκητικότητα, τήν ἀνιδιοτέλεια, τήν αὐτοθυσία, τήν ἀγωνιστικότητα, τήν ἀξιοπρέπεια, τήν εἰλικρίνεια κ.ἄ.

Στήν ἐποχή πού ζοῦμε, ἀλλά καί σέ κάθε ἐποχή, ἡ δυσκολία ἐπισήμανσης, προβολῆς καί ἀνάδειξης τῶν ἀρετῶν αὐτῶν καθίσταται ἰδιαίτερα αἰσθητή. Καί τοῦτο γιατί ἡ προτροπή ἐφαρμογῆς στήν καθημερινή ζωή τοῦ πιστοῦ τῶν ἀρετῶν, πού παραδειγματικά ἀναφέρθηκαν παραπάνω, προσκρούει στήν ἔλλειψη σαφοῦς προσδιορισμοῦ καί καλλιέργειας κατάλληλων κριτηρίων μέ βάση τά ὁποῖα θά μποροῦσε νά ἐπιτευχθεῖ ἡ βίωση αὐτῶν τῶν ἀξιῶν. Οἱ πιστοί κάθε ἡλικίας καί κοινωνικοῦ ὑποβάθρου θά πρέπει νά ἔχουν πειστεῖ ὅτι ἡ ἐφαρμογή τῶν χριστιανικῶν ἀρετῶν τῆς ἀγάπης, τῆς συμπόνοιας, τῆς ἀλληλεγγύης, τῆς αὐτοθυσίας, τῆς ἀξιοπρέπειας, τῆς εἰλικρίνειας κ.λπ. εἶναι ἐφικτή ἀπό ὅλους τούς ἀνθρώπους πού δηλώνουν ὅτι σέβονται καί ἀκολουθοῦν τή διδασκαλία τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ.

Στή διαδιακασία, ἐπομένως, ἐπισήμανσης, ἀνάδειξης καί πρόσκλησης τῶν μελῶν τῆς Ἐκκλησίας νά τηροῦν αὐτές τίς ἀρετές, θά πρέπει ἡ ὀρθόδοξη χριστιανική ἀγωγή νά προβάλλει, κατ' ἐξοχήν, τά παραδείγματα τῶν ἁγίων της. Καί τοῦτο, γιατί οἱ ἅγιοι τῆς Ἐκκλησίας πληροῦν, κατά τόν καλύτερο δυνατό τρόπο, τά κριτήρια καλλιέργειας καί βίωσης τῆς ἐν Χριστῷ ζωῆς. Ἡ βίωση τῆς ἐν Χριστῷ ζωῆς δέν ἐπιτυγχάνεται μέ αὐτόματο καί συναισθηματικά φορτισμένο τρόπο. Στήν ὑπηρεσία τῆς βίωσης τῆς ἐν Χριστῷ ζωῆς τίθεται ὁπωσδήποτε ὁ νοῦς καί ἡ λογική τοῦ ἀνθρώπου. Κριτήριο, ἐπομένως, ἀποδοχῆς τῆς πρόσκλησης πρός τά μέλη τῆς Ἐκκλησίας νά τηροῦν τίς ἀρετές καί τίς ἀξίες πού πρόβαλε καί ἐνσάρκωσε ὁ Ἰησοῦς Χριστός -καί συνεχίζουν νά πράττουν οἱ ἅγιοι μέσα στήν ἱστορική πορεία τῆς Ἐκκλησίας-, εἶναι ἡ ἐκ μέρους τῶν ἀποδεκτῶν τῆς πρόσκλησης συνειδητοποίηση τῆς σημασίας τῆς ἐν Χριστῷ ζωῆς γιά τή σωτηρία τῆς ψυχῆς καί γιά τήν ὁμαλή συμβίωσή τους μέσα στόν κόσμο.

Στό σημεῖο αὐτό θά πρέπει νά ἐπισημανθεῖ ὅτι ἀνέκαθεν ἡ ὀρθόδοξη χριστιανική πατερική παράδοση καί διδασκαλία πίστευε ὅτι ὁ εὐαγγελικός λόγος μπορεῖ νά πλάσει καί νά διαμορφώσει τήν ἀνθρώπινη ψυχή, σύμφωνα μέ τόν ἀρχικό της προορισμό πού εἶναι ἡ θέωση. Στήν περίπτωση αὐτή ἡ πατερική παράδοση οὐδέποτε ἀρνήθηκε τήν ἀξία τῆς λογικῆς καί τοῦ νοῦ.

Τή δύναμη καί τήν ἀξία τοῦ ἀνθρώπινου νοῦ ἐναργέστατα περιγράφει ὁ ἅγιος Γρηγόριος Νύσσης στό «Περί κατασκευῆς τοῦ ἀνθρώπου» ἔργο του. Μεταξύ τῶν ἄλλων, ὁ ἅγιος Γρηγόριος Νύσσης ἀναφέρει καί τά ἑξῆς: «Μία γάρ τίς ἐστι δύναμις, αὐτός ὁ ἐγκείμενος νοῦς, ὁ δι' ἑκάστου τῶν αἰσθητηρίων διεξιών καί τῶν ὄντων ἐπιδρασσόμενος. Οὗτος θεωρεῖ διά τῶν ὀφθαλμῶν τό φαινόμενον· οὗτος συνιεῖ διά τῆς ἀκοῆς τό λεγόμενον, ἀγαπᾷ τε τό κατευθύμιον, καί τό μή καθ' ἡδονήν ἀποστρέφεται, καί τῇ χειρί χρῆται πρός ὅ,τι βούλεται, κρατῶν δι' αὐτῆς καί ἀπωθούμενος ἅπερ ἄν λυσιτελεῖν κρίνῃ, τῇ τοῦ ὀργάνου συνεργίᾳ εἰς τοῦτο συγχρώμενος»[1].

Οἱ ἀποδιδόμενες στόν μεγάλο ἀσκητή τῆς αἰγυπτιακῆς ἐρήμου Μέγα Ἀντώνιο «Παραινέσεις περί ἤθους ἀνθρώπων καί χρηστῆς πολιτείας», ἀναφέρουν: «Καταχρηστικά λέμε τούς ἀνθρώπους λογικούς. Δέν εἶναι λογικοί ὅσοι ἔμαθαν ἀπ' ἔξω τίς

διδασκαλίες καί τά βιβλία τῶν παλιῶν σοφῶν, μά ὅσοι ἔχουν ἔλλογη ψυχή –ἐκεῖνοι πού μποροῦν νά ξεχωρίσουν τό καλό ἀπό τό κακό… Ὁ λογικός ἄνθρωπος αὐτοελέγχεται καί δοκιμάζει ὅσα εἶναι σωστά καί τόν συμφέρουν, ποιά τρέφουν καί ὠφελοῦν τήν ψυχή, ποιά τῆς εἶναι ξένα. Ἔτσι ἀπογεύγει τά ξένα σώματα πού τόν βλάπτουν καί τόν χωρίζουν ἀπό τήν ἀθανασία… Ὅταν ἀληθινά μᾶς συντροφεύει ἡ λογική, ἀξίζει νά μᾶς λένε ἀνθρώπους. Ὅταν ὅμως μᾶς ἀπολείπει, ξεχωρίζουμε ἀπό τά ζῶα μόνο στή φύση καί στή σωματική διάπλαση. Ἄς ἀναγνωρίσει λοιπόν ὁ ἄνθρωπος ὁ μυαλωμένος ὅτι εἶναι ἀθάνατος καί θά μισήσει κάθε αἰσχρή ἐπιθυμία, πού φέρνει στούς ἀνθρώπους τό θάνατο»[2].

Αὐτό ἀκριβῶς εἶναι ἐκεῖνο πού ἀποσιωπᾶται ἀπό πολλούς παιδαγωγούς στήν προσπάθειά τους, τά τελευταῖα χρόνια, ν' ἀναλύσουν τήν ἔννοια παιδεία/μόρφωση καί νά τήν προσαρμόσουν στούς σύγχρονους καιρούς. Ἀποσιωπᾶται, δηλαδή, ὅτι ὁ ἄνθρωπος εἶναι «ἀθάνατος», κατά τήν ἔκφραση τῶν «Παραινέσεων» τοῦ Μ. Ἀντωνίου, ὄχι γιατί μπορεῖ μέ τή λογική του νά λύσει ὅλα του τά προβλήματα μέ ἐπιτυχία, ἀλλ' ἐπειδή ἔχει τό χάρισμα καί τή δυνατότητα ν' ἀναφέρεται, νά ἐξαρτᾶται καί νά προσβλέπει στήν ὕψιστη σωτηριολογική πραγματικότητα, πού εἶναι ὁ Θεός. Αὐτό τό χάρισμα τοῦ δίνει ἄπειρες λύσεις σέ πολλά ἀδιέξοδα πού δημιουργοῦνται τόσο σέ προσωπικό ὅσο καί κοινωνικό ἐπίπεδο. Καί αὐτό, γιατί χωρίς ὁ ἄνθρωπος νά καταπνίγει τή λογική του, ζητᾶ τή βοήθεια καί συμπαράσταση τῆς χάρης τοῦ Θεοῦ γιά τή λύση τῶν προσωπικῶν καί κοινωνικῶν ἀδιεξόδων. Στό καθημερινό δράμα τῆς ἀνθρώπινης ἁμαρτίας καί πτώσης χρειάζεται ἡ διαρκής ὑπενθύμιση ὅτι ἡ πεπερασμένη μας φύση ζωοποιεῖται μέ τή χάρη τοῦ Θεοῦ καί ὁδηγεῖται στήν ἕνωση μέ Αὐτόν.

Γιά τόν πιστό χριστιανό, προκειμένου νά πραγματοποιηθεῖ ἡ ἕνωσή του μέ τό Θεό, εἶναι ἀπαραίτητο νά ζήσει «τήν καλή κι ἐνάρετη ζωή πού ἀρέσει στό Θεό»[3] καί πού μας τήν ὑπέδειξε ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστός. Ἡ ἐνάρετη ἐν Χριστῷ ζωή διατηρεῖται καί ἐνισχύεται μέ τήν «οἰκείωση τοῦ Πνεύματος τοῦ Θεοῦ στήν ψυχή τοῦ ἀνθρώπου», κατά τήν ἔννοια τοῦ Μεγάλου Βασιλείου, ὅπως αὐτή διατυπώνεται στό «Περί τοῦ Ἁγίου Πνεύματος» ἔργο του. Ἡ οἰκείωση αὐτή τοῦ Ἁγίου Πνεύματος ἐπιτυγχάνεται ὅταν ὁ ἄνθρωπος συνειδητοποιήσει τήν ὑποδούλωσή του στά σωματικά πάθη, μετανοήσει καί καθαρθεῖ ἀπ' αὐτά. «Οὕτως ἐστί μόνως προσεγγίσαι τῷ Παρακλήτῳ» τονίζει ὁ Μ. Βασίλειος. Καί τότε τά χαρίσματα τοῦ Ἁγίου Πνεύματος θά εἶναι σπουδαῖα καί ποικίλα[4].

Ἡ ὑποχρέωση τῆς διαρκοῦς καί συστηματικῆς ὑπενθύμισης ὅτι εἶναι δυνατόν νά θεοποιηθεῖ ὁ ἄνθρωπος, ἐπειδή ὁ Υἱός καί Λόγος τοῦ Θεοῦ «ἐνηνθρώπησεν…καί αὐτός ὑπέμεινε τήν παρ' ἀνθρώπων ὕβριν, ἵνα ἡμεῖς ἀθανασίαν κληρονομήσωμεν»5 ἀποτελεῖ τή δική μας, ὡς ὀρθοδόξων χριστιανῶν παιδαγωγῶν, σημαντική συμβολή στή σημερινή κοσμική περί παιδείας/μόρφωσης ἀντίληψη. Μία τέτοια ὑπενθύμιση, πού στηρίζεται στήν ἐν Χριστῷ ζωή, τίς προϋποθέσεις τῆς ὁποίας ἀκροθιγῶς ἀναφέραμε παραπάνω, θά βοηθήσει τό σημερινό ἄνθρωπο νά ἐνδιαφερθεῖ περισσότερο γιά τήν πνευματική καί προσωπική κατάστασή του ὑπό τό φῶς τῆς εὐαγγελικῆς καί πατερικῆς θεολογίας καί παράδοσης.

Ἡ συστηματική προβολή καί ἐνσωμάτωση στό ἔργο τῆς ὀρθόδοξης χριστιανικῆς ἀγωγῆς τοῦ ὁρισμοῦ καί τῆς καλλιέργειας κριτηρίων ἐπιλογῆς καί βίωσης τῆς ἐν Χριστῷ ζωῆς θά ὁδηγήσει τό σημερινό ἄνθρωπο σέ μία ἄλλη θεώρηση τοῦ ἑαυτοῦ, τοῦ πλησίον καί γενικότερα τῶν δομῶν τῆς κοινωνίας μέσα στήν ὁποία ζεῖ. Τό ἄγχος καί οἱ διάφορες ἐνοχές τοῦ ἀνθρώπου γιά μία προσωπική, κοινωνική, καί παραγωγική-οἰκονομική δημιουργία καί ἐξέλιξη θά ὁδηγηθοῦν σέ γόνιμες διεξόδους μέ τή βοήθεια τῆς πίστης στήν κοινωνία τῆς χάριτος, τῆς ἀγάπης καί τῆς ἐλπίδας τοῦ Τριαδικοῦ Θεοῦ. Τό παράδειγμα τῶν ἁγίων τῆς Ἐκκλησίας, καθόλη τή διάρκεια τῆς ἱστορικῆς της πορείας, εἶναι καθοριστικό γιά τήν ἐπίτευξη ἑνός τέτοιου σκοποῦ.

Ἀπό τά λεχθέντα γίνεται φανερό, γιατί ἡ ἐκ μέρους τῆς ὀρθόδοξης χριστιανικῆς ἀγωγῆς συστηματική πρόσκληση ὅλων τῶν μελῶν τῆς Ἐκκλησίας, ἀνεξαρτήτως ἡλικίας, νά συνειδητοποιήσουν τή σημασία καί τό παράδειγμα τῆς ἐν Χριστῷ ζωῆς τῶν ἁγίων, ἀποτελεῖ οὐσιαστικό κίνητρο στήν κατανόηση τῆς ἀξίας καί τῆς βίωσης τῶν χριστιανικῶν ἀρετῶν στήν καθημερινή ζωή τῶν πιστῶν μελῶν τῆς Ἐκκλησίας!

Χωρίς ἀμφιβολία, ὁ ὑπογράφων εἶναι πεπεισμένος ὅτι μία παιδαγωγική διαδικασία, πού θά προβάλλει τή ζωή τῶν ἁγίων μέ συστηματικό καί μορφωτικά ἀφομοιώσιμο καί ἑλκυστικό τρόπο, θά ἐνδυναμώσει καί θά προωθήσει ἀποτελεσματικά τή σημασία καί τήν ἀξία τῆς χριστιανικῆς πνευματικῆς ζωῆς σέ ὅλα τά ἐπίπεδα τῆς προσωπικῆς καί κοινωνικῆς ζωῆς τῶν πιστῶν τῆς Ἐκκλησίας. Μέ ἄλλα λόγια, ἡ παιδαγωγική αὐτή διαδικασία θά

συμβάλει ὥστε ἡ χριστιανική πνευματικότητα νά καταστεῖ προσβάσιμη καί ἐπιθυμητή σέ ὅσους καί ὅσες εἰλικρινά ἐνδιαφέρονται γιά μία οὐσιαστική καί ἐφικτή πρόταση σωτηρίας καί μεταμόρφωσης τοῦ ἑαυτοῦ καί τῆς κοινωνίας.

Σημειώσεις

1. Γρηγορίου Νύσσης, Ἅπαντα τά ἔργα, 5, Ἑρμηνευτικά Α΄, εἰσαγωγή, μετάφραση, σχόλια Π. Κ. Χρήστου, Ἕλληνες Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας (ΕΠΕ), Ἐκδοτικός Οἶκος Ε. Μερετάκη «Τό Βυζάντιον». Πατερικαί Ἐκδόσεις «Γρηγόριος ὁ Παλαμᾶς», Θεσσαλονίκη, 1987, σ. 42.

2. Ἁγίου Ἀντωνίου τοῦ Μεγάλου, «Παραινέσεις περί ἤθους ἀνθρώπων καί χρηστῆς πολιτείας», ἀπόδοση Ν. Δ. Τριανταφυλλόπουλος, στό Κ. Ε. Τσιρόπουλος (Δ/ντής), Χριστιανικόν Συμπόσιον. Ἐτησία ἔκδοσις χριστιανικοῦ στοχασμοῦ καί τέχνης, Βιβλιοπωλεῖον τῆς «Ἑστίας» Ι. Δ. Κολλάρου καί Σίας Α.Ε., Ἀθῆναι 1967, σ. 9-11.

3. Ὅ. π.

4. Μεγάλου Βασιλείου, Περί τοῦ Ἁγίου Πνεύματος πρός τόν ἐν ἁγίοις Ἀμφιλόχιον Ἐπίσκοπον Ἰκονίου, Θ΄, ΒΕΠΕΣ, 52, σ. 249-250.

Ὅταν ἔλθει ὁ Χριστός στήν καρδιά, ἡ ζωή ἀλλάζει

Γέροντος Πορφυρίου, Βίος καί Λόγοι, σσ. 223-225.

Ὅταν βρεῖς τόν Χριστό, σοῦ ἀρκεῖ, δέν θέλεις τίποτ' ἄλλο, ἡσυχάζεις. Γίνεσαι ἄλλος ἄνθρωπος. Ζεῖς παντοῦ, ὅπου ὑπάρχει ὁ Χριστός. Ζεῖς στά ἄστρα, στό ἄπειρο, στόν οὐρανό μέ τούς ἀγγέλους, μέ τούς ἁγίους, στή γῆ μέ τούς ἀνθρώπους, μέ τά φυτά, μέ τά ζῶα, μέ ὅλους, μέ ὅλα. Ὅπου ὑπάρχει ἡ ἀγάπη στόν Χριστό, ἐξαφανίζεται ἡ μοναξιά. Εἶσαι εἰρηνικός, χαρούμενος, γεμάτος. Οὔτε μελαγχολία, οὔτε ἀρρώστια, οὔτε πίεση, οὔτε ἄγχος, οὔτε κατήφεια, οὔτε κόλαση.

Ὁ Χριστός εἶναι σ' ὅλες σου τίς σκέψεις, σ' ὅλα σου τά ἔργα. Ἔχεις τήν χάρι καί μπορεῖς ὅλα νά τά ὑποφέρεις γιά τόν Χριστό. Ἀκόμη μπορεῖς νά πάσχεις καί ἀδίκως. Νά ὑποφέρεις ἀδικίες γιά τόν Χριστό, καί μάλιστα μέ χαρά. Ὅπως ἔπαθε Ἐκεῖνος, τό ἴδιο κι ἐσύ μπορεῖς νά πάσχεις ἀδίκως. Διάλεξες τόν Χριστό, γιά νά μήν πάθεις; Τί λέει ὁ Ἀπόστολος Παῦλος; «Χαίρω ἐν τοῖς παθήμασί μου» (Κολ. 1,24). Αὐτή εἶναι ἡ θρησκεία μας. Νά ξυπνήσει ἡ ψυχή καί ν' ἀγαπήσει τόν Χριστό, νά γίνει ἁγία. Νά ἐπιδοθεῖ μόνο στό θεῖο ἔρωτα. Ἔτσι θά τήν ἀγαπήσει κι Ἐκεῖνος.

Ὅταν ἔλθει ὁ Χριστός στήν καρδιά, ἡ ζωή ἀλλάζει. Ὁ Χριστός εἶναι τό πᾶν. Ὅποιος ζεῖ μέσα του τόν Χριστό, ζεῖ πράγματα πού δέν λέγονται· ἅγια καί ἱερά. Ζεῖ ἐν ἀγαλλιάσει. Αὐτά εἶναι ἀλήθεια. Τά ἔχουνε ζήσει ἄνθρωποι, ἀσκητές στό Ἅγιον Ὄρος. Συνεχῶς μέ λαχτάρα ψιθυρίζουν τήν εὐχή: «Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ...».

Ὅταν μπεῖ ὁ Χριστός στήν καρδιά, τά πάθη ἐξαφανίζονται. Δέν μπορεῖς οὔτε νά βρίσεις, οὔτε νά μισήσεις, οὔτε νά ἐκδικηθεῖς, οὔτε, οὔτε, οὔτε... Ποῦ νά βρεθοῦν τά μίση, οἱ ἀντιπάθειες, οἱ κατακρίσεις, οἱ ἐγωισμοί, τά ἄγχη, οἱ καταθλίψεις; Κυριαρχεῖ ὁ Χριστός. Καί ἡ λαχτάρα τοῦ ἀνέσπερου φωτός. Αὐτή ἡ λαχτάρα σέ κάνει νά αἰσθάνεσαι ὅτι ὁ θάνατος εἶναι ἡ γέφυρα, πού θά τήν περάσεις σέ μία στιγμή, γιά νά συνεχίσεις τή ζωή τοῦ Χριστοῦ. Ἐδῶ στή γῆ ἔχεις ἕνα ἐμπόδιο, γι' αὐτό χρειάζεται ἡ πίστη. Αὐτό τό ἐμπόδιο εἶναι τό σῶμα. Ἐνῶ μετά τό θάνατο ἡ πίστη καταργεῖται καί βλέπεις τόν Χριστό, ὅπως βλέπεις τόν ἥλιο. Στήν αἰωνιότητα, βέβαια, θά τά ζεῖς ὅλα πιό ἔντονα.

Ὅταν, ὅμως, δέν ζεῖς μέ τόν Χριστό, ζεῖς μές στή μελαγχολία, στή θλίψη, στό ἄγχος, στή στενοχώρια· δέν ζεῖς σωστά. Τότε παρουσιάζονται πολλές ἀνωμαλίες καί στόν ὀργανισμό. Ἐπηρεάζεται τό σῶμα, οἱ ἐνδοκρινεῖς ἀδένες, τό συκώτι, ἡ χολή, τό πάγκρεας, τό στομάχι. Σοῦ λένε: «Γιά νά εἶσαι ὑγιής, πάρε τό πρωί τό γάλα σου, τό αὐγουλάκι σου, τό βουτυράκι σου μέ δυό-τρία παξιμάδια». Κι ὅμως, ἄν ζεῖς σωστά, ἄν ἀγαπήσεις τόν Χριστό, μ' ἕνα πορτοκάλι κι ἕνα μῆλο εἶσαι ἐντάξει. Τό μεγάλο φάρμακο εἶναι νά ἐπιδοθεῖ κανείς στή λατρεία τοῦ Χριστοῦ. Ὅλα θεραπεύονται. Ὅλα λειτουργοῦν κανονικά. Ἡ ἀγάπη τοῦ Θεοῦ ὅλα τά μεταβάλλει, τά μεταποιεῖ, τά ἁγιάζει, τά διορθώνει, τά ἀλλάζει, τά μεταστοιχειώνει.

Πολύ θά παρηγορηθεῖ ἡ ψυχούλα μας, ὅταν λαχταρήσομε τόν Κύριο. Δέν θ' ἀσχολούμαστε τότε μέ τά καθημερινά καί τά χαμερπῆ. Θ' ἀσχολούμαστε μέ τά πνευματικά καί τά ἀνώτερα, θά ζοῦμε στόν κόσμο τόν πνευματικό. Ὅταν ζεῖς στόν κόσμο τόν πνευματικό, ζεῖς σέ ἄλλον κόσμο, σ' αὐτόν πού ἀρέσκεται καί λαχταράει ἡ ψυχή σου. Δέν ἀδιαφορεῖς, ὅμως, καί γιά τόν ἄνθρωπο· θέλεις κι αὐτός νά βρεῖ τή σωτηρία, τό φῶς, τόν ἁγιασμό. Νά μποῦν ὅλοι στήν Ἐκκλησία.

Ἡ πνευματική ζωή εἶναι ἔρωτας

Πρωτοπρ. Νεκταρίου Κάνια,
Ἐφημερίου Ἱ. Ναοῦ Ἁγίων Ἀναργύρων Ρόδου

Πνευματική ζωή. Τί νά εἶναι ἄραγε;

Πνευματική ζωή. Ἕνας ὁρισμός ζωῆς, πού ὁρίζει τίς ζωές μας. Πῶς ὁρίζεται ἄραγε ἡ πνευματική ζωή; Μήπως σάν ζωή γιά τήν τέχνη, τήν ἐπιστήμη, τά γράμματα, τόν πολιτισμό, τή θρησκεία; Ἔννοιες ὄμορφες πλήν ὅμως καί ἄμορφες; Παίρνουν μορφή ἀπό τό περιεχόμενο καί τόν στόχο τοῦ κάθε ἀνθρώπου. Ὁ πολιτισμός, ἡ τέχνη, ἡ ἐπιστήμη, ἡ θρησκεία εἶναι ἐργαλεῖα πού στά χέρια ἀνθρώπων μέ πνεῦμα ἀλλά χωρίς Πνεῦμα ἀποτέλεσαν ὅπλα μαζικῆς καταστροφῆς τῆς ἀνθρώπινης ζωῆς καί ἀξιοπρέπειας. Κατέστρεψαν ἀνθρώπους, οἰκογένειες, ἔθνη ὁλόκληρα.

Πνευματική ζωή. Ἕνας ὁρισμός ζωῆς πού ὅρισε τίς ζωές πολλῶν ἀνθρώπων. Ἀνθρώπων τοῦ Πνεύματος, τῶν γνήσιων φίλων τοῦ Θεοῦ καί τοῦ ἀνθρώπου, τῶν ἁγίων ἀλλά καί ἀνθρώπων τοῦ «πνεύματος» πού μᾶς ἀπογοήτευσαν μέ τό ἐπίπλαστο καί τό ἐκκωφαντικά ἄδειο τῆς ζωῆς τους.

Πνευματική ζωή. Ἕνας ὁρισμός ζωῆς. Ἴσως καί τῆς δικῆς μας ζωῆς. Ἴσως ψευδαίσθηση μιᾶς τέτοιας ζωῆς. Ἴσως πόθος ζωῆς ἀπραγματοποίητος.

Πνευματική ζωή. Ἕνας ὁρισμός ζωῆς τόσο συγκεχυμένος, τόσο ἀφηρημένος ἀλλά καί τόσο καθοριστικός γιά τό παρόν καί τό μέλλον μας, γιά τήν ποιότητα ζωῆς μας, γιά τήν ποιότητα τῶν σχέσεών μας. Κάθε της στιγμή ὁρίζει τό εἶναι μας, τό « γιατί καί τό διότι» τῆς ὕπαρξής μας. Ἕνας ὁρισμός ζωῆς πού δοκιμάζεται καί καθορίζεται κάθε στιγμή τῆς ζωῆς μας, στήν κάθε σκέψη καί τήν κάθε πράξη της.

Εἶναι ἔρωτας

Ἄν τολμοῦσα νά διατυπώσω ἕναν ὁρισμό τῆς πνευματικῆς ζωῆς θά ἔλεγα ὅτι ἡ πνευματική ζωή εἶναι ἕνας ἀέναος ἐρωτικός διάλογος, μία ἀμετάπτωτη ἐρωτική κίνηση, ἀνάμεσα στόν Θεό πού συνεχῶς κινεῖται ἐρωτικά πρός τό πλάσμα του, καί τόν ἄνθρωπο πού συνηθίζει νά κινεῖτε ἐρωτικά πρός τά δῶρα τοῦ Θεοῦ, τή δημιουργία, τό ὑλικό σύμπαν, τόν ἐμπαθῆ ἑαυτό του. Λατρεύει τήν κτίση καί ὄχι τόν Κτίστη. Ὁ ἄνθρωπος ἔχει ἀνάγκη νά ἐνεργοποιεῖ σῶμα, νοῦ, ψυχή καί καρδιά σέ ὅ,τι θεωρεῖ ὅτι ἱκανοποιεῖ τίς ψυχοσωματικές ἀνάγκες του. Ὅ,τι δηλαδή θεωρεῖ σάν πηγή ζωῆς, δύναμη πραγματοποίησης τῶν ἐπιθυμιῶν του. Τό μυστικό ὅμως στήν πνευματική ζωή τό ἔδειξε μέ τό παράδειγμά Του ὁ Θεάνθρωπος Ἰησοῦς. Μποροῦσε νά πραγματοποιήσει κάθε ἀνάγκη Του καί κάθε ἐπιθυμία, ἀφοῦ ἦταν ἑνωμένος μέ τήν Θεότητα, ἐντούτοις ἀφέθηκε ἔρμαιο στήν κακία καί τό μίσος τῶν ἀνθρώπων. Θέλοντας νά δείξει πώς ὁ δρόμος γιά τήν ὁλοκλήρωση τοῦ ἀνθρώπου δέν εἶναι ἡ στροφή πρός τόν ἑαυτό του καί τίς ἐπιθυμίες του, ἀλλά τό ἄδειασμα, ἡ κένωση τοῦ ἑαυτοῦ, ἡ θυσία, ὁ πόνος, ὁ ἔρωτας, ἡ ἀγάπη. Μόνο ἕνας ἐρωτευμένος μπορεῖ νά δεῖ πώς ὑπάρχει χαρά στήν θυσία καί στόν πόνο. Ἀπό τήν ἄλλη μεριά, μόνο ἕνας πού πόνεσε γιά κάποιον. Μόνο ἕνας πού συνειδητά ὑπέμεινε τίς ἀδυναμίες ἀκόμη καί τήν ἄδικη συμπεριφορά τοῦ ἄλλου, συνεχίζοντας νά τόν ἀγαπᾶ, μπορεῖ νά πεῖ τί εἶναι ἔρωτας καί ἀγάπη. Καί κυρίως μόνο ἕνας πού θυσίασε κάτι ἀπό τόν ἑαυτό του καί τίς ἐπιθυμίες του, προκειμένου νά κερδίσει αὐτόν, πού ἀγαπᾶ, μπορεῖ νά πεῖ ὅτι πραγματικά γεύτηκε τόν ἔρωτα. Αὐτός εἶναι ὁ Θεός μας πού χωρίς νά χάσει αὐτό πού ἦταν (Θεός) ἐνώθηκε μέ αὐτό πού δέν ἦταν (ἄνθρωπος). Καί ἀπό τότε μπορεῖ τό κτίσμα (ὁ ἄνθρωπος) νά ἑνώνεται μέ τό ἄκτιστο (τίς ἄκτιστες ἐνέργειες τοῦ Θεοῦ). Σέ τέτοιο ἐπίπεδο ἀνεβάζει τόν ἄνθρωπο ὁ ἔρωτας τοῦ Θεοῦ πρός τόν ἄνθρωπο, ἐάν βέβαια ὁ ἄνθρωπος ἀνταποκριθεῖ σέ αὐτό τό ἐρωτικό κάλεσμα τοῦ Θεοῦ.

Αὐτό πού λέει ὁ ἐρωτευμένος στήν ἀγαπημένη του «σέ λατρεύω» καί δέν χορταίνει νά τό λέει, κάθε ὥρα καί στιγμή εἶναι ὁ ὁρισμός τῆς πνευματικῆς ζωῆς ὡς λατρείας τοῦ Θεοῦ. Ὅταν ὁ ἐρωτευμένος λέει καί ξαναλέει «σέ ἀγαπῶ» γεννιοῦνται μέσα του τέτοια αἰσθήματα χαρᾶς, τόση εὐφροσύνη πού νοιώθει σάν νά ζεῖ ἀπό τώρα στόν παράδεισο. Τά ἴδια αἰσθήματα πρός τόν Θεό ἔνοιωσαν οἱ ἅγιοί μας, ὁ Μέγας Βασίλειος, ὁ Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος καί αὐτά τά αἰσθήματα τά μετέφεραν σέ λόγια

λατρευτικά. Δέν μπορεῖ νά βιωθεῖ ἡ θεία Λειτουργία, παρά μόνο ἄν ἰδωθεῖ μέσα ἀπό τό πρίσμα τοῦ ἐρωτευμένου, πού ἀπευθύνει λόγια λατρείας στόν ἀγαπημένο του Θεό. Τό «Κύριε ἐλέησον», ἡ μονολόγιστη εὐχή *«Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ, ἐλέησόν με»* δέν εἶναι τίποτε ἄλλο παρά ἡ μέ πόνο ἐκζήτηση συγνώμης ἑνός ἐρωτευμένου πού ἀνακαλύπτει ὅτι πλήγωσε Αὐτόν πού τόσο τόν ἀγάπησε πού ἔδωσε ἀκόμη καί τήν ἴδια τή ζωή Του. Αἰσθήματα εὐγνωμοσύνης, θαυμασμοῦ, δικῆς μας ἀνεπάρκειας μπροστά στό μέγεθος τῆς ἀγάπης Του, τῆς ἀνεκτικότητάς Του, τῆς ἀνεξικακίας Του, τῆς συνεχοῦς προσφορᾶς Του στή ζωή μας, εἶναι αἰσθήματα ὑγιοῦς πνευματικῆς ζωῆς ἀλλά καί αἰσθήματα κάθε ὑγιοῦς ἐρωτικῆς σχέσης.

Γενικότερα δέν μπορεῖ νά κατανοήσει κανείς τήν στάση ἑνός μάρτυρα, ἑνός ἀσκητῆ, ἑνός ἁγίου οἰκογενειάρχη, ἑνός ἁγίου μοναχοῦ, ἄν δέν τή δεῖ σάν ὑπέρβαση μέ κίνητρο τόν ἔρωτα. Εἶναι αὐτό πού λέμε θεῖος ἔρωτας. Καί ἐν γένει ἡ πνευματική ζωή, ἡ ἀπάρνηση τοῦ θελήματός μας, ἡ ἄσκηση, ἡ νηστεία, ἡ συγχώρηση τοῦ ἐχθροῦ, ἡ φιλαδελφεία καί ἡ ἐλεημοσύνη, εἶναι ὅλα παράλογα ἄν δέν τά δεῖ κανείς μέσα ἀπό τή χαρά τοῦ ἔρωτα, τό ἄνοιγμα καί τό ρίσκο πού παίρνει ἕνας ἐρωτευμένος γιά νά ἱκανοποιήσει τόν ἐραστή του. Τό δόσιμο τοῦ ἑαυτοῦ του χωρίς προϋποθέσεις, τήν ἠθελημένη αὐτοπαράδοση, τό «πᾶσαν τήν ζωήν παραθώμεθα» μόνο ἕνας ἐρωτευμένος ἔχει τήν δύναμη νά τολμήσει. Ὅπως ἔλεγε ὁ Γέροντας Πορφύριος *«Ἡ σχέση μὲ τὸν Χριστὸ εἶναι ἀγάπη, εἶναι ἔρωτας, εἶναι ἐνθουσιασμός, εἶναι λαχτάρα τοῦ θείου. Ὁ Χριστὸς εἶναι τὸ πᾶν. Αὐτὸς εἶναι ἡ ἀγάπη μας, αὐτὸς ὁ ἔρωτάς μας. Εἶναι ἔρωτας ἀναφαίρετος ὁ ἔρωτας τοῦ Χριστοῦ ... Ἡ οὐσία εἶναι νὰ εἴμαστε μαζὶ μὲ τὸν Χριστό. Νὰ ξυπνήσει ἡ ψυχὴ καὶ ν' ἀγαπήσει τὸν Χριστό, νὰ γίνει ἁγία. Νὰ ἐπιδοθεῖ στὸν θεῖο ἔρωτα...»*. Ὅτι λοιπόν κάνουμε στήν πνευματική ζωή, ὅπως ἐγκράτεια, νηστεία, μετάνοιες, ἐλεημοσύνη, ἄσκηση, προσευχή, θεία λατρεία, εἶναι ἡ ἀνταπόκριση στὸ ἐρωτικό κάλεσμα τοῦ Θεοῦ. Εἶναι ἡ λαχτάρα μας νά ἑνωθοῦμε μαζί Του, νά τόν κοινωνήσουμε, νά τόν ἀγαπήσουμε. *«Ἕνας νὰ εἶναι ὁ στόχος μας, ἡ ἀγάπη στὸν Χριστό, στὴν Ἐκκλησία, στὸν πλησίον. Ἡ ἀγάπη, ἡ λατρεία πρὸς τὸν Θεό, ἡ λαχτάρα, ἡ ἕνωση μὲ τὸν Χριστὸ καὶ μὲ τὴν Ἐκκλησία εἶναι ὁ ἐπὶ γῆς Παράδεισος»*.

Πῶς ξεκινάει αὐτή ἡ σχέση;

Ὅμως στήν πράξη πολλές φορές στρέφουμε τή λατρεία μας, τόν ἔρωτά μας στά δῶρα τοῦ Θεοῦ καί ὄχι στήν ἴδια τήν πηγή τῶν ἀγαθῶν, κάτι τό παράλογο καί ἀφύσικο. Αὐτό ἔχει ὡς ἀποτέλεσμα νά πληγωνόμαστε καί νά ἀπογοητευόμαστε ἀπό τούς ὅποιους ἔρωτές μας (χρῆμα, σαρκικές ἡδονές, φιλοδοξία). Ἐδῶ ἔχουμε δυό ἐπιλογές. Ἤ συνεχίζουμε στόν ἴδιο ἀδιέξοδο τρόπο ζωῆς ἤ τολμᾶμε νά κάνουμε τό ἅλμα καί νά δοῦμε κατάματα τόν ἑαυτό μας, ὅπως ἔχει, χωρίς ὡραιοποιήσεις καί δικαιολογίες, ἀλλά καί χωρίς αἴσθηση ἀπελπισίας. Ἀπό τή στιγμή πού ὁ ἄνθρωπος ἔχει τήν δύναμη νά βιώσει τήν πραγματική ἐμπειρία τοῦ ἑαυτοῦ του, κυρίως τίς ἀστοχίες του, τίς ἀποτυχίες του, τά ἀδιέξοδα πού τόν ὁδήγησαν οἱ ψεύτικες θεότητες καί λατρεῖες του, ἀρχίζει νά εἰσέρχεται στή σφαίρα τῆς πνευματικῆς ζωῆς ἤ τουλάχιστον στήν ἀναζήτησή της. Αὐτό πού ἡ Ἐκκλησία ὁρίζει ὡς μετάνοια δέν εἶναι μία συναίσθηση ἐνοχῆς, οὔτε κἄν μεταμέλεια γι' αὐτό πού σκεφτήκαμε ἤ πράξαμε, εἶναι κυρίως ἡ πλήρης καί ἀμετάθετη ἀποδοχή τῆς πνευματικῆς μας ἀνεπάρκειας καί τῆς πλήρους ἀποτυχίας μας νά ἀγαπήσουμε ἀληθινά τόν ἑαυτό μας, νά σχετιστοῦμε ἰσορροπημένα καί ἐπιτυχημένα μέ ὅ,τι μᾶς περιβάλλει, νά στρέψουμε τήν ἐρωτική ἐνέργειά μας πρός τόν Θεό. Μετά τήν ἀπογοήτευση ἀρχίζει ἕνας ἐσωτερικός διάλογος. Καί τότε σοῦ ἔρχεται ἡ ὄρεξη νά μιλήσεις μέ τόν Θεό πού τό νοιώθεις πώς ἄν καί τόν ξέχασες καί τόν πρόδωσες, εἶναι ἕτοιμος ἀνά πᾶσα στιγμή νά σοῦ μιλήσει. Ἀφοῦ σταυρώθηκε ἀκόμη καί γι' αὐτούς πού τόν σταύρωσαν, δέν σοῦ «κρατᾶ καμία κακία», ἀλλά περιμένει μία σου κίνηση, ἕνα σκίρτημα τῆς ψυχῆς σου γιά νά σοῦ προσφέρει τήν ἀγάπη Του.

Σάν κραυγή ἀγωνίας, σάν προσευχή.

Ἔτσι ἀρχίζει ἕνας διάλογος μέ τόν Θεό στόν ὁποῖο βέβαια ὁ ἄνθρωπος συντετριμμένος ἀπό τήν «ἀρχοντιά» τοῦ Θεοῦ κρέμεται ἀπό τά χείλη τοῦ Ἀγαπημένου καί περιμένει νά ἀκούσει τί ἔχει νά τοῦ πεῖ καί ἀφήνεται μέ ἐμπιστοσύνη νά ὁδηγηθεῖ ἀπό Αὐτόν. Καί τότε ζητᾶ ἀπό τό Πανάγιο Πνεῦμα τό: «Ἐλθέ καί σκήνωσον ἐν ὑμῖν καί καθάρισον ὑμᾶς ἀπό πάσης κηλίδος». Νά ἔλθει δηλαδή τό Πνεῦμα τό Ἅγιο καί νά ἄρει τά ἐμπόδια, πού ἐμποδίζουν τή σχέση μέ τόν ἀγαπημένο κάθε καρδιᾶς, τόν Θεό.

Ἄς ἀρχίσουμε νά τοῦ μιλᾶμε

Ἡ Πνευματική ζωή, ὅπως καί κάθε ἀγάπη, προϋποθέτει διάλογο. Ἕνα συνεχῆ, εἰλικρινῆ, ἀγαπη-

τικό καί ἐρωτικό διάλογο μέ τόν Τριαδικό Θεό. Αὐτό πού λέμε προσευχή. Ἡ ποιότητα αὐτοῦ τοῦ διαλόγου καθορίζει τά πάντα στή ζωή μας. Μέ ὅση εἰλικρίνεια διαλεγόμαστε μέ τόν Θεό, μέ τέτοια εἰλικρίνεια διαλεγόμαστε μέ τόν ἑαυτό μας καί τό συνάνθρωπο. Ὅσο ἀγαπητικά διαλεγόμαστε μέ τόν Θεό τόσο ἀγαπητικά ἑνωνόμαστε μέ τόν ἑαυτό μας καί ὅ,τι μᾶς περιβάλλει. Ἄν λοιπόν ψάχνουμε νά ἀγαπήσουμε πραγματικά τόν ἑαυτό μας, τούς ἀνθρώπους, τό περιβάλλον, ἄς ξεκινήσουμε ἕνα τέτοιο διάλογο. Ἄν θέλουμε νά συναντήσουμε τήν ἐλπίδα, τή χαρά, τό φῶς, τήν ἐλευθερία, ἄς ἀρχίσουμε νά τοῦ μιλᾶμε. Ἄς ἀνοίξουμε τήν καρδιά μας σέ λατρευτική κοινωνία μέ τόν Θεό καί τόν κάθε ἄνθρωπο, πού εἶναι δίπλα μας, στήν οἰκογένειά μας, στήν Ἐκκλησία καί στήν ἐργασία. Ἄς πάρουμε τά ὑπέρλογα ρίσκα ἑνός ἐρωτευμένου πού παραθεωρεῖ τά πάντα, δέν τόν νοιάζει ἄν πεινάσει, δέν δέχεται περιορισμούς στήν ἔκφραση τοῦ ἔρωτά του, καί κανένα ἐμπόδιο δέν στέκεται τόσο ἰσχυρό πού νά νικήσει τήν ἀγάπη του. Καί ἄς θεωροῦμε πώς ἡ κάθε προσπάθεια καί ὁ κάθε ἀγώνας πού τόν ὀνομάζουμε πνευματικό, δέν εἶναι παρά μία προσπάθεια νά ἀνανεώσουμε τόν ἔρωτά μας πρός Αὐτόν πού ἐρωτικά κινούμενος πρός ἐμᾶς τούς ἀνάξιους καί προδότες τῆς ἀγάπης Του, οὐσιώθηκε τήν φύση μας, τήν φύση πού Αὐτός δημιούργησε καί πού ἐμεῖς ἀμαυρώσαμε, τόν Θεό πού ὄντας ἀπαθής ἔπαθε ὡς ἄνθρωπος γιά ἐμᾶς ἐπάνω στό Σταυρό. Ἡ ἀνείπωτη ἀρχοντιά Του, οὐδέποτε μᾶς ἐξανάγκασε νά γυρίσουμε πίσω. Οὐδέποτε μᾶς ἔψεξε, μᾶς κόλασε. Ἀντίθετα θυσιάστηκε γιά τή δική μας σωτηρία. Ἔρωτας ἕως Σταυροῦ, ὡς ἀντίδωρο σ' ἐμᾶς πού τόν ποτίσαμε τήν ἀβάσταχτη πίκρα τῆς ἀχαριστίας.

Ἄχ, νά εἴχαμε κι+ ἐμεῖs αὐτή τήν τρέλα

Γιά αὐτό ἄς παρακαλοῦμε Αὐτόν πού τόσο πολύ μᾶς ἀγάπησε, νά μᾶς φωτίζει νά κατανοοῦμε ὅσο μποροῦμε τό ὕψος τῆς ἀγάπης Του. Καί νά ζοῦμε πλέον μόνο γιά τόν Θεό καί μέ τόν Θεό. Νά βιώσουμε αὐτό πού ἔζησαν καί οἱ ἅγιοί μας καί ἀποτελεῖ τήν ἀρχή, τό τέλος καί τό περιεχόμενο τῆς πνευματικῆς ζωῆς: *«Ἔχω κι ἐγώ μία μικρή πείρα ἀπό τήν πνευματική τρέλα, ἡ ὁποία προέρχεται ἀπό τόν θεῖο ἔρωτα. Φθάνει τότε ὁ ἄνθρωπος στήν θεία ἀφηρημάδα καί δέν θέλει νά σκέφτεται τίποτε ἐκτός ἀπό τόν Θεό, τά θεῖα, τά πνευματικά, τά οὐράνια. Ἐρωτευμένος πιά θεϊκά, καίγεται ἐσωτερικά, γλυκά, καί ξεσπάει ἐξωτερικά, παλαβά, μέσα στόν θεῖο χῶρο τῆς σεμνότητος δοξολογώντας σάν ἄγγελος μέρα-νύχτα τόν Θεό καί Πλάστη του»* (Γέροντας Παΐσιος).

Ἡ μελέτη τοῦ ἑαυτοῦ μας

Γέροντος Παϊσίου, Λόγοι Γ΄, Πνευματικός ἀγώνας, σσ. 137-139.

Στόν στρατό, στίς Διαβιβάσεις, εἴχαμε δίκτυο παρακολουθήσεως καί πίνακα ἀναγνωρίσεως. Παρακολουθούσαμε καί καταλαβαίναμε ποιός σταθμός ἦταν ξένος καί ποιός δικός μας, γιατί μερικές φορές ἔμπαιναν ἐνδιάμεσα καί ξένοι σταθμοί. Ἔτσι καί ὁ ἄνθρωπος πρέπει νά παρακολουθῆ τούς λογισμούς του καί τίς ἐνέργειές του, γιά νά βλέπη ἄν συμφωνοῦν μέ τίς ἐντολές τοῦ Εὐαγγελίου, νά πιάνη τά σφάλματά του καί νά ἀγωνίζεται νά τά διορθώνη. Γιατί, ἄν ἄφηνη ἕνα σφάλμα του νά περνᾶ ἀπαρατήρητο ἤ, ὅταν τοῦ λέη ὁ ἄλλος κάποιο ἐλάττωμά του, δέν κάθεται νά τό σκεφθῆ, δέν μπορεῖ νά προκόψη πνευματικά.

Ἡ μελέτη τοῦ ἑαυτοῦ μας εἶναι ἡ πιό ὠφέλιμη ἀπό ὅλες τίς μελέτες. Μπορεῖ κανείς νά μελετάη πολλά βιβλία, ἀλλά, ἄν δέν παρακολουθῆ τόν ἑαυτό του, ὅλα ὅσα διαβάζει πάνε χαμένα. Ἐνῶ, ἄν παρακολουθῆ τόν ἑαυτό του, καί λίγο νά μελετάη, πολύ ὠφελεῖται. Τότε ἡ συμπεριφορά του γίνεται λεπτή σέ ὅλες τίς ἐκδηλώσεις, ἀλλιῶς κάνει χονδρά σφάλματα καί δέν τό καταλαβαίνει. Παρατηρῶ ἐκεῖ στό Καλύβι: Μέ βλέπουν νά κουβαλῶ τά κούτσουρα πέρα ἀπό τήν ἄλλη ἄκρη, γιά νά καθήσουν, καί, ὅταν σηκώνωνται νά φύγουν, δέν σκέφτονται ποιός θά τά πάη στή θέση τους. Ἤ βλέπουν ὅτι φέρνω ἕνα κούτσουρο καί δέν ἔχει ἄλλα, γιά νά καθήσουν, καί περιμένουν νά τούς τά κουβαλήσω ἐγώ. Ἄν σκέφτονταν λίγο, θά ἔλεγαν: «καλά, εἴμαστε πέντε-ἕξι ἄνθρωποι· θά κουβαλήση μόνος του τόσα κούτσουρα ἀπό τήν ἄλλη μεριά;», καί τάκ-τάκ θά πήγαιναν νά τά φέρουν.

Συζήτηση μέ ἕναν ἔφηβο

Ἡ πνευματική ζωή

Ἀρχιμ. Μαξίμου Παναγιώτου

1. Τί εἶναι ἡ πνευματική ζωή;

Πνευματική ζωή εἶναι ὁ ἀσίγαστος πόθος καί ἡ συνεχής προσπάθεια νά βροῦμε τόν Θεό. Γιά νά ἀξιωθεῖ κάποιος τῆς κοινωνίας μέ τόν Θεό χρειάζεται ἡ πνευματική ἀναγέννηση, δηλ. ὁ θάνατος τοῦ παλαιοῦ ἑαυτοῦ καί ἡ γέννηση τοῦ νέου, τοῦ κατά Θεόν ἀνθρώπου.

Στόχος τῆς ὀρθόδοξης πνευματικῆς ζωῆς εἶναι ἡ σωτηρία. Σωτηρία πού ἀρχίζει ἀπό ἐδῶ μέ τήν ἀναγέννηση τοῦ Βαπτίσματος καί τῶν ἄλλων Μυστηρίων τῆς Ἐκκλησίας καί ὁλοκληρώνεται μέ τήν εἴσοδο στόν Παράδεισο. Μέ τούς προβαπτισματικούς ἐξορκισμούς ἀρνούμαστε τόν διάβολο καί ἀπαλλασσόμαστε ἀπό πιθανή κατοχή του στό σῶμα μας. Μέ τό Βάπτισμα ἐνδυόμαστε τόν Χριστό: «ὅσοι βαπτισθήκατε στό ὄνομα τοῦ Χριστοῦ, ἐνδυθήκατε τόν Χριστό» (Γαλ. 3,27). Μέ τό Χρῖσμα ζοῦμε τήν προσωπική Πεντηκοστή μας καί ἔρχεται τό Ἅγιο Πνεῦμα, ὅπως στούς ἀποστόλους κατά τήν Πεντηκοστή. Μέ τή Θεία Κοινωνία ἔρχεται ὁ ἴδιος ὁ Χριστός μέσα μας: «ὅποιος τρώει τή σάρκα μου καί πίνει τό αἷμα μου, μένει μέσα μου καί ἐγώ μέσα σ' αὐτόν» (Ἰω. 6,56). Στόχος ἐπομένως τῆς χριστιανικῆς ζωῆς εἶναι ἡ ἕνωση μέ τόν Θεό.

Ὁ Τριαδικός Θεός εἶναι ἀγάπη, ἐπομένως καί ὁ ἄνθρωπος εἶναι σωστός, ὅταν ζεῖ μέ ἀγάπη. Ἡ ἀγάπη εἶναι ἡ γενική ἀρετή, πού περιέχει ὅλες τίς ὑπόλοιπες. Ἡ οὐσία τῶν ἀρετῶν εἶναι ὁ Θεός κατά τά λόγια τοῦ Κυρίου: «Ἐγώ εἰμί ἡ ὁδός καί ἡ ἀλήθεια καί ἡ ζωή» (Ἰω. 14,6). Ὅσο ἐνάρετος γίνεται κάποιος, τόσο καί πλησιάζει τό αἰώνιο πρότυπο, τόν Θεό.

Μέ τήν καλλιέργεια τῆς ἀγάπης ἔρχεται, ὅπως εἶπε ὁ Κύριος, ἡ ἁγία Τριάδα μέσα μας: «ἐάν κάποιος μέ ἀγαπᾶ, θά τηρήσει τό λόγο μου, καί ὁ Πατέρας μου θά τόν ἀγαπήσει, καί πρός αὐτόν θά ἔρθουμε, καί θά κατοικήσουμε μέσα του» (Ἰω. 14,23).

Οἱ ἐντολές τοῦ Θεοῦ εἶναι ζωή αἰώνια (Ἰω. 12,50), γιατί μιμούμαστε τόν τέλειο Θεό καί ὁδηγούμαστε μ' αὐτές στόν αἰώνιο Θεό. Μέ τήν ἔλευση τῆς θείας Χάρης ἀντιστρέφεται ἡ ροπή πρός τό κακό καί γίνεται ἕλξη πρός τό καλό. Ἡ θεία Χάρη μᾶς ἀνακαινίζει, μᾶς προφυλάσσει ἀπό τίς πτώσεις, μᾶς ἐνισχύει στόν πνευματικό ἀγώνα καί μᾶς ὠθεῖ στήν προσευχή. Σιγά-σιγά βλέπουμε νά ἐλαττώνεται ἡ δύναμη τῶν παθῶν μέσα μας. Ὅπως τό μῆλο ὡριμάζει μέ τόν καιρό, ἔτσι καί ἡ ψυχή μας σιγά-σιγά καθαρίζεται ἀπό τό κακό καί φωτίζεται ἀπό τή θεία Χάρη.

Ἡ μεγάλη ἀγάπη πρός τόν Θεό καί ἡ ἐνάρετη ζωή κάνει τόν χριστιανό ἀνίκανο πρός τό κακό. Ἡ πρόγευση τοῦ Παραδείσου, πού ζεῖ μέ τά βιώματα ἀγαλλίασης καί πνευματικῆς χαρᾶς, τόν στρέφουν σταθερά πρός τόν Θεό ποθώντας νά πολιτεύεται θεάρεστα καί νά ὑπερπηδᾶ κάθε ἐμπόδιο, πού τοῦ στερεῖ τήν κοινωνία καί ἐπικοινωνία μαζί Του.

Ἡ ζωή κοντά στόν Θεό καί σύμφωνα μέ τό θέλημά Του γεμίζει τόν ἄνθρωπο μέ πνευματική χαρά καί βαθιά εὐφροσύνη. Ὁ Χριστός μιλᾶ γιά πληρότητα χαρᾶς (Ἰω. 15,11·16,24 καί 17,13). Ἡ ἐσωτερική γλυκύτητα ὀφείλεται στήν παρουσία τῆς θείας Χάρης, πού ἀποστέλλει ὁ Θεός στήν ψυχή, πού τόν εὐαρεστεῖ.

2. Πῶς διακρίνεται ὁ κατά Θεόν πνευματικός ἄνθρωπος;

Πνευματικός ἄνθρωπος γιά τήν Ἐκκλησία δέν εἶναι ὁ μορφωμένος, ὁ διανοούμενος, ὁ φιλόσοφος καί ὁ καλλιτέχνης, ἀλλά αὐτός πού ζεῖ κατά Θεόν καί ἔχει τόν Θεό, τό Ἅγιο Πνεῦμα μέσα του. Σύμφωνα μέ τόν ἀπόστολο Παῦλο οἱ καρποί τοῦ Ἁγίου Πνεύματος εἶναι: «ἀγάπη (στόν Θεό καί στόν συνάνθρωπο),

χαρά (ἀπό τήν ἀγαθή συνείδηση), εἰρήνη (ἐσωτερική), μακροθυμία (ὑπομονή), χρηστότης (προσφορά βοήθειας), ἀγαθοσύνη (γενική καλοσύνη), πίστις (ἀξιοπιστία), πραότης (πραότητα), ἐγκράτεια (περιορισμός ἀπό κάθε σκέψη, ἐπιθυμία, λόγο καί πράξη πού ὁδηγοῦν στήν ἁμαρτία)» (Γαλ. 5,22-23).

Ὁ κατά Θεόν πνευματικός ἄνθρωπος ταπεινώνεται, γιά νά ἔρθει ἡ Χάρη τοῦ Ἁγίου Πνεύματος. Ἡ θεία Χάρη τότε τόν καθαρίζει ἀπό τά πάθη, τόν φωτίζει στή διάκριση τοῦ καλοῦ ἀπό τό κακό, τόν ἐνισχύει στή διάπραξη τοῦ καλοῦ καί τόν καθοδηγεί στό σωστό προσανατολισμό τῶν ἐπιθυμιῶν του. Ὁ ἄνθρωπος τοῦ Θεοῦ ἔχει ἁπλότητα καί ταπείνωση, ἀγάπη καί ἀνιδιοτέλεια, σωφροσύνη καί ἀφιλοχρηματία.

Προοδεύοντας κανείς στήν πνευματική ζωή ἀποκτᾶ ὡς δῶρο τοῦ Θεοῦ τή βαθιά ταπείνωση. Ὁ βαθιά ταπεινός δέν ζεῖ μέ ψευδαισθήσεις καί ὑποκρισίες, ἀλλά μέ τή διεισδυτική ἐνδοσκόπησή του διαπιστώνει τίς ἀδυναμίες καί τίς ἀνεπάρκειές του. Πάντοτε ἔχει κατά νοῦν πώς ὁ Θεός, πού βλέπει τό βάθος τῆς κάθε ἀνθρώπινης ψυχῆς, δέν ξεγελιέται ἀπό τά φαινόμενα καί γνωρίζει σέ ὅλη της τή διάσταση τήν κρυφή καί φανερή ἁμαρτωλότητά του.

Χαρακτηριστικά ὁ ἀπ. Παῦλος στήν πρός Κολασσαεῖς Ἐπιστολή του (3,1-17) περιγράφει σφαιρικά τόν πνευματικό ἄνθρωπο. Τονίζει τή νέκρωση τοῦ παλαιοῦ ἀνθρώπου (πάθη) καί τήν ἔνδυση τοῦ νέου (ἀρετές), πού ἀνακαινίζεται στήν πνευματική πρόοδο. Αὐτός ὁ νέος ἄνθρωπος θά οἰκοδομεῖται καί θά κατευθύνεται μέ τόν λόγο τοῦ Χριστοῦ καί μέ τή λατρεία τοῦ Θεοῦ. Αὐτός ὅ,τι κάνει τό κάνει στό ὄνομα τοῦ Χριστοῦ. Γράφει στούς Κολασσαεῖς: «…Τά ἄνω ζητεῖτε… τά ἄνω φρονεῖτε, ὄχι τά ἐπίγεια, γιατί πεθάνατε (μέ τό βάπτισμα ὡς παλαιοί ἄνθρωποι) καί ἡ ζωή σας ἔχει κρυφθεῖ μαζί μέ τόν Χριστό στόν Θεό. … Νεκρῶστε τίς ἐπίγειες ροπές, τήν πορνεία, τήν ἠθική ἀκαθαρσία, τό πάθος, τήν κακή ἐπιθυμία, καί τήν πλεονεξία, πού εἶναι εἰδωλολατρία … τώρα ὅμως πετάξτε ἀπό πάνω σας (σάν ἄλλο ἔνδυμα) καί σεῖς ὅλα τά κακά, τήν ὀργή τόν θυμό, τήν κακία, τή βλασφημία, τήν αἰσχρολογία ἀπό τό στόμα σας· μή ψεύδεστε ἀναμεταξύ σας, ἀφοῦ βγάλατε τόν παλαιό ἄνθρωπο μαζί μέ τίς πράξεις του καί ἀφοῦ ντυθήκατε τόν νέο, πού συνεχῶς ἀνακαινίζεται μέ στόχο τήν ἐξομοίωση πρός τόν Δημιουργό του, … ντυθεῖτε λοιπόν, ὡς ἐκλεκτοί τοῦ Θεοῦ ἅγιοι καί ἀγαπημένοι, φιλευσπλαχνία, διάθεση προσφορᾶς, ταπεινοφροσύνη, πραότητα, μακροθυμία, μέ τό νά δείχνετε ἀνοχή ὁ ἕνας στόν ἄλλο καί νά συγχωρεῖστε μεταξύ σας, ἐάν ὁ ἕνας ἔχει πρός κάποιον κατηγόρια˜ καθώς καί ὁ Χριστός μᾶς χάρισε συγνώμη, ἔτσι καί σεῖς˜ πάνω ἀπ' ὅλα ντυθεῖτε τήν ἀγάπη, πού ὁδηγεῖ στήν τελειότητα. Καί ἡ εἰρήνη τοῦ Θεοῦ ἄς κατευθύνει τίς καρδιές σας, στήν ὁποία ἔχετε κληθεῖ σάν ἕνα σῶμα καί νά εὐχαριστεῖτε τόν Θεό. Ὁ λόγος τοῦ Χριστοῦ ἄς ἐνοικεῖ μέσα σας σέ πλούσιο βαθμό, καθώς θά διδάσκετε καί θά νουθετεῖτε μέ κάθε σοφία τούς ἑαυτούς σας καί καθώς θά ψάλλετε μέ χάρη ἀπ' τήν καρδιά σας στόν Κύριο ψαλμούς καί ὕμνους καί ὠδές πνευματικές. Καί καθετί πού λέτε ἤ πράττετε, ὅλα νά γίνονται στό ὄνομα τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ, εὐχαριστοῦντες τόν Θεό καί Πατέρα μέσῳ τοῦ Χριστοῦ».

3. Γιατί εἶναι δύσκολη ἡ πνευματική ζωή;

Ὁ Χριστός στήν ἀρχή τῆς διδασκαλίας Του μίλησε γιά σταυρική πορεία: «Ἐάν κάποιος θέλει νά μέ ἀκολουθήσει, ἄς ἀπαρνηθεῖ τόν κακό ἑαυτό του, ἄς σηκώσει τό σταυρό του καί ἄς μέ ἀκολουθήσει» (Ματθ. 16,24). Βέβαια ὁ Χριστός τόν ἀγωνιστή χριστιανό δέν τόν ἀφήνει μόνο του νά σηκώνει τό σταυρό του, ἀλλά τόν βοηθάει. Ὁ ζυγός καί τό φορτίο εἶναι οἱ ἐντολές τοῦ Θεοῦ. Οἱ περιορισμοί τῶν ἐντολῶν τοῦ Θεοῦ δυσκολεύουν τόν κάθε ἀγωνιστή χριστιανό στά πρῶτα στάδια τῆς κατά Θεόν ζωῆς του. Καθώς ὅμως προχωρᾶ, ἡ ἀγάπη του γιά τόν Θεό τόν συγκρατεῖ ἀπό τίς ἁμαρτίες, δηλ. τίς παραβάσεις τῶν ἐντολῶν τοῦ Θεοῦ. Ἐπίσης ἐφαρμόζοντας τίς θεῖες ἐντολές θά ἀποκτήσει τίς ἅγιες ἀρετές καί θά αἰσθάνεται ὅμορφα καί χαρούμενα. Συμβαίνει τό ἴδιο περίπου μέ ἕναν ἀθλητή, πού αὐτοπεριορίζεται, γιά νά βελτιώσει τίς ἐπιδόσεις του. Στήν ἀρχή, καθώς κόβει κάποιες συνήθειές του, δυσκολεύεται. Μετά, ὅμως, καθώς βλέπει τή βελτίωσή του στό ἄθλημα καί τά καλά ἀποτελέσματα, χαίρεται καί ἀποκτᾶ περισσότερο ζῆλο καί ἀγωνιστικότητα.

Εἶναι δύσκολη ἡ πνευματική ζωή, γιατί πολεμοῦμε τά πάθη μας, τόν κακό ἑαυτό μας. Ὅπλα κατά τῶν παθῶν εἶναι ἡ προσευχή, ἡ λατρεία τοῦ Θεοῦ καί ἡ πνευματική μελέτη. Ἡ προσευχή κρατᾶ τόν νοῦ μακριά ἀπό ἐμπαθεῖς λογισμούς καί ἐπιθυμίες. Ἡ κοινή λατρεία λειτουργεῖ θεραπευτικά καθώς φωτίζει τόν νοῦ καί συρρικνώνει τόν ἐμπαθῆ ἑαυτό μας. Κατά τήν ὀρθόδοξη λατρεία ἐξημερώνεται ὁ ἅγριος καί ὁ ὀργίλος καί ἠρεμεῖ ὁ νευρικός. Τό ὅλο κατανυκτικό κλίμα τῆς λατρείας στό ναό προξενεῖ γαλήνη καί ταπείνωση. Ἡ μελέτη τῆς

Ἁγίας Γραφῆς καί ἄλλων πνευματικῶν βιβλίων ἑλκύει τή θεία Χάρη, ἐπικεντρώνει τόν νοῦ σέ καλές ἀσχολίες καί δέν ἀφήνει τά πάθη νά ἐκδηλωθοῦν.

Χρειάζεται συνεχής καί πολυμέτωπος πνευματικός ἀγώνας, γιατί ἡ ψυχή κινδυνεύει νά πλανηθεῖ σέ λανθασμένες ἐπιλογές καί στόχους ἤ νά ὑποχωρήσει στήν πνευματική προσπάθεια. Δέν μπορεῖ κανείς νά πεῖ «εἶμαι καλά», γιατί κάθε στιγμή κινδυνεύει νά πέσει (Α΄ Κορ. 10,12).

Ὁ σωστός χριστιανός προσέχει στήν κάθε ἐνέργειά του νά ἔχει σωστά κίνητρα, σωστό σκοπό καί σωστό τρόπο ἐκτέλεσής της. Ἐπίσης προσέχει ὄχι μόνο νά μή πράττει τό κακό, ἀλλά καί νά πράττει τό ἀντίθετο, τό καλό. Μπορεῖ π.χ. νά μήν κλέβει, ἄν ὅμως δέν δίνει φιλανθρωπία στόν φτωχό, δέν κάνει τίποτα. Μπορεῖ νά μήν καταριέται τόν ἐχθρό του, ἄν ὅμως δέν προσεύχεται γι' αὐτόν, εἶναι ἐλλιπής.

Ὅταν στόν πνευματικό ἀγώνα ὑποχωροῦμε σ' ἕνα τομέα, κινδυνεύουμε νά ὑποχωρήσουμε παντοῦ. Ἄν κάπου δείξουμε ἀβαρία, ἡ συνείδηση ὑποχωρεῖ καί σέ ἄλλα θέματα. Τήν κλοπή συνήθως τήν ἀκολουθοῦν τά ψέματα, γιά νά τήν καλύψουμε. Δέν πειράζει, λέμε, νά βρίζω καί λιγάκι. Μετά ὅμως ἔρχεται καί τό «βαρύ» βρίσιμο.

4. Ποιός ὁ ρόλος τοῦ πνευματικοῦ πατέρα;

Ὅπως γιά νά ἀνέβουμε στό βουνό χρειάζεται ὁδηγός, πού γνωρίζει τό δρόμο, ἔτσι καί στήν πνευματική ζωή χρειάζεται ἕνας πνευματικός ὁδηγός, πού ἔζησε τά στάδιά της καί ἀπέκτησε ἐμπειρία. Αὐτός ὁ ὁδηγός εἶναι ὁ πνευματικός πατέρας, ὁ ἐξομολόγος.

Πρίν ἀρχίσουμε τήν ἀναζήτηση τοῦ πνευματικοῦ, ἄς κάνουμε μία θερμή προσευχή, ὁ Θεός νά μᾶς βοηθήσει. Δέν θά μᾶς ἀφήσει ὁ Θεός. Ὑπάρχει τό ἐνδεχόμενο νά βρεθεῖ στό ἄμεσο κοινωνικό περιβάλλον. Ὑπάρχει ὅμως ἡ πιθανότητα νά χρειαστεῖ νά ἀναζητηθεῖ πιό μακριά. Ὅπως ψάχνουμε νά βροῦμε ἕναν καλό γιατρό, ἔτσι θά ἀναζητήσουμε τόν καλό πνευματικό. Καλός πνευματικός δέν εἶναι ἐκεῖνος πού παραβλέπει κάποιες ἁμαρτίες καί τίς θεωρεῖ φυσιολογικές, ἀλλά ἐκεῖνος πού ἔχει ζῆλο πνευματικό καί πείρα τῆς χριστιανικῆς ζωῆς.

Καλός πνευματικός γιά τόν καθένα εἶναι ἐκεῖνος πού ψυχικά τόν ἀναπαύει. Ἐάν κατά τήν ἐπικοινωνία μέ τόν πνευματικό τό πνευματικοπαίδι δέν ἀναπαύεται πνευματικά, μπορεῖ νά τόν ἀλλάξει. Στήν πνευματική ζωή ἡ ἐλευθερία ἀποτελεῖ ὕψιστη ἀνάγκη. Τό ἄσχημο εἶναι νά μήν ἱκανοποιεῖται κανείς μέ κανέναν πνευματικό. Προφανῶς εἶναι ἐγωιστής ἤ φυγόπονος.

5. Ποιός ὁ ρόλος τῆς ἄσκησης στήν πνευματική ζωή;

Ὅπως ὁ ἀθλητής γιά νά κατορθώσει νά βελτιώσει τίς ἐπιδόσεις του καί νά ἔχει ἐλπίδες μεταλλίου ἐξασκεῖται πολύ χρόνο, ἔτσι καί ὁ πνευματικός ἀθλητής, γιά νά κατορθώσει νά τηρήσει τίς ἐντολές τοῦ Θεοῦ καί νά κερδίσει τή σωτηρία του, χρειάζεται νά ἐξασκηθεῖ πολύ χρόνο. Δέν εἶναι καθόλου εὔκολο σήμερα κάποιος νά προσευχηθεῖ ἀμετεώριστα, νά ἀγαπήσει τούς ἐχθρούς του, νά μήν κατακρίνει τούς διπλανούς του ἤ νά μήν ἐνοχλεῖται ἀπό σαρκικές ἐπιθυμίες.

Ἡ ἄσκηση στοχεύει στήν ὑποταγή τῆς σάρκας μέ τή γενική νηστεία (περιορισμός φαγητοῦ, αὐτοκυριαρχία στίς αἰσθήσεις στίς σκέψεις καί στίς ἐπιθυμίες). Γίνεται αὐτός ὁ ἀγώνας, γιατί ἄν ἡ σάρκα κυριαρχήσει στόν ἄνθρωπο, θά στρέψει τό ἐνδιαφέρον του στίς ψεύτικες χαρές αὐτοῦ τοῦ κόσμου, μακριά ἀπό τόν Θεό. Ἡ σάρκα δέν θέλει θυσία, ἀλλά καλοπέραση, ἀνάπαυση καί ἡδονές. Τό πολύ φαγητό καί ὁ πολύς ὕπνος προξενοῦν σαρκικές ἐπιθυμίες. Αὐτή ἡ τάση τῆς σάρκας πρός τήν ὕλη ἐνέχει ἐγωισμό καί χαλάει τήν ἀγαπητική φύση τοῦ ἀνθρώπου.

Οἱ ἀσκήσεις στήν ἀγρυπνία, στήν προσευχή, στήν νηστεία, καί σέ κάθε ἐγκράτεια εἶναι ἐκδηλώσεις τῆς ἀγάπης πρός τόν Θεό. Ἀγρυπνεῖ κάποιος τή νύχτα, γιά νά προσεύχεται πιό ἥσυχα (χωρίς τίς καθημερινές ἔγνοιες) καί πιό κατανυκτικά (τό σκοτάδι συγκεντρώνει τήν ψυχή), γιά νά ἐπικοινωνεῖ μέ τόν ἀγαπημένο τῆς ψυχῆς, τόν Θεό. Νηστεύει κάποιος τίς τροφές, γιά νά ἔχει ἐλαφρύ τό στομάχι του καί νά μπορεῖ νά προσεύχεται πιό καλύτερα. Τό βαρύ στομάχι φέρνει ὑπνηλία. Νηστεύει κάποιος τά ἁμαρτωλά θεάματα, γιά νά μήν ἀποσπᾶται κατά τήν ὥρα τῆς προσευχῆς.

Ἀναμνήσεις ἑνός ζευγαριοῦ ἀπό τό ταξίδι του στά νησιά Φίτζι

Πρίν ἀπό λίγους μῆνες μέ τή Χάρη τοῦ Θεοῦ ἀξιωθήκαμε νά βρεθοῦμε στήν ἐσχατιά τῆς γῆς, στά νησιά Φίτζι τοῦ Εἰρηνικοῦ ὠκεανοῦ. Εἶναι δύσκολο νά περιγράψει κανείς μέ λέξεις καί φωτογραφίες ἤ ἀκόμα καί μέ βίντεο τίς συγκλονιστικές ἐμπειρίες μας στά Φίτζι. Μέ τό κείμενο αὐτό θέλουμε νά μοιραστοῦμε μαζί μέ τούς ἐν Χριστῷ ἀδελφούς μας στήν Ἑλλάδα αὐτό πού μας ἀξίωσε ὁ πανάγαθος Θεός νά ζήσουμε ἐκεῖ.

Στά νησιά Φίτζι τό 2009 ὁ Μητροπολίτης Νέας Ζηλανδίας καί Ὠκεανίας κ. Ἀμφιλόχιος ἔφτασε ἀπό τή Νέα Ζηλανδία ὡς πρῶτος ὀρθόδοξος ἱεραπόστολος. Ἔδωσε τό φῶς τοῦ Χριστοῦ σέ ἕναν λαό, πού πρίν ἀπό ἑκατό χρόνια ἦταν ἀκόμη ἀπολίτιστος. Μέ ἀγάπη καί ἀδιάκοπο ἀγώνα ἔβαλε τά γερά θεμέλια της τοπικῆς Ὀρθόδοξης Ἐκκλησίας. Βαπτίσθηκαν σχεδόν ὅλοι ὅσοι ἄκουσαν τόν κατηχητικό λόγο του. Σύντομα ἵδρυσε στήν πόλη Σανμπέτο τό Ὀρθόδοξο Ἱεραποστολικό Κέντρο, ἕνα δυνατό φάρο τῆς Ὀρθοδοξίας, καί στήν πόλη Σαουένη ἔχτισε τόν ναό τῆς Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου μέ ἕνα ὑπέροχο Μοναστήρι δίπλα του μέ ξενώνα καί σχολεῖο. Ἤδη βρίσκονται πρός οἰκοδόμηση καί δυό νέοι ναοί, ὁ ἅγιος Γεώργιος καί ἡ Ἁγία Τριάδα, γιά νά καλύψουν τίς ἀνάγκες τῶν νέων χριστιανῶν, πού αὐξάνονται μέ γρήγορο ρυθμό.

Σχεδόν ὅλοι οἱ νεοφώτιστοι ἀδελφοί μας στά νησιά Φίτζι ζοῦν μέσα στήν ἀπόλυτη φτώχεια καί στή πλήρη στέρηση. Ἕνας εὐρωπαῖος μέ τίς αὐτονόητες ἀνέσεις, ὅπως τό νερό στό σπίτι, τό ἠλεκτρικό ρεῦμα, τά ἔπιπλα καί τό καθημερινό φαγητό, δέν μπορεῖ νά διανοηθεῖ τή φτωχική τους ζωή. Ζοῦν σχεδόν ὅλοι σέ παράγκες ἀπό λαμαρίνες χωρίς ἠλεκτρικό ρεῦμα καί τρεχούμενο νερό. Τρέφονται μέ ρίζες καί χόρτα, πού βρίσκουν στό δάσος, διότι τίς καλλιέργειες σχεδόν πάντοτε τίς καταστρέφουν οἱ κυκλῶνες, πού πλήττουν τά νησιά τους. Κοιμοῦνται στό ἔδαφος σέ ψάθες, γιατί οἱ καρέκλες καί τό κρεβάτι εἶναι γι’αὐτούς εἴδη πολυτελείας καί ἀπρόσιτα στό βαλάντιό τους. Βέβαια διακρίνονται γιά τή μεγάλη τους ὑπομονή στίς κακουχίες, στίς στερήσεις καί στήν πείνα. Τό κυριακάτικο γεῦμα ἀγάπης π. χ., πού προσφέρεται κάθε Κυριακή μετά τήν θεία Λειτουργία σ’ ὅλους τους ἐκκλησιαζόμενους ἀποτελεῖ γιά τούς πάμφτωχους ἀδελφούς μας μία τόνωση καί μία παρηγοριά.

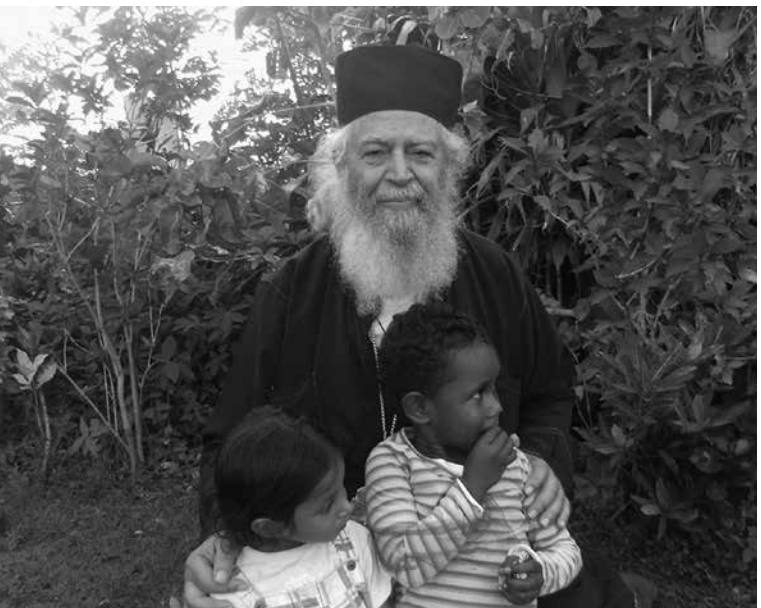

Οἱ κάτοικοι τῶν Φίτζι, ὅμως, ζοῦν μέ ἠθικές ἀξίες, πού σπανίζουν στήν Εὐρώπη καί στήν Ἑλλάδα. Ἡ βαθιά εὐλάβεια πρός τόν Θεό καί ἡ ἐμπιστοσύνη στή πρόνοιά Του, ἡ ἀγάπη πρός τόν πλησίον, ἡ προσευχή, ἡ ἁπλότητα καί ἡ ταπείνωση, αὐτά πού μᾶς ζητάει ὁ Κύριος, εἶναι γι’ αὐτούς φυσικά γνωρίσματα. Σ’ αὐτούς συναντᾶς τήν ἀλληλεγγύη τῶν συγγενῶν καί τόν εἰλικρινῆ σεβασμό πρός τούς γονεῖς, γιατί τά μέλη τῶν οἰκογενειῶν εἶναι σφιχτά δεμένα μεταξύ τους.

Στό διάστημα πού ἤμασταν κοντά στόν Σεβασμιώτατο Ἀμφιλόχιο μᾶς προξένησε ἰδιαίτερη ἐντύπωση ἡ μεγάλη δίψα τῶν κατοίκων στά νησιά Φίτζι γιά τόν Χριστό καί τό λόγο Του. Κατά τίς βαπτίσεις βλέπαμε στά φωτεινά πρόσωπά τους ἔκδηλη τήν καλοσύνη.

Ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Νέας Ζηλανδίας, πού ἔδωσε τό φῶς τοῦ Χριστοῦ στά Φίτζι, τώρα κτίζει κι ἕνα ὀρφανοτροφεῖο, ὅπου ὄχι μόνο θά περιθάλπονται τά ὀρφανά τῶν νησιῶν αὐτῶν, ἀλλά καί θά διδάσκονται τήν ὀρθόδοξη χριστιανική πίστη. Μέσα στή μεγάλη φτώχια της κοινωνίας τους ἡ ὀρφάνια εἶναι πιό δύσκολη καί πιό σκληρή ἀπ’ ὅλο τόν ὑπόλοιπο πλανήτη. Στά παιδιά αὐτά λείπει τό γάλα, τό ψωμάκι καί τό ἐλάχιστο φαγητό.

Εὐχόμεθα ἐκ βάθους ψυχῆς νά προχωρήσει ἡ ἀποπεράτωση μαζί μέ τούς ναούς καί τοῦ ὀρφανοτροφείου, γιά νά δοξάζεται ὁ Ὕψιστος Κύριος καί νά περιθάλπονται τά φτωχά παιδιά Του. Προσευχόμεθα ἐκ βάθους ψυχῆς νά εὐλογεῖ ὁ Θεός τή νέα Του Ἐκκλησία στή μακρινή αὐτή χώρα καί νά ἐνδυναμώνει τόν Μητροπολίτη Νέας Ζηλανδίας κ. Ἀμφιλόχιο στή συνέχιση τοῦ πλούσιου ἔργου του.

ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΗ ΚΑΙ ΣΥΝΟΔΙΚΗ ΕΓΚΥΚΛΙΟΣ ΕΠΙ ΤΗ 1700ΕΤΗΡΙΔΙ ΑΠΟ ΤΗΣ ΕΚΔΟΣΕΩΣ ΤΟΥ ΔΙΑΤΑΓΜΑΤΟΣ ΤΩΝ ΜΕΔΙΟΛΑΝΩΝ

† Β Α Ρ Θ Ο Λ Ο Μ Α Ι Ο Σ
ΕΛΕΩι ΘΕΟΥ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΣ
ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ,
ΝΕΑΣ ΡΩΜΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΣ
ΠΑΤΡΙΑΡΧΗΣ
ΠΑΝΤΙ ΤΩι ΠΛΗΡΩΜΑΤΙ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ
ΧΑΡΙΝ ΚΑΙ ΕΙΡΗΝΗΝ ΠΑΡΑ ΘΕΟΥ

Ἀριθμ. Πρωτ. 441

«Εὐλογητός ὁ Θεός ἡμῶν, ὁ οὕτως εὐδοκήσας» καί οἰκονομῶν τά πάντα τοῖς πᾶσι καί ὁδηγήσας εἰς τήν *«Ἀναστάσεως ἡμέραν ταύτην»* καθ' ἥν *«τά πάντα πεπλήρωται φωτός, οὐρανός τε καί γῆ»*. Συμπληροῦνται κατά τό τρέχον ἔτος χίλια ἑπτακόσια ἔτη ἀπό τῆς ἐκδόσεως τοῦ Διατάγματος τῶν Μεδιολάνων περί τῆς ἐλευθερίας τῆς θρησκευτικῆς πίστεως καί ἐπικοινωνοῦντες πρός τήν ἐν παντί τόπῳ καί χρόνῳ ἐ κ κ λ η σ ί α ν ἀπευθύνομεν ἀπό τοῦ Ἁγιωτάτου Ἀποστολικοῦ καί Πατριαρχικοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου μ ή ν υ μ α ἐλπίδος, ἀγάπης, εἰρήνης καί αἰσιοδοξίας, καθ' ὅτι ἡ Ἐκκλησία ὑπάρχει ὡς συνεχής θεοφάνεια. *«Ὁ ἑωρακώς τόν Υἱόν ἑώρακε τόν Πατέρα»* (πρβλ. Ἰωάν. δ΄ 9) καί ὁ ἑωρακώς τόν Θ ε σ μ ό ν τῆς Ἐκκλησίας ἑώρακε τόν ὁράτως μεθ' ἡμῶν ὄντα Θεάνθρωπον Κύριον καί τό Ἅγιον Πνεῦμα.

Τοιοῦτος θεσμός ἐν ἐλευθερίᾳ ἐστίν ἡ Ἐκκλησία· *«τοιοῦτος ὁ Χριστιανισμός· ἐν δουλείᾳ ἐλευθερίαν χαριζόμενος»* (πρβλ. Ἱ. Χρυσοστόμου, *Ὁμιλία ΙΘ΄ εἰς Α΄ Κορινθίους*, 193).

Διά τοῦ Διατάγματος τῶν Μεδιολάνων οἱ δ ι ω γ μ ο ί κατά τῆς Ἐκκλησίας καί τῆς θρησκείας κατά τ ύ π ο ν νομικόν ἐπαύθησαν καί ἐθεσμοθετήθη διά πρώτην φοράν δι' ἀνθρωπίνου περιβλήματος ἡ ἐλευθερία τῆς θρησκευτικῆς συνειδήσεως εἰς τόν κόσμον. Ὅμως, ἡ ἐλευθερία ᾗ ὁ Χριστός ἡμᾶς ἠλευθέρωσε (πρβλ. Γαλ. ε΄ 1) δέν εἶναι τ ύ π ο ς καί γ ρ ά μ μ α. Εἶναι ἡ πραγματική ἐλευθερία, τήν ὁποίαν ἐπιζητοῦμεν πάντοτε, ὥστε νά γίνωνται τά πάντα «καινά». Ἄλλωστε, μήπως δέν προσδοκῶμεν καινόν οὐρανόν καί καινήν γῆν;

Μέχρι τῆς ἐποχῆς τοῦ Μεγάλου Κωνσταντίνου, ἡ ἱστορία τοῦ κόσμου, τοῦ πρό Χριστοῦ «παλαιοῦ Ἰσραήλ», ἀλλά καί μετά τήν θεανθρωπίνην ἔνσαρκον παρουσίαν τοῦ «καινοῦ Ἰσραήλ», καί ἡ ἐλευθέρα ἔκφρασις τῆς συνειδητῆς πίστεως τοῦ ἀνθρώπου ἦτο πλήρης διώξεων καί διωγμῶν μέχρι μαρτυρίου αἵματος ὑπέρ τῆς ἀληθείας.

Εἰς τήν ἱστορίαν καταγράφονται καί δ ι ω γ μ ο ί κατά προσώπων, τά ὁποῖα εἶχον διαφορετικήν ἀντίληψιν καί πίστιν περί τῆς Θεότητος ἀπό αὐτῆς τήν ὁποίαν εἶχεν ὁ ἄρχων ἤ ἡ κοινωνία τῆς ὁποίας ἀπετέλουν μέλη.

Ἡ Παλαιά Διαθήκη ἀναφέρεται εἰς τόν θεωρούμενον κοσμοκράτορα τότε βασιλέα Ναβουχοδονόσορα· εἰς τήν κατασκευήν μεγάλης εἰκόνος τοῦ προσώπου του· καί εἰς τήν ἀπαίτησιν αὐτοῦ παρά πάντων τῶν ὑπηκόων του ὅπως προσκυνοῦν αὐτήν δι' ἐδαφιαίας ὑποκλίσεως.

«Οἱ τρεῖς εὐαγεῖς Παῖδες» ἐρρίφθησαν εἰς τήν κάμινον τοῦ πυρός, διότι ἠρνήθησαν νά προσκυνήσουν τό εἴδωλον τοῦ Ναβουχοδονόσορος. Ἠρνήθησαν ἐν τῇ πράξει νά ἀποδώσουν εἰς κοσμικόν βασιλέα τήν ἀξίαν τῆς ἰσοθεΐας, τήν ὁποίαν ἀπέδιδεν αὐτός οὗτος εἰς τόν ἑαυτόν του. Ἐδιώχθησαν καί ἔσχον μαρτυρικόν τέλος διά τόν αὐτόν λόγον καί ἡ Ἁγία Σολωμονή καί οἱ ἑπτά μακαββαῖοι παῖδες σύν τῷ διδασκάλῳ αὐτῶν Ἐλεαζάρῳ. Τήν αὐθεντίαν τοῦ Ναβουχοδονόσορος διέψευσε πανηγυρικῶς ἡ κάμινος τοῦ πυρός, ἡ ὁποία, προτυποῦσα τό Μυστήριον τῆς Ὑπεραγίας ἡμῶν Θεοτόκου, ἐδρόσισε καί ἐφύλαξεν ἀσινεῖς τούς Τρεῖς Παῖδας, ὡς τό Πῦρ τῆς Θεότητος τήν Παρθένον Θεοτόκον.

Οἱ ἀρνηθέντες νά προσκυνήσουν τόν ἐξ ἀλόγου ὑπερηφανείας ἰδιοποιηθέντα τήν ἰδιότητα τοῦ Θεοῦ ἄνθρωπον αἰχμάλωτοι Παῖδες ἐν τῇ καμίνῳ λέγοντες μεγάλῃ τῇ φωνῇ, *«πάντα τά ἔργα ὑμνεῖτε τόν Κύριον»*, προεικόνισαν τήν ἐλευθερίαν τήν ὁποίαν ἔφερεν ὁ Κύριος, *«γενόμενος ὑπό νόμον ἵνα τούς ὑπό νόμον κερδήσῃ»* (πρβλ. Α΄ Κορ. θ΄ 20).

Εἰς τάς ἀρχαίας Ἀθήνας, ὁ φιλόσοφος Σωκράτης κατεδικάσθη εἰς θάνατον μέ τήν αἰτιολογίαν ὅτι δέν ἀπεδέχετο τούς θεούς τούς ὁποίους ἡ πόλις ἐλάτρευεν. Ὁμοίως ἀτομικαί διώξεις κατά τῶν ὑποστηριζόντων διαφορετικάς δοξασίας ἀναφέρονται πολλαί ὑπό τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων συγγραφέων ὅπως ἐπί παραδείγματι ἡ δίωξις τοῦ Ἀναξαγόρου τοῦ Κλαζομενίου ἐπειδή ὑπεστήριζεν ὅτι ὁ ἥλιος εἶναι πυρακτωμένη πέτρα ἤ ἡ δίωξις τοῦ Διαγόρου τοῦ Μηλίου ἐπειδή ἐκατηγόρει τά ἀρχαῖα εἰδωλολατρικά μυστήρια καί ἀπέτρεπε τούς πολίτας νά συμμετέχουν εἰς αὐτά.

Ὁπωσδήποτε οἱ διωγμοί, πραγματικοί καί ἰδεολογικοί, ἀνά τούς αἰῶνας, καίτοι ὠδήγησαν πολλάκις καί ὁδηγοῦν εἰς τό ἐν μαρτυρίᾳ μαρτύριον, οὐδέποτε κατέλυσαν τήν μεταξύ τῶν ἀνθρώπων θρησκευτικήν ἀνεκτικότητα, ἡ ὁποία διεκηρύχθη ἐπισήμως διά τοῦ Διατάγματος τῶν Μεδιολάνων.

Οἱ ρωμαῖοι αὐτοκράτορες κατείχοντο ὑπό ἀπολυταρχικοῦ πνεύματος καί κατέστησαν ἑαυτούς ἀρχηγούς καί τῆς θρησκείας. Μάλιστα δέ ἔφθασαν μέχρι τοῦ σημείου νά ἀπαιτοῦν τήν ἀναγνώρισιν εἰς αὐτούς θεϊκῆς ἰδιότητος καί ἀντιστοίχου τιμῆς.

Ἡ ὑπό τῶν Χριστιανῶν ἀπόρριψις τῶν ὡς ἄνω ἀπαιτήσεων τοῦ αὐτοκράτορος προεκάλει τήν ὀργήν αὐτοῦ, ἕνεκα κυρίως τῆς ἀμφισβητήσεως τῆς αὐθεντίας αὐτοῦ. Ἀποτέλεσμα τῆς τοιαύτης ἀνθρωποκεντρικῆς θεωρήσεως οἱ γνωστοί ἀνηλεεῖς διωγμοί, οἱ ὁποῖοι προεκάλεσαν ἑκατόμβας μαρτύρων, οἵτινες *«ἔπλυναν τάς στολάς αὐτῶν καί ἐλεύκαναν αὐτάς ἐν τῷ αἵματι τοῦ Ἀρνίου»* (Ἀποκ. Ἰωάν. ζ΄,14).

Συμπερασματικῶς, οἱ διωγμοί κατά τῆς θρησκείας κατέληξαν εἰς τό ἀπόφθεγμα τοῦ Ἱεροῦ Χρυσοστόμου: *«Τόν δέ Θεῷ πολεμοῦντα οὐκ ἔνι ποτέ εἰς χρηστόν καταστρέψαι τέλος· ἀλλ˜ ὁ τοιοῦτος ἐν ἀρχῇ μέν τῆς τόλμης οὐδέν ἴσως πείσεται δεινόν [...] ἄν δέ ἐπιμένῃ τῇ παροινίᾳ [...] μηδέποτε τῆς πρός τόν Θεόν ἅπτεσθαι μάχης, ὡς οὐκ ἐνόν τήν ἀήττητον ἐκείνην χεῖρα διαφυγεῖν»* (Εἰς τούς πολεμοῦντας τόν μοναχικόν βίον Α΄, P.G. 47,319).

Οἱ Αὐτοκράτορες Κωνσταντῖνος ὁ Μέγας, τῆς Ἀνατολῆς, καί Λικίνιος, τῆς Δύσεως, παρεδέχθησαν μετά τρεῖς αἰῶνας σκληροτάτων διωγμῶν κατά τῶν χριστιανῶν, ὅτι ἡ θρησκευτική μισαλλοδοξία καί οἱ συνεχεῖς διωγμοί κατ' αὐτῶν εἰς οὐδέν ὠφέλησαν τήν Αὐτοκρατορίαν. Ἀπεφασίσθη δέ ὑπ' αὐτῶν ὅπως ἐπιτραπῇ εἰς τούς χριστιανούς ἡ ἐλευθέρα ἄσκησις τῆς πίστεως καί τῆς ὑπ' αὐτῶν λατρείας τοῦ Θεοῦ.

Τήν βούλησιν τοῦ Μεγάλου Κωνσταντίνου, *«λογισαμένου τό ἔντεχνον τοῦ διαβολικοῦ πολέμου»* ἀπεικονίζει τό περιεχόμενον τοῦ πάντοτε συγχρόνου τούτου Διατάγματος τῶν Μεδιολάνων τοῦ ἔτους 313 μ.Χ., τό ὁποῖον ἀπετέλεσε τήν βάσιν τῆς μετά πολλούς αἰῶνας ἀναγνωρισθείσης παγκοσμίως ἐλευθερίας τῆς θρησκευτικῆς συνειδήσεως.

Τό Διάταγμα τῶν Μεδιολάνων περιλαμβάνει προκεχωρημένας θέσεις διά τήν θρησκευτικήν ἐλευθερίαν, ἐκπεφρασμένας εἰς δεκατρεῖς ἑνότητας. Θεσπίζονται ἀρχαί παράδοξοι διά τήν περίοδον ἐκείνην τοῦ Δ΄ αἰῶνος, αἱ ὁποῖαι παραμένουν πάντοτε ἀρχαί καί ὁδοδεῖκται, ἔστω καί ἐάν προβάλληται ὁ ἰσχυρισμός ὅτι ἐφαρμόζονται αὗται πλήρως καί ἐν τῷ κειμένῳ *«ἐν τῷ πονηρῷ»* κόσμῳ τούτῳ τῆς *«ἀδικίας»* καί τῆς ἐπικρατήσεως τοῦ *«σκότους»*, ἀντί τῆς Δικαιοσύνης καί τοῦ Φωτός.

Ὁμολογοῦνται καί διακηρύσσονται: ὁ σεβασμός εἰς τήν σκέψιν καί εἰς τήν βούλησιν ἑκάστου νά ἐπιμελῆται τῶν θείων πραγμάτων ὡς αὐτός βούλεται· ἡ εὐλάβεια καί τό σέβας πρός τό θεῖον καί ἡ ἀπόδοσις εἰς τούς Χριστιανούς καί εἰς πάντας τῆς ἐλευθερίας τῆς ἐπιλογῆς θρησκείας, ἄνευ ἐνοχλήσεώς τινος· ἡ παράδοσις πάραυτα ἄνευ χρονοτριβῆς τινος εἰς τό σῶμα τῶν χριστιανῶν, τήν Ἐκκλησίαν καί τήν Σύνοδον, τῶν κατασχεθέντων καί ἀφαιρεθέντων τόπων λατρείας αὐτῶν καί λοιπά· ταῦτα δέ πάντα, ὥστε *«ἡ θεία μέριμνα, ἡ ὁποία μᾶς περιβάλλει, τῆς ὁποίας πεῖραν ἐλάβομεν ἤδη εἰς πολλάς περιστάσεις, νά μείνῃ εἰς ἡμᾶς ἀσφαλής διά παντός»*.

Διά τοῦ Διατάγματος τούτου καί διά τῶν ἀκολουθησασῶν μεταρρυθμίσεων τοῦ Μεγάλου Κωνσταντίνου, εἰσῆλθεν εἰς τόν κόσμον ἡ ἔννοια τῶν ἀνθρωπίνων δικαιωμάτων. Καθιερώθησαν διά πρώτην φοράν αἱ ἀνωτέρω περιγραφόμεναι ἀξίαι, ὁ σεβασμός τῆς ἀνεξιθρησκείας, ἡ ἐλευθερία τῆς ἐκφράσεως τῆς θρησκευτικῆς συνειδήσεως - ἀξίαι τῆς ἀνθρωπίνης ζωῆς- καί πάντα ὅσα ἀπετέλεσαν τήν βάσιν τῆς σήμερον ἰσχυούσης σχετικῆς νομοθεσίας καί τῶν περιλαμβανομένων ἐν αὐτῇ διατάξεων εἰς τάς κατά καιρούς διακηρύξεις διεθνῶν ὀργανισμῶν καί κρατικῶν ὁλοτήτων.

Ὁ Μέγας Κωνσταντῖνος, οὐκ ἐξ ἀνθρώπων λαβών τήν κλῆσιν, περιεπτύχθη πάντας, λαόν καί Ἐκκλησίαν, πιστούς καί ἀπίστους, καί ἐγένετο διάκονος τοῦ ἔργου τῆς εὐημερίας ἐν γαλήνῃ καί τῆς σωτηρίας τῆς ἀνθρωπότητος. Ἀπό τῆς ἐποχῆς του καί ἑξῆς ἡ Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ μεταμορφώνει τούς θεσμούς, τήν ζωήν καί ἀναγεννᾷ τόν κόσμον, ὅπως ἀκριβῶς ἡ Βάτος ἡ καιομένη καί μή φλεγομένη τοῦ Σινᾶ, ἡ Μήτρα *«ἡ τόν ἀχώρητον χωρήσασα»*, τήν Ζωήν, *«ἵνα ζωήν ἔχωμεν»* (πρβλ. Ἰωάν. ι΄ 10).

Παρατηροῦντες μετά προσοχῆς τήν ἔκτοτε ἱστορίαν τοῦ κόσμου, ἰδίᾳ σήμερον, μετά 1700 ἔτη ἀπό τῆς θεσπίσεως διά τοῦ Διατάγματος τούτου τοῦ Μεγάλου Κωνσταντίνου, διαπιστοῦμεν μετά λύπης, ὅτι ἀτυχῶς αἱ θεσπιζόμεναι ὑπ' αὐτοῦ διατάξεις ὑπέρ τῆς θρησκευτικῆς ἐλευθερίας πολλάκις κατά τό παρελθόν παρεβιάσθησαν, οὐχί μόνον εἰς βάρος τῶν Χριστιανῶν, ἀλλά ἐνίοτε καί ὑπό τῶν Χριστιανῶν κατ' ἀλλήλων καί κατά τῶν ὀπαδῶν ἄλλων θρησκειῶν.

Δυστυχῶς, ὅταν οἱ Χριστιανοί κατέστησαν πλειονοψηφία εἰς τήν κοινωνίαν, ὑπῆρξαν περιπτώσεις τινές ὑπερζηλωτικῆς τάσεως μεταξύ αὐτῶν. Ἐκ τῶν πλέον ἀξιοκατακρίτων συμπεριφορῶν τῆς μισαλλοδοξίας χριστιανῶν κατ' ἀλλήλων ὑπῆρξε τό μεταξύ αὐτῶν σχίσμα καί ἡ διαίρεσις τῆς Μιᾶς Ἐκκλησίας, λησμονησασῶν τῶν ἐπακολουθησασῶν γενεῶν ὅτι *«οὐ μεμέρισται ὁ Χριστός»* (πρβλ. Α΄ Κορ. α΄ 13) καί ὅτι οἱ ἄνθρωποι εἴμεθα *«γῆ καί σποδός»* (Σοφ. Σιράχ. ι΄, 9) καί ἠγνοήσαμεν καί παραβλέπομεν τήν ἀγωνίαν τῆς διαιρέσεως τοῦ ἀρράφου χιτῶνος τοῦ Κυρίου, τῆς Ἐκκλησίας, κατά τόπον καί ἐπί μέρους ὡς Μιᾶς καί Καθολικῆς καί Ἀποστολικῆς. Καί ὡς ἄλλη *«κάμινος κακίας»* (πρβλ. Παροιμ. ις΄ 30), δέν ἔχομεν ἀγάπην καί εἰρήνην καί ἀνεκτικότητα, καί δέν ὑποβάλλομεν εἰς ἑαυτούς καί ἀλλήλους τό καίριον ἐρώτημα μήπως *«ὁ κρίνων πᾶσαν τήν γῆν οὐ ποιήσεις κρίσιν»* (Γεν. ιη΄,25-26) καί δι' ἡμᾶς;

Τόν παρελθόντα αἰῶνα, ἡ Ὀρθόδοξος ἰδιαιτέρως Ἐκκλησία κατεδιώχθη ἀπηνῶς ὑπό τοῦ ἀθεϊστικοῦ καθεστῶτος καί τῶν λοιπῶν ἐξαρτωμένων ἰδεολογικῶς ἐξ αὐτοῦ καθεστώτων, ἰδιαιτέρως εἰς τάς χώρας τῆς Ἀνατολικῆς Εὐρώπης. Εἰς ὡρισμένας δέ χώρας οἱ Χριστιανοί ἀντιμετωπίζονται ἀκόμη καί σήμερον μετά μεγάλης δυσμενείας, παρ' ὅλον ὅτι διά πολλῶν διεθνῶν συμβάσεων ἔχει πλέον παγκοσμίως ἀναγνωρισθῆ τό δικαίωμα τῆς θρησκευτικῆς ἐλευθερίας.

Αἱ σχετικαί πρός τήν θρησκευτικήν καταπίεσιν ἐκθέσεις τῶν ἁρμοδίων Διεθνῶν Ὀργανισμῶν βρίθουν συγκεκριμένων περιπτώσεων θρησκευτικῆς καταπιέσεως εἰς βάρος κυρίως χριστιανικῶν θρησκευτικῶν μειονοτήτων καί μεμονωμένων χριστιανῶν.

Ἤδη καί σήμερον χρειάζεται, δυστυχῶς, νά τονίζηται, ὅτι ἡ ἀνεξιθρησκεία καί ἡ ἐλευθερία τῆς λατρείας εἶναι πολιτιστική κατάκτησις. Μεγάλαι περιοχαί τῆς γῆς κατοικοῦνται ὑπό ἀνθρώπων οἱ ὁποῖοι δέν ἀνέχονται θρησκευτικήν πίστιν διαφορετικήν τῆς ἰδικῆς των.

Θρησκευτικοί διωγμοί ἐξακολουθοῦν νά γίνωνται, ἄν καί δέν ἔχουν τήν μορφήν τῶν κατά τῶν πρώτων χριστιανῶν διωγμῶν. Διακρίσεις διάφοροι δυσμενεῖς διά τούς ὀπαδούς ὡρισμένων θρησκευτικῶν πίστεων ὑφίστανται καί πολλάκις εἶναι ἐντόνως καταπιεστικαί. Εἰς πολλάς περιπτώσεις ἐπικρατεῖ ὁ θρησκευτικός φανατισμός καί φονταμενταλισμός, ὥστε τό Διάταγμα τῶν Μεδιολάνων νά εἶναι ἐπίκαιρον καί σήμερον καί νά ἀπευθύνηται πρός ἐκείνους, οἱ ὁποῖοι, παρά τήν πάροδον 1.700 ἐτῶν ἀπό τῆς ἐκδόσεώς του, δέν τό ἔχουν ἐφαρμόσει ἐν τῷ συνόλῳ του.

Καθορῶντες τήν πορείαν τῆς ἀνθρωπότητος ἀπό τοῦ Ἱεροῦ τούτου Κέντρου τῆς Ὀρθοδοξίας, ἐν ἐλευθερίᾳ ὁμολογοῦμεν ὅτι ἀτυχῶς, παρά τήν ραγδαίαν πρόοδον τῆς κατ᾽ ἄνθρωπον ἐπιστήμης καί τάς ἀνακαλύψεις, δέν ἔφθασεν εἰσέτι ὡς σύνολον ὁ κόσμος εἰς τήν ἀνωτέραν ἀντίληψιν καί παραδοχήν τῆς θρησκευτικῆς ἐλευθερίας καί ὅτι ἀπαιτεῖται σύντονος προσπάθεια διά τήν ἐπίτευξιν τοῦ στόχου τούτου.

Οἱ σύγχρονοι θρησκευτικοί διωγμοί κατά τῶν Χριστιανῶν ἀποκαλύπτουν καί πάλιν τήν δύναμιν τῆς πίστεως καί τήν Χάριν τῆς ἁγιότητος.

Πατέρες, Ἀδελφοί καί Τέκνα ἐν τῷ Ἀναστάντι Κυρίῳ,

Ἡ ἑορταζομένη αὕτη ἐπέτειος ἀποτελεῖ καίριον σῆμα. Τό σῆμα ὅτι ὅταν ὁ ἄνθρωπος ἀπολέσῃ τήν ἑνότητά του πρός τήν Ἐκκλησίαν, ἡ ὁποία συγκροτεῖται διά τοῦ Τριαδικοῦ *«καθώς»*, ἀπόλλυσι καί τήν ἐλευθερίαν του. Διότι ἀπόλλυσι τόν ἑαυτόν του, ὁ ὁποῖος εἶναι πάντες οἱ ἄλλοι. Τό πᾶν ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ φανερώνει τό Τριαδικόν *«καθώς»*, ἰδιαιτέρως ἡ εὐχαριστιακή ἱερουργία, ἡ ὁποία ἀποτελεῖ τήν καρδίαν τῆς Ἐκκλησίας, εἶναι χάρισμα, δωρεά ἐκ τοῦ Πατρός διά τοῦ Υἱοῦ συνεργίᾳ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος. Ἐάν σωθῇ τό Τριαδικόν *«καθώς»*, σώζεται ὁ ἄνθρωπος ὡς πρόσωπον καί κοινωνία. Καί ἐάν σώζωμεν καί βιῶμεν τό *«καθώς»*, τό θεανθρώπινον,

τότε τό ἀσυγχύτως καί ἀδιαιρέτως τῆς ἑνώσεως τῶν δύο ἐν Χριστῷ συνελθουσῶν φύσεων διατηρεῖται καί ἐπεκτείνεται ὡς εὐλογία εἰς τήν ἑνότητα ἀληθείας καί τῆς ζωῆς, θεσμοῦ καί Χάριτος, νόμου καί ἐλευθερίας. Περιχωροῦνται ἀτρέπτως καί ἀναλλοιώτως τά φαινομενικῶς ἀντίθετα, κατά τό πρότυπον τῆς Θεομήτορος ἡ ὁποία ἤγαγεν εἰς ταὐτό τἀναντία καί ἐν τῇ περιχωρήσει ταύτῃ διακρίνεται ἡ πανταχοῦ μέχρι συντελείας τοῦ αἰῶνος διαρκής παρουσία τοῦ Θεανθρώπου, ὁ Ὁποῖος ἐξακολουθεῖ νά πορεύηται ἐν ἑτέρᾳ μορφῇ εἰς τόν ἀγρόν τῆς ἱστορίας. Καί συμπορεύεται πρός τόν ἀγωνιῶντα, ἐρευνῶντα καί ἀπελπιζόμενον ἄνθρωπον, οὐχί διά νά τῷ δώσῃ «μαγικάς λύσεις» ὡς ναρκωτικόν τῶν αἰσθήσεων ἀλλά διά νά τῷ ἀνεώξῃ τούς ὀφθαλμούς, νά τῷ χαρίσῃ τάς αἰσθήσεις καί νά τόν ἀναγάγῃ εἰς τόν οὐρανόν καί νά καταγάγῃ εἰς τήν γῆν τό Πνεῦμα τό Ἅγιον, τό Ὁποῖον ὡς Τριαδική ζύμη εἰσέρχεται εἰς τό γεῶδες ἡμῶν φύραμα.

Οὐδείς ἀνθρώπινος θεσμός, οὔτε καί ἄν ὀνομάζηται ἐκκλησιαστικός, δύναται νά χωρέσῃ, νά ἀνεχθῇ καί νά ἱκανοποιήσῃ τόν ἄνθρωπον, ὁ ὁποῖος ἔχει ἐντός του τήν πνοήν τοῦ Θεοῦ, ἐπιποθεῖ τό «πορρωτέρω», τήν ἐπέκτασιν, τόν Χριστόν. Καί δέν εἶναι δυνατόν νά ἀναπαυθῇ ὁ ἄνθρωπος εἰς οὐδεμίαν ὑπόσχεσιν ἤ ἐνδοκοσμικήν προοπτικήν, διότι διψῇ τό ἀσύλληπτον καί ἀνθρωπίνως ἀνέφικτον. Ὁλόκληρος ἡ ὕπαρξις τοῦ ἀνθρώπου ὁμολογεῖ «ὄχι» εἰς τόν κοσμικῶς ὠργανωμένον θεσμόν, ὁ ὁποῖος θέλει δῆθεν νά τόν χειραγωγήσῃ εἰς τό μυστήριον τῆς ζωῆς καί τῆς σωτηρίας.

Διά τόν ἄνθρωπον ὁ μηχανικῶς λειτουργῶν «καλός» πνευματικός θεσμός εἶναι «μόνον» ὁ ἑτοιμόρροπος, ὁ διαλελυμένος καί ἀνύπαρκτος. Διά τοῦτο καί ὁ τά πάντα γιγνώσκων καί ἑτάζων καρδίας καί νεφρούς Κύριος ἦλθε καί διέλυσε τάς *«φυλακάς»*. Ἐδιώχθη καί διώκεται. Εἰς τό τέλος ἐνίκησε μέ τήν Ἀνάστασίν Του. Καί κατέστρεψε τήν ἀπάτην. Ἀνέτρεψε τάς τραπέζας τῶν κολλυβιστῶν καί τάς καθέδρας τῶν ἐμπόρων, οἱ ὁποῖοι μετέτρεψαν τόν Ναόν τοῦ Θεοῦ εἰς *«οἶκον ἐμπορίου»* (Ἰωάν. β΄ 17). Ἀπήλλαξε τήν ἀνθρωπότητα ἐκ τῆς *«κατάρας»* τοῦ Νόμου (Γάλ. γ΄ 13). Καί διά τῆς καθόδου Του εἰς τόν Ἅδην *«μοχλοί συνετρίβησαν, ἐθλάσθησαν πῦλαι, μνήματα ἠνοίχθησαν, νεκροί ἀνέστησαν»* (πρβλ. ἀπόστιχα Μ. Ἑσπερινοῦ Μ. Παρασκευῆς).

Καί ἐξήλθομεν ὅλοι οἱ «νεκροί» ἀπό ἀγάπην, ἀπό ἐλευθερίαν, ἀπό ἀνθρωπίνα δικαιώματα, ἀπό πίστιν, ἀπό ἐλπίδα, ἀπό προσδοκίαν, ἀπό φῶς, ἀπό δικαιοσύνην, ἀπό ἀλήθειαν, ἀπό Ζωήν, ἐξήλθομεν εἰς τό Φῶς: *«Καί νεκρός οὐδείς ἐπί μνήματος»* (Κατηχητήριος Λόγος Ἱεροῦ Χρυσοστόμου).

Συνεκροτήθη ἡ Ἁγία Ἐκκλησία, ἡ ὁποία διά τῶν αἰώνων, τῶν Μαρτύρων, τῶν Ὁσίων, τῶν δικαίων, παρά τούς διωγμούς καί τούς ἀνθρωπίνους πειρασμούς, δέν εἶναι *«φυλακή»*, ἀλλά ἐλευθερία καί κραταιά, ὡς ὁ θάνατος, ἀγάπη. Ἡ Ἐκκλησία, κήρυξ τῆς ἀληθείας αὐτῆς ἀνά τούς αἰῶνας, εἶναι συνέχεια καί συνέπεια τῆς μήτρας μιᾶς ἄλλης Μητρός, *«εὐρυχωροτέρας τῶν οὐρανῶν»*, ἡ ὁποία γεννᾷ τόν ἐλεύθερον ἄνθρωπον. Καί εἴμεθα ὅλοι, χάρις εἰς αὐτήν, τέκνα τῆς ἐλευθέρας (Γαλ. δ΄ 31), τέκνα τῆς ἐλευθερίας, ἡ ὁποία κατακτᾶται διά τῆς ὑπακοῆς εἰς τήν Ἀλήθειαν τοῦ Θεοῦ, τήν Ἀγάπην.

Καί ἐάν οἱ ἀνθρώπινοι θεσμοί φοβῶνται τήν ἐλευθερίαν τοῦ ἀνθρώπου, καί δι' αὐτό τήν ἀπεμπολοῦν, τήν ἀγνοοῦν ἤ τήν καταργοῦν, ὁ Θεσμός τῆς Ἐκκλησίας γεννᾷ τούς ἐλευθέρους ἐν Πνεύματι ἀνθρώπους. Καί ὅλον συγκροτεῖ τόν Θεσμόν τῆς Ἐκκλησίας τό Πνεῦμα, τό Ὁποῖον *«ὅπου θέλει πνεῖ... ἀλλ' οὐκ οἶδας πόθεν ἔρχεται καί ποῦ ὑπάγει· οὕτως ἐστί καί πᾶς ὁ γεγεννημένος ἐκ τοῦ Πνεύματος»* (Ἰωάν. γ΄, 8). Καί τό ἀπροσδιόριστον τῆς ἐλευθερίας εἶναι ἡ πέτρα τῆς πίστεως.

Ἡ τοῦ Θεοῦ Σοφία, ἡ Κυρία Θεοτόκος ἡ Παμμακάριστος καί ἡ Παραμυθία, ὁ Ἅγιος Δημήτριος ὁ Κανάβης, ὁ Ἅγιος Γεώργιος ὁ Τροπαιοφόρος τοῦ Διπλοφαναρίου, οἱ Ἅγιοι συνολικῶς τῆς Ἐκκλησίας ἡμῶν δέν εἶναι φύλακες τοῦ νόμου, ἀλλά νομοθέται, κατά τό Ἅγιον Συμεών τόν Νέον Θεολόγον. Ὁ Θεσμός τῆς Ἐκκλησίας εἶναι χαρισματικός καί τά χαρίσματα τῶν Ἁγίων λειτουργοῦν ὡς θεσμοί καθοδηγητικοί διά τό ἐκκλησιαστικόν πλήρωμα.

Δύναται ἀληθῶς καί ἐμπειρικῶς νά λεχθῇ ὅτι χαρισματοῦχοι δέν ὑπάρχουν, ἀλλά γίνονται, γεννῶνται διαρκῶς. Δέν τοῖς ἐδόθη χάρισμα ὡς ἰδιότης στατική, ἀλλά ὡς εὐλογία ἡ ὁποία χαρίζεται διαρκῶς. Εἶναι ἐκεῖνοι οἱ ὁποῖοι εἶναι ἀληθῶς ἐλεύθεροι διότι συνειδητοποιοῦν τήν ἐσχάτην ἀδυναμίαν τοῦ ἀνθρώπου καί τήν ἀγαθότητα τοῦ Θεοῦ, ἀποστάλαγμα τῶν ὁποίων ὑπῆρξαν αἱ διατάξεις τοῦ Διατάγματος τοῦ Ἁγίου Κωνσταντίνου.

Αὐτοί οἱ ὁποῖοι βλέπουν ὅλους τούς ἄλλους καλούς καί καθαρούς καί θεωροῦν τόν ἑαυτόν των *«ὑποκάτω τῆς κτίσεως»*, ἔχουν τήν χάριν τῆς συντριβῆς τοῦ ταπεινοῦ καί ἐξουθενημένου. Δέχονται τά χαρίσματα τῆς ἔσωθεν ἀναπαύσεως καί τοῦ φωτισμοῦ. Δέν θεωροῦν οἱοδήτι ὡς κατόρθωμα οὔτε ἀξιοποιήσιμον δυνατότητα πρός αὔξησιν τοῦ «κύρους» των διά τῆς «ὑποτιμήσεως» τῶν ἄλλων, τοῦ περιορισμοῦ δηλαδή τῆς ἐλευθερίας τοῦ προσώπου. Ἐκπλήσσονται οἱ ἅγιοι ἐκ τῆς ἀφάτου ἀγάπης τοῦ Θεοῦ καί αὐθορμήτως ἀποδίδουν, ἐπιστρέφουν αὐτήν ἀμέσως εἰς τόν Δωρεοδότην. Καί αὐτό καθιστᾷ ἀξίους τούς ἁγίους νά δέχωνται συνεχῶς νέα χαρίσματα, μεγαλύτερα, πάναγνα, πνευματικά, εὐλογοῦντα τά σύμπαντα, ἀληθινά ἐπιτεύγματα. Καί αὐτοί ἐξακολουθοῦν οὐδεμίαν ἰδέαν νά ἔχουν δι' ἑαυτούς. Ἔχουν μεγάλην Ἰδέαν διά τόν Θεόν.

Καί μόλις γίνεται γνωστόν ὅτι ὁ κόσμος τούς τιμᾷ, παραξενεύονται, δυσανασχετοῦν, συστέλλονται. Καί φεύγουν εἴτε ὄπισθεν τοῦ παραπετάσματος μιᾶς ἐπιπλάστου μωρίας καί σαλότητος, εἴτε ἀγνοίας κατ' ἄνθρωπον, δηλαδή ἀληθινῆς ἐλευθερίας. Καί ἡσυχάζουν, διότι ζοῦν, παρακολουθοῦν καί συμβάλλουν εἰς τήν κυκλοφορίαν τοῦ Αἵματος καί τῆς Χάριτος ἐντός τοῦ σώματος τῆς ἐκκλησιαστικῆς κοινότητος.

Ἀδελφοί ἐν Κυρίῳ,

Τά ἀνθρώπινα δικαιώματα, ἡ ἐλευθερία τῆς θρησκευτικῆς συνειδήσεως εἶναι χαρίσματα τά ὁποῖα *«ἅπαξ ἐδόθησαν τοῖς ἁγίοις»* (πρβλ. Ἰουδ. 3), κατακτῶνται ὅμως συνεχῶς ἐν τῇ ἀνθρωπίνῃ διαδρομῇ. Καί κατακτῶνται διά τοῦ βιώματος τῆς κοινωνίας ἐν Χριστῷ ἐντός τῆς παναρμονίου συμπαντικῆς λειτουργίας. Ὁμιλοῦμεν ἐπί 1700 ἔτη περί ἐλευθερίας τῆς συνειδήσεως τοῦ ἀνθρώπου. Ἡ Ὀρθόδοξος ὅμως Ἐκκλησία ἀνέκαθεν ἀλλ' ἰδίᾳ κατά τούς ἐσχάτους τούτους καιρούς τῶν κοσμογονικῶν ἀλλαγῶν τοῦ παρελθόντος τραγικοῦ αἰῶνος προβλέπει, διαβλέπει καί μελετᾷ ἐν τῷ συνόλῳ αὐτῆς τήν *«ἐπικράτησιν ἐν τῷ κόσμῳ τῆς εἰρήνης, τῆς δικαιοσύνης, τῆς ἐλευθερίας, τῆς ἀδελφοσύνης καί τῆς ἀγάπης μεταξύ τῶν λαῶν καί τήν ἄρσιν τῶν φυλετικῶν καί λοιπῶν διακρίσεων»*, θά ἀποφανθῇ δέ συγκαλουμένης τῆς Ἁγίας καί Μεγάλης αὐτῆς Συνόδου.

Τά θεῖα δωρήματα ταῦτα βιοῦνται διά τῆς χάριτος ἐντός τῆς Θείας Λειτουργίας, κατά τήν ὁποίαν ἀποκαλύπτεται ἡ

κοσμογονία. Δέν κατανοεῖται ἀνθρωπίνως τό μέγεθος τῆς ἐλευθερίας αὐτῆς τοῦ ἀνθρώπου καί τῶν φρονημάτων του διότι δέν γίνεται σεβαστή ἡ εἰκών τοῦ Θεοῦ, ὁ ἄνθρωπος. Καί ἐάν δέν ἀγαπᾶται ἐνωτικῶς ὁ συνάνθρωπος, δέν ἀγαπᾶται ἀληθῶς ὁ Θεός.

Εἰς τόν ἐπίγειον βίον ἀφελῶς νομίζεται ὅτι *«τά πάντα ρεῖ καί οὐδέν διαμένει καί οὔκ ἔστι δίς τό αὐτόν ποταμόν διαβῆναι»* (Ἡράκλειτος), ὅτι δηλαδή τά πάντα ἔρχονται καί παρέρχονται καί λησμονοῦνται, καί καλύπτουν τά ἀνθρώπεια λίθοι καί τάφος.

Ὁ Κύριος ἐδώρισε τό μυστήριον τῆς μνήμης ἐν ἐλευθερίᾳ διακηρύττων ὅτι *«οὐδέν [...] συγκεκαλυμμένον ἐστίν ὅ οὐκ ἀποκαλυφθήσεται»* (Λουκ. ιβ΄ 2) καί ὅτι τά πάντα καταλήγουν εἰς τήν ἀλήθειαν τῆς ἐλευθερίας ἐν Αὐτῷ καί εἰς τήν αἴσθησιν τῆς δοξολογικῆς εὐγνωμοσύνης *«ὑπέρ πάντων ὧν ἴσμεν καί ὧν οὐκ ἴσμεν»*.

Πέραν τῶν ἐξωτερικῶν διαφορῶν καί ἀποστάσεων, λοιπόν, πέραν τῶν ἐγκοσμίων ἐναλλαγῶν καί ἀπόψεων, πέραν τῆς «λογικῆς» Δύσεως καί Ἀνατολῆς, ἀπό καταβολῆς κόσμου ἔχομεν τήν φανέρωσιν τῆς ἀγάπης τοῦ Θεοῦ ἡ ὁποία ὡς ἔκρηξις ἐν σιγῇ διαλύει τό ψεῦδος τῆς ἀπάτης, χαρίζει εἰς ἡμᾶς τήν ἀλήθειαν τῆς ζωῆς, ὡς εὐλογίαν ἐλευθερίας καί ἑνότητος, ὡς πορείαν ἐκπλήξεων ὁδηγουσῶν εἰς τήν ἀτελεύτητον Πορείαν καί πρός τό Πάσχα, τό ὁποῖον εἶναι αὐτός ὁ ἴδιος ὁ Θεάνθρωπος. *«Οὐ πρέσβυς οὐδέ ἄγγελος, ἀλλ' αὐτός Κύριος ἔσωσεν»* (Ἡσ. ξγ΄ 9) ἡμᾶς ἐν ἐλευθερίᾳ καί ἐπ' ἐλευθερίᾳ. Εἶναι μεθ' ἡμῶν ὅταν ἀναλαμβάνεται, *«οὐδαμόθεν χωριζόμενος, ἀλλά μένων ἀδιάστατος»* (κοντάκιον ἑορτῆς Θείας Ἀναλήψεως). Συμπαραστέκεται ὅταν φαινομενικῶς ἐγκαταλείπῃ τόν ἄνθρωπον. Καί χαρίζει, τέλος, τήν βεβαιότητα, ὅτι εἶναι πάντοτε παρών, φανερῶν τήν δόξαν Του ἐν τῇ ἀγάπῃ καί ἐν τῇ κενώσει, παρουσιαζόμενος εἰκονογραφικῶς ὡς Βασιλεύς τῆς δόξης ἐν τῇ Ἀναστάσει, ἐλευθερῶν ἐκ τῶν καταχθονίων τόν Ἀδάμ καί τήν Εὔαν, τόν ἄνθρωπον, ἀλλά καί κρεμάμενος γαληνίως ἐπί ξύλου Σταυροῦ, ἐν ἐσχάτῃ ταπεινώσει.

«Μέγας εἶ Κύριε καί θαυμαστά τά ἔργα Σου καί οὐδείς λόγος ἐξαρκέσει πρός ὕμνον τῶν θαυμασίων Σου»· ἄλλωστε *«ὕμνος ἅπας ἡττᾶται, συνεκτείνεσθαι σπεύδων τῷ πλήθει τῶν πολλῶν οἰκτιρμῶν»* τοῦ Χριστοῦ.

Ἡ ἡμετέρα Μετριότης καί οἱ ἐν Ἁγίῳ Πνεύματι ἀδελφοί καί συλλειτουργοί ἐν Κυρίῳ, ἱστάμενοι μετά τῶν Μυροφόρων Γυναικῶν ἔμπροσθεν τοῦ «κενοῦ μνημείου» θεωροῦμεν ὅτι *«ἀποκεκύλισται ὁ λίθος»* καί θεωροῦμεν ἐν ἐκστάσει καί ἐν τρόμῳ Ἀναστάντα τόν Κύριον, θανάτῳ θάνατον πατήσαντα καί ἐλευθερώσαντα ἡμᾶς ἐκ τῶν δεσμῶν τοῦ σαρκίου καί τοῦ παμφάγου ᾅδου καί ζωήν χαρισάμενον.

Μέ ἀφορμήν τήν ἀνάμνησιν, λοιπόν, τοῦ γεγονότος τῆς παροχῆς εἰς τούς χριστιανούς τοῦ δικαιώματος τῆς ἐλευθερίας τῆς πίστεως καί τῆς λατρείας των, ἀπό τοῦ Ἱεροῦ τούτου Κέντρου τῆς Ὀρθοδοξίας, τοῦ ἐν δουλείᾳ κατ' ἄνθρωπον διακονήσαντος τήν ἀληθῆ ἐλευθερίαν ἐν Χριστῷ τοῦ ἀνθρώπου καί τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ σώματος, ἐκφράζομεν τόν μόνιμον ἔντονον προβληματισμόν, τήν ἀγωνίαν καί τήν διαμαρτυρίαν αὐτοῦ διά τάς συνεχιζομένας διώξεις ἁπανταχοῦ τῆς γῆς, ἰδίᾳ ἐσχάτως πρός τούς χριστιανικούς πληθυσμούς τῆς γεωγραφικῆς περιοχῆς τῆς Μέσης Ἀνατολῆς, αἱ ὁποῖαι ἐκφράζονται μέ συχνάς δολοφονίας, ἀπαγωγάς, διώξεις καί ἀπειλάς ἐναντίον των, μέ ἀποκορύφωμα τήν ἀπαγωγήν τῶν δύο ἀγνοουμένων εἰσέτι ἀδελφῶν Ἱεραρχῶν, τοῦ ἐκλεκτοῦ καί γνωστοῦ διά τήν πνευματικότητα καί τό σημαντικόν ἐκκλησιαστικόν, κοινωνικόν καί ἐκπαιδευτικόν ἔργον τοῦ Ἱερωτάτου Μητροπολίτου Χαλεπίου καί Ἀλεξανδρέττας κυρίου Παύλου καί τοῦ Συροϊακωβίτου Μητροπολίτου Χαλεπίου Ἰωάννου-Ἰμπραχίμ.

Συμμεριζόμεθα καί συμμετέχομεν εἰς τόν πόνον, τήν θλῖψιν καί τάς δυσκολίας, τάς ὁποίας ἀντιμετωπίζουν οἱ χριστιανοί ἐν τῇ Μέσῃ Ἀνατολῇ καί ἐν Αἰγύπτῳ, καί ἰδιαιτέρως εἰς τό παλαίφατον καί πρεσβυγενές Πατριαρχεῖον Ἀντιοχείας, καί μακράν πάσης πολιτικῆς τοποθετήσεως καταδικάζομεν ἀπεριφράστως ἅπαξ ἔτι τήν χρῆσιν πάσης μορφῆς βίας ἐναντίον των, ποιοῦντες ἔκκλησιν πρός τούς ἰσχυρούς τῆς γῆς εἰς σεβασμόν τῶν στοιχειωδῶν ἀνθρωπίνων δικαιωμάτων τῆς ζωῆς, τῆς τιμῆς, τῆς ἀξιοπρεπείας, τῆς περιουσίας, γνωρίζοντες καί ἐπαινοῦντες τό φιλήσυχον καί εἰρηνικόν αὐτῶν καί τήν μόνιμον καί σταθεράν προσπάθειαν ἵνα μείνουν μακράν πάσης ταραχῆς καί διαμάχης.

Ἐκφράζομεν τήν ἀγωνίαν ἡμῶν ὡς Ἐκκλησία τῆς Κωνσταντινουπόλεως διότι χίλια ἑπτακόσια ἔτη μετά τήν ἔκδοσιν τοῦ Διατάγματος τῶν Μεδιολάνων οἱ ἄνθρωποι διώκονται διά τήν πίστιν καί τήν θρησκείαν καί τάς συνειδησιακάς ἐπιλογάς αὐτῶν.

Τό Οἰκουμενικόν Πατριαρχεῖον οὐδέποτε θά παύσῃ διά τῶν εἰς τήν διάθεσιν αὐτοῦ πνευματικῶν μέσων καί τῆς ἀληθείας νά στηρίζῃ τάς προσπαθείας δι' εἰρηνικόν διάλογον μεταξύ τῶν διαφόρων θρησκειῶν, τήν εἰρηνικήν ἐπίλυσιν κάθε διαφορᾶς καί τήν ἐπικράτησιν κλίματος ἀνοχῆς, καταλλαγῆς καί συνεργασίας μεταξύ τῶν ἀνθρώπων κάθε θρησκεύματος καί ἐθνικῆς καταγωγῆς.

Καταδικάζοντες ὡς ἀντίθετον πρός τήν θρησκείαν κάθε μορφήν βίας, κηρύσσομεν ἀπό τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου ὅτι μέγα ὡς ἀληθῶς *«τό τῆς εὐσεβείας· μυστήριον· Θεός ἐφανερώθη ἐν σαρκί, ἐδικαιώθη ἐν Πνεύματι, ὤφθη ἀγγέλοις, ἐκηρύχθη ἐν ἔθνεσιν, ἐπιστεύθη ἐν κόσμῳ, ἀνελήφθη ἐν δόξῃ»* (Α΄ Τιμ. γ΄, 16), κυβερνᾷ τόν κόσμον καί τά τοῦ κόσμου κατά τάς ἀνεξιχνιάστους βουλάς καί τά κρίματα Αὐτοῦ καί πάλιν ἔρχεται ἐν δόξῃ ὡς δίκαιος Κριτής κρῖναι τά σύμπαντα.

Αὐτῷ ἡ δόξα καί τό κράτος καί ἡ δύναμις καί ἡ τιμή καί ἡ προσκύνησις καί ἡ βασιλεία εἰς τούς ἀπεράντους αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

Ἐν ἔτει σωτηρίῳ ,βιγ΄, κατά μῆνα Μάϊον (ιθ΄)

Ἐπινεμήσεως ς΄

† Ὁ Κωνσταντινουπόλεως Βαρθολομαῖος, διάπυρος πρός Θεόν εὐχέτης
† ὁ Χαλκηδόνος Ἀθανάσιος, συνευχέτης
† ὁ Δέρκων Ἀπόστολος, συνευχέτης
† ὁ Πέργης Εὐάγγελος, συνευχέτης
† ὁ Θεοδωρουπόλεως Γερμανός, συνευχέτης
† ὁ Μυριοφύτου καί Περιστάσεως Εἰρηναῖος, συνευχέτης
† ὁ Μύρων Χρυσόστομος, συνευχέτης
† ὁ Σασίμων Γεννάδιος, συνευχέτης
† ὁ Νέας Ἰερσέης Εὐάγγελος, συνευχέτης
† ὁ Ρόδου Κύριλλος, συνευχέτης
† ὁ Κυδωνίας καί Ἀποκορώνου Δαμασκηνός, συνευχέτης
† ὁ Σιγκαπούρης Κωνσταντῖνος, συνευχέτης
† ὁ Αὐστρίας Ἀρσένιος, συνευχέτης

Ἀντίδοτο στήν ἀλλοτρίωση

Πρωτ. Εὐαγγέλου Παχυγιαννάκη

Ἡ λέξη ἀλλοτρίωση εἶναι ἕνας ὅρος, πού χρησιμοποιεῖται εὐρύτατα ἀπό τούς σύγχρονους φιλοσόφους, κοινωνιολόγους, πολιτικούς κ. ἄ. Παρά ταῦτα, ἄν καί ἡ ἔννοια τῆς ἀλλοτρίωσης ἐνυπάρχει καί στήν ἀρχαιοελληνική σκέψη, ὡς ὅρος χρησιμοποιεῖται ἀπό τούς Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας, γιά νά δηλώσει τό ξεμάκραιμα τοῦ ἀνθρώπου ἀπό τόν Θεό τῆς ἀγάπης. Οἱ συνέπειες τῆς ἀλλοτριώσεως τοῦ ἀνθρώπου ἀπό τόν Θεό ὑπῆρξαν καί εἶναι τρομακτικές. Ἀπώλεσε τήν αὐτογνωσία καί αὐτοκυριαρχία του, δέν ξέρει ποιός εἶναι καί ποιός ὁ προορισμός του, ἔχασε τή θέση του στή Δημιουργία, ἀλλοτριώθηκε ἀπό τόν συνάνθρωπό του καί τό φυσικό περιβάλλον καί ὑποδουλώθηκε στή φθορά καί τόν θάνατο. Τήν πρωτογενῆ δηλαδή ἀλλοτρίωση, μέ τήν ἐγκατάλειψη τοῦ Θεοῦ, ἀκολούθησε ἡ δευτερογενής, πού εἶναι ἡ αὐτοαλλοτρίωση καί αὐτοειδωλοποίησή του, ἡ εἰδωλοποίηση τῆς ζωῆς, ἡ ἐξάρτηση καί ἡ ταύτισή του μέ ὅ,τι τόν περιβάλλει, καί ἡ λατρεία κτιστῶν πραγματικοτήτων.

Ἡ ἀλλοτρίωση ἀπό τόν Θεόν συνεπάγεται τόν πνευματικό θάνατο, ὁ ὁποῖος μᾶς ἐπισκέπτεται ἀνεξάρτητα ἀπό τήν ποιότητα καί τήν ποσότητα τῶν ἁμαρτημάτων, γιατί δέν ὑπάρχουν μικρά καί μεγάλα ἁμαρτήματα ἤ θανάσιμα καί μή θανάσιμα, ἀλλά θανάσιμο ἁμάρτημα λογίζεται ὅ,τι μᾶς χωρίζει ἀπό τόν Θεόν καί μᾶς παγιώνει μακράν Του. Αὐτό, πού μᾶς ὁδηγεῖ στήν κατάσταση τῆς ἀμετανοησίας καί χαρακτηρίζεται ὡς ὕβρις καί βλασφημία τοῦ Ἁγίου Πνεύματος. Γι' αὐτό ὁ ἅγιος Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος ἐπισημαίνει: «Μή τοίνυν ὦμεν ῥάθυμοι τοῖς μικροῖς ἁμαρτήμασιν, ἀλλά μετά πολλῆς αὐτά ἀναστέλλωμεν σφοδρότητος» (Ὑπόμν. εἰς τούς Ψαλμ. 6,6. P.G. 55,80). Ὅλα τά ἀνεξομολόγητα καί ἀμετανόητα ἁμαρτήματα γίνονται θανάσιμα. «Πληγή δέ πρός θάνατόν ἐστι πᾶσα ἀμετανόητος καί ἀνεξαγόρευτος ἁμαρτία», διαβάζομε στίς Κατηχήσεις τοῦ Συμεών τοῦ Νέου Θεολόγου (3,347 κ.ἑ.)

Στά νεώτερα χρόνια χρησιμοποιήθηκε συχνά ἀπό τήν μαρξιστική θεωρία καί ἀργότερα ἀπό τόν Φρόιντ καί τόν Μαρκοῦζε ἡ ἀλλοτρίωση ὡς ὅρος μέσα στό πνεῦμα τῶν οἰκονομικῶν καί κοινωνικῶν ἀλλαγῶν, συσχετισμῶν καί προϋποθέσεων. Στή μαρξιστική σκέψη οἱ ἄνθρωποι ἀλλοτριώνονται ἀντικειμενικά ἀπό τήν ἐργασία τους, ἐξαιτίας τῶν παραγωγικῶν σχέσεων τῆς οἰκονομίας καί τῶν συστημάτων τῆς ταξικῆς κυριαρχίας, πράγμα πού ἔχει σάν ἄμεση συνέπεια τήν ἀποξένωση τῆς ὑπάρξεώς τους ἀπό τόν ἴδιο τους τόν ἑαυτό καί ἀπό τή φύση. Στόν σύγχρονο ἄθεο οὐμανισμό ἡ ἀλλοτρίωση φανερώνει τήν ἀλλοίωση τῆς αὐθεντικότητας τοῦ ἀνθρώπου, μέ συνέπειες τήν ἀποξένωσή του ἀπό τόν ἴδιο του τόν ἑαυτό καί τόν μετασχηματισμό του σέ ἕνα ἀνθρωποειδές κατασκεύασμα. Δηλαδή κάτι πού μοιάζει μέ ἄνθρωπο (ἔχει τή μορφή τοῦ ἀνθρώπου), χωρίς νά εἶναι. Ἀκραῖες συνέπειες αὐτῆς τῆς ἀλλοτρίωσης εἶναι ὁ ὑπεράνθρωπος καί ὁ ὑπάνθρωπος. Σ' αὐτή τήν ἐσωτερική ἀλλοίωση ἀναφερότανε καί οἱ ἀρχαῖοι Λατίνοι μέ τό γνωστό τους ἀπόφθεγμα: «ὁ ἄνθρωπος γιά τόν ἄνθρωπο εἶναι λύκος», κάτι πού τό συναντᾶμε σήμερα σέ ποικιλία μορφῶν καί ἐντάσεων στήν κοινωνική μας ζωή.

Ἀπό τήν ἄποψη τῆς χριστιανικῆς ἠθικῆς τό περιεχόμενο τῆς ἀλλοτρίωσης εἶναι καθαρά θεολογικῆς καί πνευματικῆς φύσεως καί ἐδράζεται πάνω στό σύμπτωμα τῆς διατάραξης τῶν σχέσεων τοῦ ἀνθρώπου μέ τόν Θεό. Καί εἶναι τόσο παλιό αὐτό τό σύμπτωμα ὅσο καί ἡ ἡλικία τοῦ ἀνθρώπου. Ὁ ἄνθρωπος μέ τήν πτώση του ξεμάκρυνε ἀπό τόν Θεό, ἀχρειώθηκε, διέστρεψε ὅλες τίς δυνάμεις καί τά χαρίσματα τοῦ «κατ' εἰκόνα» κι ἔτσι, ἀποπροσανατολισμένος καί σκουντουφλώντας μέσα σέ ὀδυνηρά ἐρέβη τῶν παραπτωμάτων του, πού τοῦ ὑπαγόρευσεν ἡ «Ὕβρις» καί τά ἀλλοπρόσαλλα θελήματα τοῦ ἐγωκεντρισμοῦ του, ἀπώλεσε καί τόν δρόμο πρός τό «καθ' ὁμοίωσιν». Γι' αὐτό ὁ Νέος Ἀδάμ, ὁ Χριστός, μέ τήν «ἐν σαρκί» γέννησή Του, ἐπανασύνδεσε τόν ἄνθρωπο μέ τόν Θεόν, καί τόν ἀποκατέστησε στό ἀρχαῖον «πρωτόκτιστο κάλλος» του, ἐπειδή ὁ Ἴδιος, ὁ Θεάνθρωπος Ἰησοῦς, μέ τήν ἀνθρώπινη φύση, πού ἔλαβε «διαφθορᾶς ἐδείχθη ἀλλότριος», ξαναδίνοντας τήν δυνατότητα στόν ἄνθρωπο νά ἐκπληρώσει τόν προορισμό γιά τόν ὁποῖο πλάστηκε: νά γίνει θεός κατά χάρη. Ἡ ἐνανθρώπηση τοῦ Θεοῦ Λόγου, μέ κορύφωση τόν

Σταυρό καί τήν Ἀνάσταση, εἶναι τό ἀντίδοτο στήν ἀλλοτρίωση τοῦ ἀνθρώπου, καί μέ τή θεία Ἀνάληψη τοῦ Κυρίου ἔχομε τόν ἔνδοξο ἐπίλογο τῆς θείας Οἰκονομίας, διά τῆς ὁποίας «ὁ δι' ἡμᾶς πτωχεύσας καί ἀναβάς ὅθεν οὐκ ἐχωρίσθη Κύριος Ἰησοῦς τήν πεσοῦσαν φύσιν ἡμῶν συμπαθῶς ἀνυψώσας, τῷ Πατρί συνεκάθισεν» (τροπάριο τοῦ Ἑσπερινοῦ τῆς ἑορτῆς).

Ἡ ἐπαναφορά τοῦ ἀνθρώπου στόν Θεό διά Ἰησοῦ Χριστοῦ καθίσταται ὅλο καί πιό πολύ ἐπιτακτική, γιατί ὁ ἀλλοτριωμένος τοῦ Θεοῦ ἄνθρωπος παραπαίει. Πληγώνεται καί πληγώνει. Κυκλοφορεῖ μέ πλαστή ταυτότητα. Δέν ἔχει πρόσωπο, ἀλλά προσωπεῖο. Δέν τρώει τό γλυκό ψωμί τοῦ ἱδρώτα του, ἀλλά προτιμάει νά διατηρεῖται μέ ὀρούς. Ὁ Χριστός ἀποτελεῖ τήν κατά φύσιν ἐπάνοδο τῆς παρά φύσιν καταστάσεως τοῦ ἀνθρώπου, γιατί ὁ Χριστός πληγώθηκε γιά μᾶς καί δοκίμασε τό πικρό ξύδι τῶν ἁμαρτημάτων μας -«τάς ἁμαρτίας ἡμῶν φέρει καί ὑπέρ ἡμῶν ὀδυνᾶται», προορᾶται ὁ Ἡσαΐας-, ὄντας ἀναμάρτητος, καί ἀνέλαβε τή θεραπεία τῶν δικῶν μας πληγῶν μέ τό ἔλεος τῆς φιλανθρωπίας Του. Ὁ Μ. Βασίλειος στήν πραγματεία του "Περί Ἁγίου Πνεύματος" (15,35, P.G. 32), γράφει σχετικά: «Ἡ τοῦ Θεοῦ καί Σωτῆρος ἡμῶν περί τόν ἄνθρωπον οἰκονομία ἀνάκλησίς ἐστιν ἀπό τῆς ἐκπτώσεως καί ἐπάνοδος εἰς οἰκείωσιν Θεοῦ ἀπό τῆς διά τήν παρακοήν γενομένης ἀλλοτριώσεως».

Κοντά στόν Χριστό καί στό πρόσωπο τοῦ Χριστοῦ ὁ ἄνθρωπος βρίσκει τό «ἴδιον μέγεθος» καί τήν κατά φύση ζωή του, καί, ὅπως παρατηρεῖ ὁ ἅγιος Γρηγόριος ὁ Νύσσης, «οἰκεία καί κατά φύσιν» ζωή γιά τόν ἄνθρωπον εἶναι «ἡ ζωή ἡ πρός τήν θείαν φύσιν ὡμοιωμένη». Ὅλες οἱ ποικιλόμορφες ἀλλοτριώσεις τοῦ ἀνθρώπου εἶναι συνέπειες τῆς ἀλλοτριώσεώς του ἀπό τόν Θεό καί ἡ μόνη θεραπεία εἶναι ἡ ἐπιστροφή του στόν Θεό διά Ἰησοῦ Χριστοῦ καί ἡ ἔνταξή του στό σῶμα τῆς Ἐκκλησίας. Γιατί ὁ Χριστός δέν ἐνηνθρώπησε γιά νά μᾶς φέρει κάποιο κώδικα διδασκαλίας, ἀλλά γιά νά μᾶς ἐντάξει στό σῶμα Του, τήν Ἐκκλησία, ὅπου πραγματοποιεῖται ἡ καθολική ἀπελευθέρωση καί ἀνάκραση τοῦ θελήματος τοῦ ἀνθρώπου μέ τό θέλημα τοῦ Θεοῦ καί ὅπου προσλαμβάνεται καί ἀνακαινίζεται ὁ ὅλος ἄνθρωπος καί ὁλόκληρος ὁ κόσμος.

Πῶς συμμετέχει ἡ φύση στή Λατρεία τῆς Ἐκκλησίας (2)

Παρασκευῆς Μαντικοῦ, δασκάλας

Ἡ ἄμπελος καί τό κρασί

Εἰσαγωγικά

Τό κρασί εἶναι ἀλκοολοῦχο ποτό πού παράγεται μέ ζύμωση τοῦ χυμοῦ τῶν σταφυλιῶν μέ περιεκτικότητα σέ ἀλκοόλ μέχρι 15%. Ἡ λέξη κρασί δήλωνε ἀρχικά τήν ἀνάμειξη οἴνου καί νεροῦ, δηλ. τόν «κεκραμένον οἶνον» (κράση=ἀνάμειξη), πού χρησιμοποιοῦσαν στά συμπόσια, γιά νά ἐπεκταθεῖ ἀργότερα σέ κάθε εἴδους οἶνο. Ἡ ἀρχαία λέξη οἶνος διατηρήθηκε κυρίως ὡς μέρος τοῦ θρησκευτικοῦ λεξιλογίου, προσδιορίζοντας τό κρασί πού προοριζόταν γιά τή θεία Μετάληψη.

Τό σταφύλι εἶναι ὁ καρπός τοῦ ἀμπελιοῦ, πού μεγαλώνει σέ τσαμπιά (βότρυς) ὡς σύνολο ἀπό πολλές στρογγυλές, χυμώδεις, γλυκές ἤ ὑπόξινες ρῶγες σέ χρῶμα κιτρινωπό, κόκκινο ἤ μαῦρο. Τρώγεται ὡς φροῦτο ἤ χρησιμοποιεῖται γιά τήν παραγωγή κρασιοῦ καί σταφίδας. Δευτερεύοντα προϊόντα του μούστου (γλεῦκος, χυμός τοῦ σταφυλιοῦ) εἶναι τό πετιμέζι, τό οἰνόπνευμα, τό ξύδι, ἡ σταφιδίνη (ὑποκατάστατο τῆς ζάχαρης). Τά στέμφυλα, τά τσάμπουρα ἤ τσίπουρα πού μένουν μετά τό πάτημα τῶν σταφυλιῶν, χρησιμοποιοῦνται γιά τήν παραγωγή (μέ ἀπόσταξη) ἀλκοολούχου ποτοῦ (ρακί, τσίπουρο, τσικουδιά). Τά ὑπολείμματα χρησιμοποιοῦνται ὡς λίπασμα καί ὡς κτηνοτροφή. Τά κληματόφυλλα εἶναι χρήσιμα στή μαγειρική[1].

Ἡ καλλιέργεια τοῦ ἀμπελιοῦ ἀνάγεται σέ πανάρχαιους χρόνους. Ἀπολιθώματα φύλλων καί σπερμάτων ἀμπελιοῦ, πού βρέθηκαν στήν Τοσκάνη καί στή Μασσαλία, ἀνήκουν στήν Πλειστόκαινη ἐποχή τῆς Τεταρτογενοῦς περιόδου. Σπέρματα καί φύλλα ἀμπελιοῦ βρέθηκαν σέ αἰγυπτιακούς τάφους τῆς 6ης χιλιετίας π. Χ.. Κατά τήν ἑλληνική μυθολογία ὁ Διόνυσος ἤ Βάκχος καί ὁ γιός του Οἰνοπίων ἔφεραν τό ἀμπέλι καί γενικά τήν οἰνοποιΐα στήν Ἑλλάδα. Γι' αὐτό ὁ Διόνυσος λατρευόταν ὡς θεός τοῦ ἀμπελιοῦ καί τοῦ κρασιοῦ.

Οἱ χριστιανοί καλλιτέχνες τῶν ἑλληνορωμαϊκῶν χρόνων χρησιμοποίησαν τήν ἄμπελο γιά νά ἐκφράσουν τίς ἰδέες τῆς νέας θρησκείας. Στήν τέχνη τῶν κατακομβῶν ἀπαντᾶ ἡ ἄμπελος, πού συμβολίζει τό Χριστό καί τήν Ἐκκλησία καθώς καί ὁ οἶνος πού συμβολίζει τό αἷμα τοῦ Χριστοῦ. Στήν παλαιοδιαθηκική λατρεία ὅπως καί σέ ἄλλες προχριστιανικές θρησκεῖες τό αἷμα τῶν θυσιῶν τῶν ζώων εἶχε μεγάλη σημασία ὡς μέσο ἐξαγνισμοῦ καί ἐξιλασμοῦ. Ἐξαιτίας τῆς μεγάλης σημασίας πού ἔχει στή διατήρηση τῶν ζωτικῶν λειτουργιῶν τόσο στόν ἄνθρωπο ὅσο καί στά ζῶα, ἀποτελεῖ σύμβολο ζωῆς καί θανάτου[2]. Τό αἷμα πού χύθηκε μέ τή σταυρική θυσία τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐξιλέωσε ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ ὅλη τήν ἀνθρωπότητα. Ἡ μοναδική αὐτή λυτρωτική πράξη συνεχίζεται στό μυστήριο τῆς θείας Εὐχαριστίας μέ τή μετατροπή τοῦ οἴνου σέ αἷμα Χριστοῦ.

Ἡ ἄμπελος καί τό κρασί στήν Π. Διαθήκη

Ἡ λέξη ἄμπελος χρησιμοποιήθηκε ἀπό τούς Ἑβδομήκοντα στήν ἑλληνική μετάφραση τῆς Π. Διαθήκης, γιά νά δηλώσει τό λαό τοῦ Ἰσραήλ (Ἱερεμίας 2,21: ἐγώ δέ ἐφύτευσά σε ἄμπελον καρποφόρον). Ἡ συχνή ἀναφορά στήν ἄμπελο ὡς σύμβολο, ὀφείλεται καί στό γεγονός ὅτι ἡ καλλιέργειά της εὐνοήθηκε ἰδιαιτέρως ἀπό τό ἔδαφος καί τό κλίμα τῆς Παλαιστίνης καί ἦταν πολύ διαδεδομένη σ' αὐτήν. Οἱ ἀμπελῶνες τῆς Χεβρώνας ἦταν φημισμένοι κατά τήν ἀρχαιότητα. Ἡ εἰκόνα τῆς ἀμπέλου καί τοῦ ἀμπελώνα προσφερόταν στούς Προφῆτες καί τούς ὑπόλοιπους συγγραφεῖς τῆς Π. Διαθήκης γιά τόν παραβολικό τους λόγο, προκειμένου νά γίνουν κατανοητά τά νέα νοήματα μέσα ἀπό σύμβολα πού ἦταν οἰκεῖα στόν κόσμο. Ὁ Νῶε μετά τήν ἔξοδο ἀπό τήν Κιβωτό φύτεψε ἀμπελώνα καί ἔγινε παραγωγός κρασιοῦ. Οἱ Ἰουδαῖοι στίς λατρευτικές τους ἐκδηλώσεις χρησιμοποιοῦσαν τόν οἶνο. Στή λειτουργία τοῦ ναοῦ προσέφεραν σέ σπονδές κρασί ὡς ἀναίμακτη θυσία (Ἔξ. 29,40). Στό Δευτερονόμιο (18,4) γίνεται λόγος γιά προσφορά τῶν πρωτογεννημάτων τῶν Ἰουδαίων στόν Θεό κατά τή γιορτή τοῦ Πάσχα καί τίς ἄλλες γιορτές: «καί τάς ἀπαρχάς τοῦ σίτου σου καί τοῦ οἴνου σου καί τοῦ ἐλαίου σου… δώσεις αὐτῷ». Στήν Π. Διαθήκη τό κρασί, τό σιτάρι καί τό λάδι, ὡς δῶρα τοῦ Θεοῦ στούς ἀνθρώπους, προκαλοῦσαν εὐφροσύνη καί χαρά στήν

καρδιά τους. Ἡ λογική χρήση τοῦ οἴνου ἀπό τόν ἄνθρωπο θεωρεῖται ἀπό τόν ποιητή τῶν Ψαλμῶν, τόν Δαυίδ, ἀπαραίτητη γιά τήν ἀπόλαυση τῶν ὑλικῶν ἀγαθῶν πού προσφέρει ὁ Θεός. «Ἔδωκας εὐφροσύνην εἰς τήν καρδίαν μου ἀπό καρποῦ, σίτου, οἴνου καί ἐλαίου αὐτῶν ἐπληθύνθησαν (Ψαλμός 4,8)». Ὁ προφήτης Ἡσαΐας συμβουλεύει τούς ἀνθρώπους νά μήν κάνουν κατάχρηση τοῦ οἴνου, γιατί φθείρουν τό σῶμα τους καί ἐκτίθενται ἠθικά καί κοινωνικά (Ἡσαΐας 5,11-12). Ὁ βασιλιάς καί ἱερέας τῆς Π. Διαθήκης Μελχισεδέκ, προτύπωση τοῦ Ἀρχιερέως Χριστοῦ, ὑποδέχτηκε τόν Ἀβραάμ προσφέροντας θυσία ψωμί καί κρασί.

Ἡ ἄμπελος καί τό κρασί στήν Καινή Διαθήκη

«Ἐφυτεύθη ἐν τῇ γῇ ἡ ἄμπελος, ἵνα ἐκριζωθῇ ἡ διά τοῦ Ἀδάμ γενομένη κατάρα» (Κύριλλος Ἱεροσολύμων).

Στό κατά Ἰωάννην Εὐαγγέλιο ὁ Κύριος ὀνομάζει τόν ἑαυτό Του ἄμπελον (Ἰω. 15,1-5) καί τούς μαθητές Του κλήματα. Ὁ Χριστός εἶναι ὁ κορμός τῆς κληματαριᾶς πού βαστάζει καί δίνει ζωή καί δύναμη γιά καρποφορία σέ ὅλες τίς κληματόβεργες. Τό σύμβολο τῆς ἀμπέλου φανερώνει τήν Ἐκκλησία, ἡ ὁποία μέ πρώτους βλαστούς τούς ἁγίους Ἀποστόλους αὐξάνει καί ἐξαπλώνεται παντοῦ καί ζωοποιεῖ τά πάντα, γιατί μένει ἑνωμένη μέ τόν Χριστό3.

Οἱ θέσεις τοῦ Ἰησοῦ καί τῶν συγγραφέων τῶν ἱερῶν βιβλίων τῆς Καινῆς Διαθήκης γιά τά θέματα τοῦ κρασιοῦ συμπίπτουν μ' ἐκεῖνες τῆς Π. Διαθήκης. Ὁ Χριστός χρησιμοποιεῖ τήν εἰκόνα τοῦ παλιοῦ καί νέου κρασιοῦ σημειολογικά γιά τό κήρυγμά Του περί τοῦ ἐρχομοῦ τῆς βασιλείας τοῦ Θεοῦ. Ἀναφέρεται σέ θέματα παραγωγῆς καί φύλαξης τοῦ κρασιοῦ (Ματθ. 9,17). Ἀπό τίς πληροφορίες τῶν Εὐαγγελίων φαίνεται ὅτι τό κρασί εἶχε φαρμακευτικές ἰδιότητες. Σύμφωνα μέ τή μαρτυρία τοῦ Εὐαγγελίου τοῦ Μάρκου, στό Γολγοθά πρότειναν στόν Χριστό νά πιεῖ «ἐσμυρνισμένον οἶνον» ὡς ἀναισθητικό, γιά νά μειωθεῖ ἡ αἴσθηση τοῦ πόνου στόν Σταυρό. Ὁ Λουκᾶς στήν παραβολή τοῦ καλοῦ Σαμαρείτη παρουσιάζει τόν Σαμαρείτη νά ἀλοίφει τίς πληγές τοῦ τραυματισμένου μέ λάδι καί κρασί (Λουκ. 10,34). Ὁ ἀπόστολος Παῦλος γνώριζε τίς θεραπευτικές ἰδιότητες τοῦ κρασιοῦ καί προτρέπει τό φίλο του Τιμόθεο νά μήν πίνει μόνο νερό ἀλλά νά χρησιμοποιεῖ καί λίγο κρασί γιά τό στομάχι του καί τίς ἀσθένειές του (Α΄ Τιμ. 5,23). Τά τελευταία χρόνια οἱ ἀπόψεις τῶν ἐπιστημόνων γιά τίς θεραπευτικές ἰδιότητες τοῦ κόκκινου κρασιοῦ ἔρχονται νά ἐπιβεβαιώσουν ἐκεῖνες τῆς Βίβλου γιά τήν πρόληψη καί τή θεραπεία πολλῶν ἀσθενειῶν. Τό κόκκινο χρῶμα τοῦ κρασιοῦ ὀφείλεται στήν παρουσία φλαβονοειδῶν, τά ὁποία εἶναι πολύ ἰσχυρά ἀντιοξειδωτικά. Ἔτσι τό κόκκινο κρασί βοηθᾶ στήν πρόληψη τοῦ καρκίνου, μειώνει τήν ἐμφάνιση καρδιακῶν νοσημάτων καί καθυστερεῖ τό γῆρας[4].

Ἡ ἄμπελος καί τό κρασί στή Χριστιανική ὑμνολογία

Ἡ Ἐκκλησία στή Χριστιανική ὑμνολογία παρομοιάζεται μέ ἀμπέλι τό ὁποῖο φύτεψε ἡ δεξιά τοῦ Κυρίου: «Κύριε, Κύριε, ἐπίβλεψον ἐξ οὐρανοῦ καί ἴδε καί ἐπίσκεψαι τήν ἄμπελον ταύτην καί κατάρτισε αὐτήν, ἥν ἐφύτευσεν ἡ δεξιά Σου».

Στήν ἀκολουθία τοῦ Ἀκαθίστου Ὕμνου ἡ Θεοτόκος χαρακτηρίζεται ὡς ἄμπελος ἀληθινή ἡ ὁποία καρποφόρησε τό ὥριμο σταφύλι (τόν Χριστό), πού ἀποστάζει κρασί γιά νά εὐφραίνονται οἱ ψυχές τῶν πιστῶν: «Ἀνυμνοῦμέν σε, βοῶντες χαῖρε ὄχημα ἡλίου τοῦ νοητοῦ, ἄμπελος ἀληθινή τόν βότρυν τόν πέπειρον ἡ γεωργήσασα, οἶνον στάζοντα τόν τάς ψυχάς εὐφραίνοντα τῶν πιστῶς σέ δοξαζόντων (Ὠδή ζ'). Στήν Α΄ στάση τοῦ Ἀκαθίστου ὕμνου ἡ Θεοτόκος χαρακτηρίζεται ὡς «βλαστοῦ ἀμαράντου (δηλ. τοῦ Χριστοῦ) κλῆμα».

Στό μυστήριο τοῦ γάμου ἀναφέρεται ἡ φράση: «Ἡ γυνή σου ὡς ἄμπελος εὐθυνοῦσα ἐν τοῖς κλίτεσι τῆς οἰκίας σου…»

Ὁ οἶνος τῆς Θείας Εὐχαριστίας

Ὁ συσχετισμός τοῦ ψωμιοῦ μέ τό κρασί ὑπάρχει μέν κατά τήν ἀρχαιότητα, χωρίς ὅμως ἱερό χαρακτήρα. Ἀκρατίζομαι σημαίνει προγευματίζω, δηλ. τρώω ὡς δυναμωτικό πρωινό ἕνα κομμάτι ψωμί βουτηγμένο σέ ἄκρατο οἶνο (ἀκράτισμα), δηλ. σέ κρασί μή ἀραιωμένο μέ νερό (Ἀριστοφάνους Πλοῦτος, στ. 295). Τό ἀκράτισμα συνηθιζόταν ὡς πρόγευμα κατά τούς βυζαντινούς καί μεταβυζαντινούς χρόνους, ἀκόμη καί στά νεότερα χρόνια, σέ μή ἀστικές περιοχές τῆς Ἑλλάδας.

Τό ἱερό Μυστήριο τῆς θείας Εὐχαριστίας παραδόθηκε στούς ἀποστόλους τό βράδυ τῆς Μ. Πέμπτης στόν Μυστικό Δεῖπνο. Λέγεται «Μυστικός Δεῖπνος», διότι κατ' αὐτόν ὁ Λυτρωτής περέδωκε τό μέγα Μυστήριο τῆς θείας Εὐχαριστίας στούς

Μαθητές Του, μέ τήν ἐντολή νά τό πράττουν καί αὐτοί καί οἱ διάδοχοί τους εἰς ἀνάμνησιν Αὐτοῦ. Ἡ Ἁγία μας Ἐκκλησία, ἀφοῦ παρέλαβε τό ἱερότατο μυστήριο τῆς θείας Κοινωνίας ἀπό τούς ἀποστόλους τοῦ Κυρίου ἐξακολουθεῖ νά τελεῖ τό μυστήριο αὐτό διά τῶν ἐπισκόπων καί ἱερέων της[5]. Ἔτσι ἡ θεία Λειτουργία κατά τή διάρκεια τῆς ὁποίας αὐτό τελεῖται, ἀποτελεῖ τό κέντρο τῆς Ἐκκλησίας, τήν καρδιά τῆς Ἐκκλησίας. Σ' αὐτήν προσφέρων, προσφερόμενος, διαδιδόμενος καί ἁγιάζων τούς μετέχοντας εἶναι ὁ ἴδιος ὁ Χριστός (Εὐχή Χερουβικοῦ). Ὁ πιστός μεταλαμβάνοντας τό σῶμα καί τό αἷμα τοῦ Κυρίου ἐσθίει καί πίνει τόν μυστηριακό οἶνο, πού τοῦ προσφέρει τή λύτρωση τῶν ἁμαρτιῶν καί τήν αἰώνια ζωή. Ὁ ἄνθρωπος πού παρακάθεται στό Δεῖπνο τοῦ Κυρίου λαμβάνει τή βεβαίωση τῆς συγχωρήσεως τῶν ἁμαρτιῶν του καί τό δικαίωμα νά γίνει κληρονόμος τῆς αἰώνιας ζωῆς. Ἡ δυτική Ἐκκλησία δίνει στούς πιστούς μόνο ἄζυμο ἄρτο τόν ὁποῖον ὀνομάζουν Ὤστια. Οἱ λαϊκοί Δυτικοί δέν κοινωνοῦν τοῦ αἵματος τοῦ Κυρίου, ἀλλά μόνον οἱ ἱερεῖς.

Ἡ ἄμπελος καί τό κρασί στό Μυστήριο τοῦ Γάμου

Ἡ προστασία τῶν νεονύμφων ἀπό τόν Θεό τονίζεται στίς εὐχές τοῦ Μυστηρίου τοῦ Γάμου. Σέ μία ἀπ' αὐτές ὁ λειτουργός τοῦ Θεοῦ παρακαλεῖ: «Ὕψωσον αὐτούς ὡς τάς κέδρους τοῦ Λιβάνου, ὡς ἄμπελον εὐκληματοῦσαν».

Τό κοινό ποτήριο μέ τό κρασί ἀπ' τό ὁποῖο πίνουν οἱ νεόνυμφοι, ἔχει συμβολική καί λειτουργική σημασία. Συμβολίζει τό ποτήριο τῆς ζωῆς μέ τίς χαρές καί τίς λύπες, πού καλοῦνται οἱ νεόνυμφοι μαζί νά ἀντιμετωπίσουν μέ ἀγάπη καί ὑπομονή. Ἡ σημασία τοῦ κοινοῦ ποτηρίου εἶναι καί λειτουργική. Ἡ ἀκολουθία τοῦ στεφανώματος ἦταν ἑνωμένη ἀρχικά μέ τή θεία Λειτουργία καί οἱ μελλόνυμφοι κοινωνοῦσαν τῶν ἁχράντων Μυστηρίων πρίν ἑνωθοῦν μέ τά δεσμά τοῦ γάμου. Ἀφοῦ κοινωνοῦσαν καί τελείωνε ἡ Λειτουργία ἐτελεῖτο τό Μυστήριο τοῦ Γάμου. Αὐτό φαίνεται ἀφ' ἑνός μέν ἀπό τίς εὐχές καί τήν Κυριακή προσευχή πού εἶναι προετοιμασία τῆς θείας Κοινωνίας, ἀφ' ἑτέρου δέ ἀπό τά λόγια πού λέει ὁ Συμεών ὁ νέος Θεολόγος στά «Ἅπαντα»: « μετελάμβανον ἐν τῷ γάμῳ, εἶγε ἱκανῶς εἶχον. Καί μόνοις τοῖς μή ἱκανοῖς οἷον διγάμοις καί ὁμοίοις οὐ τά θεῖα ἐδίδοντο Δῶρα, ἀλλά τό κοινόν ποτήριον μόνον». Δηλαδή, οἱ νεόνυμφοι μεταλάμβαναν. Μόνον οἱ δίγαμοι δέν κοινωνοῦσαν, διότι τούς ἐπιβάλλονταν ἐπιτίμια ἄχρι καιροῦ. Στούς δίγαμους καί τούς ἀνέτοιμους προσέφεραν μόνο τό κοινό ποτήριο[6].

Κατά τήν ἐποχή τῆς τουρκοκρατίας ἀποδεσμεύτηκε τό Μυστήριο τοῦ Γάμου ἀπό τή θ. Λειτουργία. Ἔμειναν οἱ ἁρμοί συνδέσεως, ὅπως καί στό Βάπτισμα: «Εὐλογημένη ἡ βασιλεία…», εἰρηνικά, εὐλογία τοῦ γάμου στή θέση τῶν ἀντιφώνων, ἀναγνώσματα, ἐκτενής, πληρωτικά, «Πάτερ ἡμῶν…», κοινωνικό καί κοινό ποτήριο. Γιά νά ἐπεκταθεῖ ἡ ἀκολουθία καί νά εἶναι αὐτοτελής, προστέθηκαν εὐχές μέ πολυπληθεῖς εὐλογίες καί ἀναφορές σέ σχετικά ἤ ἄσχετα πρόσωπα καί γεγονότα τῆς ἁγίας Γραφῆς καί τῆς ἱστορίας τῆς Ἐκκλησίας[7].

Τό κρασί στήν ἀκολουθία τῆς Ἀρτοκλασίας

Στή μικρή ἀκολουθία τῆς Ἀρτοκλασίας εὐλογοῦνται οἱ πέντε ἄρτοι σέ ἀνάμνηση τῶν ἄρτων πού εὐλόγησε ὁ Χριστός στήν ἔρημο, «ὁ οἶνος καί τό ἔλαιον», πού εἶναι τά βασικά στοιχεῖα τῆς τροφῆς καί τῆς συντήρησης τῶν ἀνθρώπων.

Ὁ Ἅγιος Τρύφωνας προστάτης τῶν ἀμπελουργῶν

Τό κρασί εἶναι ἕνα σημαντικό γεωργικό προϊόν, πού ἔχει συνδεθεῖ ἄρρηκτα μέ τή λατρεία καί τά ἔθιμα τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ. Δέν θά μποροῦσε νά μήν ἔχει γιά προστάτη ἕναν ἅγιο. Ὁ ἅγιος Τρύφωνας λοιπόν θεωρεῖται ὁ προστάτης τῶν ἀμπελουργῶν. Ἡ σύνδεσή του μέ τούς ἀμπελουργούς καί τό κρασί εἶναι δυνατόν νά ὀφείλεται στήν ἡμερομηνία τῆς γιορτῆς του, καθώς ἡ πρώτη Φεβρουαρίου ἀποτελεῖ τήν ἔναρξη μίας σειρᾶς ἐνεργειῶν πού σχετίζονται μέ τήν ἀμπελουργία, ὅπως ἡ ἀρχή τοῦ κλαδέματος.

Τό ἀμπέλι καί τό κρασί στήν ἑλληνική λαογραφία

Τήν παραμονή τῆς Μεταμόφωσης τοῦ Σωτῆρος (6 Αὐγούστου), οἱ γεωργοί φέρνουν στήν ἐκκλησιά, πάνω σέ δίσκους τά πρῶτα σύκα καί σταφύλια.

Τ' ἄι–Λιοῦ καρύδι
τοῦ Σωτῆρος σταφύλι
καί τῆς Παναγιᾶς τό σύκο.

Τά βάζουν μπροστά στό εἰκόνισμα τοῦ Σωτήρα καί ὁ παπάς τά εὐλογεῖ, εὔχεται «πλούσια σοδειά» καί στή συνέχεια τά μοιράζουν στό ἐκκλησίασμα8.

Τό Μαγιάτικο στεφάνι στήν Ἰαλυσό τῆς Ρόδου ἀποτελεῖται ἀπό εὔκαμπτη κληματόβεργα (ἄμπελος-οἶνος) πάνω στήν ὁποία δένουν κλαδιά ἐλιᾶς (ἔλαιον) καί στάχυα (σίτος). (Προφορική παράδοση- καταγραφή: Καλημέρη Τσαμπίκα).

Ὅταν ἕνα ζευγάρι παντρεύεται σέ χρόνο δίσεχτο, οἱ γονεῖς τῶν μελλονύμφων δένουν πάνω στά στέφανα ξύλινα σταυρουδάκια ἀπό βλαστό ἀμπελιοῦ πού κλαδεύτηκε τόν προηγούμενο χρόνο (Προφορική παράδοση- καταγραφή: Καραβόλια Ἀγγελική, Ἰαλυσός Ρόδος).

Τά καλέσματα τοῦ γάμου στήν Ἀράχοβα γίνονται μέ τό κάνιστρο. Στό κάνιστρο βάζουν ρόιδο, καρυδομύγδαλα, λουκούμια καί ἕνα μπουκάλι κρασί. Τά προσφέρουν στόν παπά καί στό νουνό τοῦ γαμπροῦ, πού θά στεφανώσει.

Σέ πολλά χωριά τῆς Ρόδου, μετά τή θ. Λειτουργία φτιάχνουν τήν «κρασοψυχιά». Ρίχνουν σέ βαθύ πιάτο γλυκό κρασί καί διαλύουν λίγη ζάχαρη. Ψήνουν λίγες περικαυτές (φέτες ἀπό μπαγιάτικο σιταρένιο ψωμί ψημένες στά κάρβουνα) καί τίς βάζουν ζεστές ὅπως εἶναι στό κρασί, νά μουσκέψουν. Ἡ «κρασοψυχιά» εἶναι πολύ νόστιμη καί παλιά συνήθιζαν νά τήν τρώνε μετά ἀπό τή θ. Κοινωνία, γιά νά πληθαίνει ὅπως ἔλεγαν, ἡ μεταλάβωση[9].

Ἡ ἐξαιρετική σοβαρότητα πού ἐνέχει τό γεγονός τοῦ θανάτου συντέλεσε στήν αὐστηρή τήρηση, ὡς τά νεότερα χρόνια, ἑνός πλούσιου τυπικοῦ. Ἡ ἐξομολόγηση καί ἡ θ. Κοινωνία τοῦ ἑτοιμοθάνατου εἶναι ἀπό τίς πρῶτες φροντίδες. Ἀνάμεσα σ' αὐτές εἶναι τό πλύσιμο τοῦ σώματος μέ κρασί καί ξίδι[10]. Ἀφοῦ τελειώσει ἡ ταφή γίνεται «σχώριο» πάνω ἀπό τόν τάφο. Μοιράζουν σιτάρι, κρασί καί ζυμωτό ψωμί, ἄν ἐκεῖνος πού πέθανε ἦταν ζευγολάτης.

Στό μοιρολόι τῆς Παναγιᾶς (Τῆνος) ὁ Χριστός διώχνει τή μάνα Του κάτω ἀπό τό Σταυρό καί τή στέλνει νά κάνει τραπέζι στούς λυπημένους:

Πήγαινε μάννα μ' πήγαινε
καί διάφορο δέν ἔχει
καί τό Μ. Σάββατο
κάτσε νά μ' ἀπαντέχεις.
Βάλε κρασί μεσ' στό γυαλί,
κουλούρα στό πανέρι,
Στρῶσε μάννα μ' τήν τράπεζα,
νά τρῶν οἱ λυπημένοι

(Ἀντιγραφή ἀπό τή Στυλιανή Κουφάκη 1947)[11].

Στό τραγούδι τοῦ Ἀτσίγγανου, πού λέγεται τή Μ. Παρασκευή στή Λῆμνο, ἀκούγονται ἀπό τό στόμα τοῦ Ἐσταυρωμένου παρόμοια λόγια:

Σύρε μάνα μ' στό σπίτι μας καί στό ἀρχοντικό μας,
βάλε κρασί στό μαστραπά κι ἀφράτο παξιμάδι,
νά κάνει τήν παραβολή νά το 'βρεῖ ὅλος ὁ κόσμος

(Πηγή: Δέσποινα Βογδάνου- Κωνσταντιοῦ)[11].

Σημειώσεις

1. Ἐκπαιδευτική ἐγκυκλοπαίδεια, «Φυτολογία», Ἐκδοτική Ἀθηνῶν, σελ. 37.
2. Ἐγκυκλοπαίδεια τῶν θρησκειῶν, Ἐκδόσεις Ἀλκυών, Ἀθήνα 1990, σελ. 19.
3. Τά σύμβολα τῆς Ἐκκλησίας, Χριστιανική Στέγη Καλαμάτας, σελ. 19.
4. Κ. Μπαζαῖος, «100 βότανα 2000 θεραπεῖες», ἐκδόσεις Μπαζαῖος Ἀθήνα 2010, σελ. 184, 185.
5. Κ. Μπόνης, «Κατήχησις καί Λειτουργική», Ἐκδόσεις περιοδικοῦ «Ἐκκλησία», Ἀθήνα 1999, σελ. 54.
6. Ἀρχιμ. Καλλίστρατος Ν. Λυράκης, «Τό μυστήριο τοῦ στεφανώματος», σελ. 116.
7. Ι. Μ. Φουντούλης, «Εἰσαγωγή στή Θ. Λατρεία», Θεσσαλονίκη 2004, σελ. 296.
8. Αἰκ. Τσοτάκου-Καρβέλη, «Λαογραφικό ἡμερολόγιο», ἐκδόσεις Πατάκη, Ἀθήνα 2009, σελ. 165.
9. Λύκειο Ἑλληνίδων Ρόδου «Ἐργάνη Ἀθηνᾶ», «Ροδίτικες συνταγές», Ἀθήνα 1997, σελ. 88.
10. Μ. Γ. Μερακλής, «Ἑλληνική Λαογραφία», ἐκδόσεις Ὀδυσσέας, Ἀθήνα 2007, σελ.198.
11. Δῶρα Παρδάλη- Σωτρίλλη, «Ἡ ποίηση στήν ὁδό τῶν δακρύων», ἐκδόσεις ΖΗΤΗ, θεσσαλονίκη 2007, σελ. 100, 105.

Κατασκηνώσεις Ἱερᾶς Μητροπόλεως Ρόδου

(Καλοκαίρι 2013)

Ἀρχιμ. Μαξίμου Παναγιώτου

Μέ τή Χάρη τοῦ Θεοῦ καί ἐφέτος λειτούργησαν οἱ Ἐκκλησιαστικές Κατασκηνώσεις τῆς Μητροπόλεώς μας. Αὐτό τό Καλοκαίρι φιλοξενήθηκαν περίπου 630 παιδιά, ἔφηβοι καί φοιτητές. Τό κεντρικό θέμα, πού ἀναλύθηκε ἐφέτος, ἦταν *«παῦσον τήν γλῶσσαν σου ἀπό κακοῦ»* (Ψαλμ. 33,14). Ἡ γλῶσσα ἐνῶ εἶναι ἕνα δῶρο τοῦ Θεοῦ γιά τήν ἐπικοινωνία, καταντᾶ πολλές φορές πηγή πολλῶν ἁμαρτιῶν. Μέ τή γλῶσσα ὁ κάθε ἄνθρωπος μπορεῖ νά προσεύχεται στόν Θεό καί νά τόν βλασφημεῖ, νά παρηγορεῖ καί νά ἀποκαρδιώνει, νά εὔχεται καί νά καταριέται, νά λέει τήν ἀλήθεια καί νά ψεύδεται, νά φέρνει τήν εἰρήνη καί νά διχάζει. Ὁ Χριστός εἶχε πεῖ *«ἐκ γάρ τοῦ περισσεύματος τῆς καρδίας τό στόμα λαλεῖ»* (Ματθ. 12,34). Ὅποιος ἔχει τόν Χριστό μέσα του, ἔχει πολλή ἀγάπη καί δέν μιλάει μέ πικρόχολα, εἰρωνεῖες καί κατακρίσεις.

Ἐφέτος τά στελέχη, **Ἀρχηγοί, Ὑπαρχηγοί καί Ὁμαδάρχες,** πού ἀφιέρωσαν τόν πολύτιμο χρόνο τους στό ἔργο τῆς Κατασκήνωσης, ἦταν οἱ ἑξῆς:

Α΄ περίοδος (Κορίτσια Δημοτικοῦ): *Ἀρχηγός*: Ζωή Τσετσέλη, *Ὑπαρχηγός*: Ἑρμιόνη Νικολίκου, *Ὁμαδάρχες*: Ἀνθούλα Τσαβαρῆ, Τριανταφυλλιά Ξεπαπαδάκη, Στέλλα Ξεπαπαδάκη, Ἀναστασία Ξεπαπαδάκη, Εὐτυχία Ξεπαπαδάκη, Ζωή Φτάκλα, Ἐλευθερία Νικολίτση.

Β΄ Περίοδος (Κορίτσια Δημοτικοῦ): *Ἀρχηγός*: Χρυσάνθη Μαλωνᾶ, *Ὑπαρχηγός*: Ἀνθή Κεφάλα, *Ὁμαδάρχες*: Ἀγγελική Νικολακοπούλου, Χρυσάνθη Νικολακοπούλου, Ὄλγα Κάππα, Ἄννα Σκανδαλιάρη, Εὐδοκία Παπαδημητράκη, Μαρία Παρασκευᾶ καί Μαρία Πολυζώη.

Γ΄ περίοδος (Κορίτσια Γυμνασίου-Λυκείου): *Ἀρχηγός*: Σεβαστή Μανέττα, *Ὑπαρχηγός*: Ἀγγελική Κουντούρη, *Ὁμαδάρχες*: Γεωργία Κανελοπούλου, Αἰκατερίνη Κολιάδη, Βασιλική Ἀρφαρᾶ, Νομική Φράγκου, Μαρία Σταυρῆ, Ἄννα Σκανδαλιάρη, Γραμματική Μοίρα, Ἰουλία Θυρῆ καί Νομική Μπούμπα.

Δ΄ Περίοδος (Ἀγόρια Γυμνασίου-Λυκείου): *Ἀρχηγός*: Δημήτρης Λυριστής, *Ὑπαρχηγός*: Ἰωάννης Λάνδρου, *Ὁμαδάρχες*: Βασίλης Λυριστής, Μιχάλης Χατζηχαραλάμπους, Μιχάλης Παρδαλός, Μιχάλης Διάκου, Μιχάλης Κουτσάγιας, Ἰωάννης Κεφάλας, Στέφανος Κεφάλας, Μιχάλης Τριανταφύλλου καί Παναγιώτης Σαρδελής.

Ε΄ Περίοδος (Ἀγόρια Δημοτικοῦ): *Ἀρχηγός*: Ἠλίας Κονισής, *Ὑπαρχηγός*: Χαράλαμπος Μπαρκανίκας, *Ὁμαδάρχες*: Τσαμπίκος Πατσιούρας, Δημήτριος Παρόγλου, Μιχάλης Παρδαλός, Ἰωάννης Βογιατζής, Ἐμμανουήλ Μπούμπας, Κλήμης Μάρλος, Παναγιώτης Σαρδελής, Διομίδης Συμσίρης, Γεώργιος Λάνδρου, Χρῆστος Ζουρίδης, Χρῆστος Μπούγιας, Σεραφείμ Λεοντής καί Γεώργιος Μαννέτας.

ΣΤ΄ Περίοδος (Φοιτητές)

Νοσηλευτές ὑπῆρξαν οἱ νοσηλεύτριες Εἰρήνη Φλώρου καί Δέσποινα Παυλῆ καθώς καί ὁ γιατρός Λουκᾶς Βάσης.

Στήν Κουζίνα ἐργάσθηκαν οἱ: Σταῦρος Ζαράκης, Πρόδρομος Σταυρακούδης, Γεωργία Βογιατζῆ, Εὐανθία Ξεπαπαδάκη, Παναγιώτα Καπάκα, Δέσποινα Αὐγενικοῦ, Παρασκευή Ροδίου, Φωτεινή Φτάκλα, Μαρία Ἀνθίτσα, Μαρία Παπαοικονόμου, Θεοδοσία Μπότση, Κυριακή Ἀγγελίδου, Ἑλένη Καμπούρη, Γκιουζένη Ἀθηνά, Δέσποινα Μαρινάκη, Σταματία Διμέλη, Βασιλεία Μοσκιοῦ, Βασιλεία Ἀχλαδιανάκη καί Δήμητρα Ἀγοραστούδη.

Στήν ἀποθήκη ἐργάσθηκαν οἱ: Μιχάλης Κλαδάκης, Γιάννης Βογιατζής καί Μιχάλης Λυριστής. **Ὁδηγός τοῦ Λεωφορείου** ἦταν ὁ Μιχάλης Κλαδάκης καί **λογιστής** ὁ Νικόλαος Γιορδαμνής.

Εὐχαριστώντας ὅλους τούς συνεργάτες εὐχόμεθα ὁ Κύριος νά εἶναι πάντα βοηθός κάθε στιγμή τῆς ζωῆς τους.

ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟ

ΧΡΟΝΙΚΑ ΕΙΔΗΣΕΙΣ

τοῦ κ. Ἐλευθερίου Χρυσοχόου, Γραμματέως τοῦ Γραφείου ἐκπροσωπήσεως τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου στήν Ἀθήνα

➤ Ὁ Οἰκουμενικός Πατριάρχης κ.κ. Βαρθολομαῖος, ἀπό τήν Παρασκευή τοῦ Λαζάρου 26 Ἀπριλίου ἕως τήν Δευτέρα τοῦ Πάσχα 6 Μαΐου, μετέβη εἰς τήν γενέτειρά του νῆσο Ἴμβρο, προκειμένου νά διέλθει τίς ἡμέρες τῆς Ἁγίας καί Μεγάλης Ἑβδομάδος καί νά ἑορτάσει τήν λαμπροφόρο Ἀνάσταση τοῦ Κυρίου μας. Ἀπό τοῦ Σαββάτου τοῦ Λαζάρου ἕως καί τήν Δευτέρα τοῦ Πάσχα ὁ Παναγιώτατος, ἐλειτούργησε, χοροστάτησε καί συμπροσευχήθηκε στίς προβλεπόμενες Θεῖες Λειτουργίες καί Ἱερές Ἀκολουθίες, σέ διάφορους Ἱερούς Ναούς τῆς νήσου. (Ἀναλυτικό χρονικό της ἐπισκέψεως αὐτῆς, μέ τίτλο *«Ἡ Ἁγία καί Μεγάλη Ἑβδομάς καί τό Πάσχα τοῦ Πατριάρχου εἰς Ἴμβρον»*, μπορεῖτε νά δεῖτε στήν ἐπίσημη ἱστοσελίδα τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου www.ec-patr.org). Τῶν Ἱερῶν Ἀκολουθιῶν τῆς Μεγάλης Ἑβδομάδος εἰς τό Φανάριον προεξῆρχε ὁ Πατριαρχικός Ἐπίτροπος Σεβ. Μητροπολίτης Καλλιουπόλεως καί Μαδύτου κ. Στέφανος.

➤ Μέ τήν εὐκαιρία τῆς συμπληρώσεως ἐφέτος 1700 ἐτῶν ἀπό τῆς ὑπογραφῆς ἀπό τόν Μ. Κωνσταντῖνο τοῦ περιφήμου Διατάγματος τῶν Μεδιολάνων (313 μ. Χ.), μέ τό ὁποῖο δόθηκε ἀνεξιθρησκεία εἰς τούς πολίτες τῆς τότε Ρωμαϊκῆς Αὐτοκρατορίας, ὁ Οἰκουμενικός Πατριάρχης μετέβη εἰς τό Μιλάνο προκειμένου νά μετάσχει, κατόπιν προσκλήσεως τῆς Καθολικῆς Ἀρχιεπισκοπῆς τοῦ Μιλάνου, στίς τελετές πού πραγματοποιήθηκαν γιά τό ἱστορικό αὐτό γεγονός. Ἀντίστοιχες ἐκδηλώσεις πραγματοποιήθηκαν καί στήν Κωνσταντινούπολη ἀπό 17 ἕως 19 Μαΐου. Στίς ἐκδηλώσεις αὐτές καί στήν Πατριαρχική Λειτουργία πού τελέσθηκε στήν Ἱερά Μονή Ζωοδόχου Πηγῆς Βαλουκλῆ παρέστησαν καί συλλειτούργησαν ὁ Μακ. Ἀρχιεπίσκοπος Μετσχέτης καί Τιφλίδος καί Καθολικός Πατριάρχης πάσης Γεωργίας κ. Ἠλίας Β΄ καθώς καί οἱ ἐκπρόσωποι τῶν κατά τόπους Ὀρθοδόξων Ἐκκλησιῶν. Κατά τήν Θεία Λειτουργία ἀνεγνώσθη ὑπό τοῦ Πανοσιολ. Ἀρχιμανδρίτου κ. Βαρθολομαίου, Ἀρχιγραμματέως τῆς Ἁγίας καί Ἱερᾶς Συνόδου ἡ Πατριαρχική καί Συνοδική Ἐγκύκλιος, ἐπί τῇ συμπληρώσει 1700 ἐτῶν ἀπό τῆς ἐκδόσεως τοῦ Διατάγματος τῶν Μεδιολάνων.

➤ Ὁ Οἰκουμενικός Πατριάρχης, ἀπό 22 ἕως 27 Μαΐου, ἐπισκέφθηκε τήν Ἐκκλησίας τῆς Τσεχίας καί Σλοβακίας προκειμένου νά προστεῖ τῶν ἑορταστικῶν ἐκδηλώσεων διά τήν συμπλήρωση χιλίων ἑκατό πενήντα ἐτῶν ἀπό τῆς ἀποστολῆς ὑπό τῆς Μητρός Ἐκκλησίας τῆς Κωνσταντινουπόλεως τῶν Θεσσαλονικέων αὐταδέλφων Ἁγίων Κυρίλλου καί Μεθοδίου εἰς τήν Μεγάλη Μοραβία πρός εὐαγγελισμό τῶν λαῶν τῆς περιοχῆς.

➤ Τήν εἰρηνική ἐπίσκεψή του εἰς τήν Μητέρα Ἐκκλησία καί τόν Σεπτόν Αὐτῆς Προκαθήμενο πραγματοποίησε, ἀπό 31 Μαΐου ἕως 3 Ἰουνίου, ὁ νέος Πατριάρχης τῆς Μεγάλης Θεουπόλεως Ἀντιοχείας καί πάσης Ἀνατολῆς κ.κ. Ἰωάννης Ι΄. Τό Σάββατο, 1η Ἰουνίου, ὁ Πατριάρχης Ἀντιοχείας προέστη Δοξολογίας εἰς τόν Πάνσεπτο Πατριαρχικό Ναό καί εἰς τήν συνέχεια ὁδηγήθηκε εἰς τήν Αἴθουσα τοῦ Θρόνου, ὅπου ἔγινε ἐπισήμως δεκτός μετά πολλῆς ἀδελφικῆς ἀγάπης καί ἐγκαρδιότητος ἀπό τόν Οἰκουμενικό Πατριάρχη καί τήν σεβασμία Ἱεραρχία τοῦ Θρόνου. Τό μεσημέρι οἱ δυό Προκαθήμενοι μετέβησαν εἰς τήν Χάλκη καί τήν Ἱερά Μονή τῆς Ἁγίας Τριάδος. Εἰς τήν ἐπίσκεψη αὐτή τούς δυό Προκαθημένους συνόδευαν ὁ Πρόεδρος καί μέλη τῆς Ἀδελφότητος Ὀφφικιάλων «Παναγία ἡ Παμμακάριστος», οἱ ὁποῖοι πραγματοποιοῦσαν τήν ἐτήσια προσκυνηματική τους ἐπίσκεψη εἰς τήν Μητέρα Ἐκκλησία. Εἰς τήν αἴθουσα τελετῶν τῆς Μονῆς τούς Προκαθημένους προσεφώνησε ὁ Μητροπολίτης Προύσης κ. Ἐλπιδοφόρος, Ἡγούμενος τῆς Ι. Μονῆς, καί ἀντιφώνησε ὁ Πατριάρχης Ἀντιοχείας. Ὡμίλησαν, ἐπίσης, οἱ Ἐντιμολ. κ. Ὀδυσσέας Σασαγιάννης, Ἄρχων Πρωτέκδικος τῆς Ἁγίας του Χριστοῦ Μ. Ἐκκλησίας, Προέδρος τῆς Ἀδελφότητος Ὀφφικιάλων «Παναγία ἡ Παμμακάριστος», καί ὁ ἐκ τῶν ἀποφοίτων τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς Χάλκης κ. Βασίλειος Δήμου, Ἄρχων Προστάτης τῶν Γραμμάτων, ἀναφερθείς εἰς τό ἦθος καί τήν παράδοση τῆς Σχολῆς. Στό τέλος κατέκλεισε ὁ Παναγιώτατος. Ἀκολούθησε γεῦμα εἰς τήν τράπεζα τῆς Μονῆς. Τήν ἑπομένη, 2 Ἰουνίου, Κυριακή τῆς Σαμαρείτιδος κατά τήν ὁποία ἑορτάζεται ἡ μνήμη πάντων τῶν ἐν Ἁγίοις Ἀρχιεπισκόπων καί Πατριαρχῶν Κωνσταντινουπόλεως καί πραγματοποιεῖται τό ἐτήσιο προσκύνημα τῶν Ἀρχόντων, μελῶν τῆς Ἀδελφότητος Ὀφφικιάλων «Παναγία ἡ Παμμακάριστος», τελέσθηκε εἰς τόν Πάνσεπτο Πατριαρχικό Ναό ἡ Θεία Λειτουργία, κατά τήν ὁποία συνελειτούργησαν ὁ Οἰκουμενικός Πατριάρχης κ.κ. Βαρθολομαῖος, καί ὁ Πατριάρχης Ἀντιοχείας κ.κ. Ἰωάννης Ι΄, τρεῖς συνοδοί ἀρχιερεῖς τοῦ Μακαριωτάτου καί τρεῖς συνοδικοί ἀρχιερεῖς τῆς Μητρός Ἐκκλησίας. Μετά τήν ἀπόλυσιν ὁ Οἰκουμενικός Πατριάρχης προσεφώνησε τόν Πατριάρχη

Ἀντιοχείας, ὁ ὁποῖος ἀντεφώνησε καταλλήλως. Ἀκολούθησε ἡ εἰθισμένη ἀνταλλαγή ἀναμνηστικῶν δώρων. Στό πλαίσιο τῆς εἰρηνικῆς ἐπισκέψεως πραγματοποιήθησαν καί οἱ ἐπίσημες συνομιλίες μεταξύ τῶν δυό Ἐκκλησιῶν, Κωνσταντινουπόλεως καί Ἀντιοχείας, οἱ ὁποῖες διεξήχθησαν σέ πνεῦμα θερμῆς ἀδελφικῆς ἀγάπης, περιεστράφησαν δέ ἀφ' ἑνός μέν εἰς τήν ἐπισκόπηση τῆς γενικῆς καταστάσεως εἰς τήν Μέση Ἀνατολή καί τῆς σκληρῆς δοκιμασίας τοῦ ὀρθοδόξου χριστιανικοῦ ποιμνίου καί ὁλοκλήρου του λαοῦ τῆς Συρίας, εἰδικώτερον δέ τῆς ἀμέσου ἀπελευθερώσεως τῶν ἁπαχθέντων δυό Μητροπολιτῶν, ἀφ' ἑτέρου δέ εἰς τήν ἐξέταση διορθοδόξων ζητημάτων.

➤ Τό ἐτήσιον προσκύνημά Του εἰς τήν ἁγιοτόκο Καππαδοκία πραγματοποίησε καί ἐφέτος ὁ Οἰκουμενικός Πατριάρχης κ.κ. Βαρθολομαῖος. Τό ἑσπέρας τοῦ Σαββάτου, 8ης Ἰουνίου, ὁ Πατριάρχης χοροστάτησε εἰς τόν Ἱ. Ναό Ἁγίας Μακρίνης Ἀξοῦ καί ὁμίλησε πρός τό ἐκκλησίασμα, τό ὁποῖο ἀποτελεῖτο κυρίως ἐκ προσκυνητῶν ἑλκόντων τήν καταγωγή ἀπό τήν Ἀξό. Τήν ἑπομένην ἐτέλεσε τήν Θ. Λειτουργία εἰς τόν Ι. Ναό τοῦ Τιμίου Προδρόμου Νίγδης, θερινῆς ἄλλοτε ἕδρας τῆς Ι. Μητροπόλεως Ἰκονίου, συλλειτουργούντων τῶν Σεβ. Μητροπολιτῶν Προικοννήσου κ. Ἰωσήφ καί Ἰκονίου κ. Θεολήπτου, συμπροσευχομένου δέ τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Μπουένος Ἄϊρες κ. Ταρασίου. Εἰς τό τέλος τῆς Θ. Λειτουργίας ὁ Πατριάρχης ἐτέλεσε Τρισάγιον ὑπέρ ἀναπαύσεως τῶν ψυχῶν τῶν μακαριστῶν Μητροπολιτῶν Ἰκονίου Προκοπίου καί Ἰακώβου, διατελέσαντος Σχολάρχου αὐτοῦ ἐν Χάλκῃ, ὡς καί πάντων τῶν ἐν τῇ περιοχῇ ἀναπαυομένων πατέρων καί ἀδελφῶν ἡμῶν, καί ὁμίλησε πρός τούς πολυπληθεῖς προσκυνητάς, μεταξύ τῶν ὁποίων καί ὁ Καππαδόκης Ἐξοχ. κ. Μάξιμος Χαρακόπουλος, Ἀναπληρωτής Ὑπουργός Ἀγροτικῆς Ἀναπτύξεως καί Τροφίμων τῆς Ἑλλάδος.

➤ Ἐπί τῇ μνήμῃ τῶν Ἁγίων ἐνδόξων Ἀποστόλων Βαρθολομαίου καί Βαρνάβα, καί τήν εὔσημο ἡμέρα τῶν σεπτῶν Πατριαρχικῶν Ὀνομαστηρίων, ὁ Οἰκουμενικός Πατριάρχης κ.κ. Βαρθολομαῖος χοροστάτησε κατά τόν Ἑσπερινόν τῆς ἑορτῆς, τήν Δευτέρα 10η Ἰουνίου, εἰς τήν Ἱερά Μονή Ζωοδόχου Πηγῆς Βαλουκλῆ. Μετά τήν Ἀπόλυση ὁ Πατριάρχης ἐτέλεσε Τρισάγιο ὑπέρ ἀναπαύσεως τῆς ψυχῆς τοῦ ἀειμνήστου Ἱερομονάχου Βαρθολομαίου Κουτλουμουσιανοῦ, τοῦ Ἰμβρίου, καί ὁμίλησε καταλλήλως. Στή συνέχεια παρετέθη δεξίωσις εἰς τόν αὔλειο χῶρο τῆς Μονῆς, κατά τήν ὁποία κληρικοί καί λαϊκοί καί οἱ παρευρεθέντες ὅμιλοι προσκυνητῶν ἐκ τοῦ ἐξωτερικοῦ ὑπέβαλαν εἰς τόν Πατριάρχη τά ἑόρτια σέβη καί συγχαρητήριά τους. Τήν ἑπομένην, Τρίτη 11η Ἰουνίου, ὁ Πατριάρχης χοροστάτησε εἰς τόν Πάνσεπτο Πατριαρχικό Ναό κατά τήν Θεία Λειτουργία σέ πολυαρχιερατική συγχοροστασία καί ἐν μέσῳ πυκνοῦ ἐκκλησιάσματος. Τήν Ἑλληνική Κυβέρνηση ἐκπροσώπησε ὁ Ἐξοχ. κ. Κωνσταντῖνος Τσιάρας, Ὑφυπουργός Ἐξωτερικῶν τῆς Ἑλλάδος. Μετά τό πέρας τῆς Θείας Λειτουργίας τόν ἑορτάζοντα σεπτό Προκαθήμενο προσεφώνησε ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Γέρων Νικαίας κ. Κωνσταντῖνος, ἐνῶ ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Tambov καί Raskazov κ. Θεοδόσιος ἀνέγνωσε μήνυμα τοῦ Μακ. Πατριάρχου Μόσχας κ. Κυρίλλου. Ἐκ μέρους τοῦ Μακ. Πατριάρχου Σερβίας κ. Εἰρηναίου ὁμίλησε ὁ Πανιερ. Ἐπίσκοπος Μπάτσκας κ. Εἰρηναῖος. Ὁ Πατριάρχης δέχθηκε εἰς τό Γραφεῖο Του τήν σεβασμία Ἱεραρχία, ἐνῶ οἱ Κληρικοί καί οἱ λαϊκοί ὑπάλληλοι τῆς Πατριαρχικῆς Αὐλῆς ὑπέβαλαν τά ἑόρτια σέβη τους μέ ἐπί κεφαλῆς τόν Σεβ. Μητροπολίτη Καλλιουπόλεως καί Μαδύτου κ. Στέφανον, Πρωτοσυγκελλεύοντα.

➤ Διά τήν μεγάλη ἑορτή τῆς Πεντηκοστῆς ὁ Οἰκουμενικός Πατριάρχης χοροστάτησε εἰς τόν Πάνσεπτο Πατριαρχικό Ναό κατά τόν Μ. Ἑσπερινόν τοῦ Σαββάτου, 22ας Ἰουνίου, καί προέστη τῆς Πατριαρχικῆς καί πολυαρχιερατικῆς Θείας Λειτουργίας τῆς Κυριακῆς. Μετά τό πέρας τῆς Θείας Λειτουργίας ὁ Πατριάρχης προέστη τῆς Ἱερᾶς Ἀκολουθίας τοῦ Ἑσπερινοῦ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος καί ἀνέγνωσε τίς εὐχές τῆς Γονυκλισίας. Τό ἀπόγευμα ὁ Παναγιώτατος μετέβη εἰς τό Ἱ. Κοιμητήριο Θείας Μεταμορφώσεως Σισλῆ καί ἀνέγνωσε Τρισάγιο πρό τοῦ τάφου τοῦ ἀειμνήστου διδασκάλου του εἰς τήν Ἱ. Θεολογική Σχολή Χάλκης Ἀριστείδου Πασαδαίου, μέ τήν εὐκαιρία τῆς συμπληρώσεως 10 ἐτῶν ἀπό τῆς εἰς Κύριον ἐκδημίας αὐτοῦ. Ἀκολούθως ἐπεσκέφθη εἰς τό νοσοκομεῖο, ὡς πράττει συχνά, τόν Σεβ. Μητροπολίτην Γέροντα Νικομηδείας κ. Ἰωακείμ.

➤ Τήν 24η Ἰουλίου ἡ Α.Θ. Παναγιότης, ὁ Οἰκουμενικός Πατριάρχης κ.κ. Βαρθολομαῖος, ἐπικοινώνησε τηλεφωνικά μέ τόν Ὑπουργό Ἐξωτερικῶν τῆς Τουρκίας κ. Ahmet Davutoğlu γιά τό θέμα τῶν ἁπαχθέντων καί μέχρι σήμερα ἀγνοουμένων δύο Μητροπολιτῶν στή Συρία, κατόπιν τῶν πληροφοριῶν πού δημοσιεύθηκαν περί ἐκτελέσεώς τους, ἐκφράζοντας τήν συνεχιζομένη ἀγωνία τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου καί τήν παράκληση στόν Ὑπουργό νά ἐξαντλήσει ὅλα τά διαθέσιμα μέσα γιά τόν ἐντοπισμό καί τήν ἀπελεύθερωσή τους. Ὁ Τοῦρκος ἀξιωματοῦχος διεβεβαίωσε τόν Πατριάρχη ὅτι ἡ Τουρκική Κυβέρνηση ἐνδιαφέρεται γιά τούς δύο Ἱεράρχες καί ὅτι οἱ προσπάθειές της θά συνεχισθοῦν ἕως ὅτου ὑπάρξει αἴσιο τέλος στήν περιπέτειά τους.

➤ Πατριαρχική Ἀντιπροσωπεία μέ ἐπικεφαλῆς τόν Σεβ. Μητροπολίτη Γαλλίας κ. Ἐμμανουήλ καί συναποτελούμενη ἀπό τόν Ἐπίσκοπο Σινώπης κ. Ἀθηναγόρα, τόν Ἀρχιμ. κ. Βαρθολομαῖο Σαμαρᾶ, Ἀρχιγραμματέα τῆς Ἁγίας καί Ἱερᾶς Συνόδου καί τόν Ἀρχιμανδρίτη κ. Βησσαρίωνα Κομτζιᾶ, Μ. Ἱεροκήρυκα τῆς Μεγάλης τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας, ἐκπροσώπησε τή Μητέρα Ἐκκλησία καί τό Σεπτό Προκαθήμενο Της στίς ἑορταστικές ἐκδηλώσεις γιά τήν συμπλήρωση τῶν 1025 ἐτῶν ἀπό τήν ὁμαδική βάπτιση τῶν Ρώς τοῦ Κιέβου. Στήν ἑορτή τῆς μνήμης τῆς Ρωσίδος Ἁγίας Ἰσαποστόλου Ὄλγας, μέ τήν ὁποία ξεκίνησαν ἐπισήμως οἱ σχετικές ἐκδηλώσεις τήν 25η Ἰουλίου, συμμετεῖχαν Προκαθήμενοι καί Ἐκπρόσωποι τῶν λοιπῶν κατά τόπους Ὀρθοδόξων Αὐτοκεφάλων Ἐκκλησιῶν. Στό θερμό μήνυμά του ὁ Οἰκουμενικός Πατριάρχης, μεταξύ ἄλλων, ἐπεσήμανε: «*Τό φῶς τοῦ Χριστοῦ σᾶς ἐφώτισε. Μείνατε ἐν τῷ φωτί. Ἀποφεύγετε τάς διαιρέσεις. Διώκετε τήν ἑνότητα ἐν τῇ ἀληθείᾳ, ἡ ὁποία εἶναι ὁ Χριστός*».

➤ Τό μεσημέρι τοῦ Σαββάτου 27 Ἰουλίου ὁ Ὑφυπουργός Ἐξωτερικῶν τῆς Ἑλλάδος κ. Κυριάκος Γεροντόπουλος προσῆλθε στά Πατριαρχεῖα καί ἔγινε δεκτός μέ τίς προσήκουσες τιμές ἀπό τόν Παναγιώτατο Οἰκουμενικό Πατριάρχη κ.κ. Βαρθολομαῖο, ἐνῶ στή συνέχεια παρακάθισε στήν Πατριαρχική Τράπεζα. Τόν Ἐξοχώτατο κ. Ὑφυπουργό συνόδευαν ὁ Πρέσβυς κ. Νικόλαος Ματθιουδάκης, Γενικός Πρόξενος τῆς Ἑλλάδος στήν Πόλη, καί ὁ κ. Γεώργιος Ἀρναούτης, Διευθυντής τοῦ Διπλωματικοῦ Γραφείου τοῦ κ. Ὑφυπουργοῦ.

➤ Τήν Κυριακή 5 Αὐγούστου ὁ Οἰκουμενικός Πατριάρχης κ.κ. Βαρθολομαῖος χοροστάτησε κατά τόν Ἑσπερινό τῆς ἑορτῆς τῆς Μεταμορφώσεως τοῦ Κυρίου στήν πανηγυρίσασα φερώνυμο Ἱερά Πατριαρχική καί Σταυροπηγιακή Μονή τῆς νήσου Ἀντιγόνης. Παρέστησαν συμπροσευχόμενοι ὁ Ἐξοχ. Πρέσβυς κ. Νικόλαος Ματθιουδάκης, Γεν. Πρόξενος τῆς Ἑλλάδος στήν Πόλη, καί πλῆθος πιστῶν. Στό τέλος τοῦ Ἑσπερινοῦ ὁμίλησαν ὁ Πανοσιολ. Ἀρχιμανδρίτης κ. Κύριλλος Συκῆς, ὁ Μουσικολ. κ. Ἀντώνιος Παριζιᾶνος, Ἄρχων Λαμπαδάριος τῆς Ἁγιωτάτης Ἀρχιεπισκοπῆς-Καθηγητής, καί τέλος ὁ Πατριάρχης, ὁ ὁποῖος στή συνέχεια μετέβη στό παρακείμενο

Κοινοτικό Κοιμητήριο τοῦ Προφήτου Ἠλιού, ὅπου ἀνέγνωσε Τρισάγιο ὑπέρ ἀναπαύσεως τῶν διατελεσάντων Μητροπολιτῶν Πριγκηποννήσων καί ἁπάντων τῶν ἐκεῖ ἀναπαυομένων ὁμογενῶν.

➤ Ἀνήμερα τῆς ἑορτῆς τῆς θείας Μεταμορφώσεως, Τρίτη 6 Αὐγούστου, ὁ Οἰκουμενικός Πατριάρχης κ.κ. Βαρθολομαῖος χοροστάτησε κατά τήν τελεσθεῖσα Θεία Λειτουργία στήν πανηγυρίσασα Ἱερά Πατριαρχική καί Σταυροπηγιακή Μονή Μεταμορφώσεως τοῦ Σωτῆρος στήν Πρίγκηπο, ὅπου μίλησε κατάλληλα στούς πιστούς, πού ἐκκλησιάσθηκαν καί διένειμε τά εὐλογημένα σταφύλια. Στή συνέχεια ὁ Πατριάρχης ἀνέγνωσε Τρισάγιο ὑπέρ ἀναπαύσεως τῶν ἀοιδίμων Οἰκουμενικῶν Πατριαρχῶν Χρυσάνθου (1824-1826), πού ἀναπαύεται στόν αὐλόγυρο τῆς Ἱερᾶς Μονῆς, καί Σωφρονίου Γ΄ (1863-1866), ἀνακαινιστοῦ τῆς Μονῆς. Ἀκολούθως ὁ Παναγιώτατος μετέβη στήν ἕδρα τῆς Ἱ. Μητροπόλεως Πριγκηποννήσων, ὅπου παρετέθη γεῦμα πρός τιμήν του ἀπό τόν οἰκεῖο Ποιμενάρχη Σεβ. Μητροπολίτη Πριγκηποννήσων κ. Ἰάκωβο.

➤ Τήν Πέμπτη 15 Αὐγούστου, ἑορτή τῆς Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου, ὁ Οἰκουμενικός Πατριάρχης προέστη γιά τετάρτη συνεχῆ φορά στήν πανήγυρη τῆς ἱστορικῆς Ἱερᾶς Μονῆς Παναγίας Σουμελᾶ στήν Τραπεζοῦντα τοῦ Εὐξείνου Πόντου. Ὁ Προκαθήμενος τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας συλλειτούργησε σέ κλίμα κατανύξεως καί ἱερᾶς συγκινήσεως μέ τούς Ἐπισκόπους Ἀπολλωνιάδος κ. Σεραφείμ, Πρωτοσυγκελλεύοντα τῆς Ἱ. Ἀρχιεπισκοπῆς Αὐστραλίας, καί Μπροβαρί κ. Θεοδόσιο ἀπό τήν Οὐκρανία. Παρέστησαν ὁ Σεβ. Ἀρχιεπίσκοπος κ. Aram Ateşyan, Γεν. Ἐπίτροπος τοῦ Ἀρμενικοῦ Πατριαρχείου Κωνσταντινουπόλεως, ὁ Ἐντιμ. κ. Ἀθανάσιος Ἀστρακᾶς, Πρόξενος τῆς Ἑλλάδος στήν Πόλη, πολυπληθές ἐκκλησίασμα ἀπό διάφορες χῶρες καί ὁ κ. Ertuğrul Genç, Δήμαρχος Ματσούκας (Maçka), ὁ ὁποῖος καί ὑποδέχθηκε τόν Πατριάρχη στόν ἀερολιμένα τῆς Τραπεζοῦντος μαζί μέ τόν κ. Halil İbrahim Ertekin, βοηθό Νομάρχη τῆς πόλεως. Μετά τήν ἀνάγνωση τοῦ ἱεροῦ Εὐαγγελίου ὁ Παναγιώτατος ὁμίλησε πρός τούς πιστούς ἐπικαλεσθείς τήν χάρη τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου καί στή συνέχεια ἀπηύθυνε μήνυμα ἀγάπης καί ἀδελφοσύνης καί στήν Τουρκική γλώσσα, εὐχαριστώντας τίς ἁρμόδιες Ἀρχές γιά τήν παρασχεθεῖσα ἄδεια τελέσεως τῆς Θ. Λειτουργίας καί ἐκφράζοντας τήν ἐπιθυμία του νά ἐπανδρωθεῖ αὐτό τό μνημεῖο τοῦ Χριστιανισμοῦ μέ μιά Ἀδελφότητα, ὥστε νά ἐπαναλειτουργήσει ὡς Μονή καί συγχρόνως τήν ἱκανοποίησή του, διότι ἡ UNESCO θά ἀναλάβει ἀνακαινιστικά καί ἐξωραϊστικά ἔργα στήν ἱστορική Μονή. Μετά τήν ἀπόλυση ὁ Παναγιώτατος τέλεσε Τρισάγιο ὑπέρ ἀναπαύσεως τῶν ψυχῶν τῶν ἐκεῖ ἀναπαυομένων πατέρων καί ἀδελφῶν, καθώς καί τῶν ἀειμνήστων Μητροπολιτῶν Χαλδίας Κυρίλλου, Λαοδικείας Μαξίμου, Ποντίων στήν καταγωγή, Ροδοπόλεως Ἱερωνύμου καί Κολωνίας Γαβριήλ. Μετά τό γεῦμα ὁ Πατριάρχης πραγματοποίησε ἐθιμοτυπική ἐπίσκεψη στήν ἕδρα τοῦ Δημάρχου Ματσούκας καί τό ἑσπέρας τῆς ἰδίας ἡμέρας μέ τή συνοδεία του ἐπέστρεψε ἀεροπορικῶς ἀπό τήν Τραπεζοῦντα στήν Πόλη.

➤ Ἀπό τήν 19η ἕως καί τήν 26η Αὐγούστου ὁ Παναγιώτατος Πατριάρχης ἐπισκέφθηκε τήν γενέτειρά του Ἴμβρο. Τήν Πέμπτη 22 Αὐγούστου χοροστάτησε καί κήρυξε ἐπίκαιρα τόν θεῖο λόγο κατά τήν Ἀκολουθία τοῦ Ἑσπερινοῦ τῆς ἀποδόσεως τῆς ἑορτῆς τῆς Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου στόν Ἱερό Ναό Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου στούς Ἁγίους Θεοδώρους τῆς Ἴμβρου. Τήν Παρασκευή 23 Αὐγούστου τελέσθηκε Πατριαρχική Θεία Λειτουργία στόν ἴδιο ναό, ὅπου ὁ Πατριάρχης συλλειτούργησε μέ τούς Σεβ. Μητροπολῖτες Νεαπόλεως καί Σταυρουπόλεως κ. Βαρνάβα καί Δράμας κ. Παῦλο. Ἐπίσης ἔλαβαν μέρος ὁ πρωτοπρεσβύτερος Θωμᾶς Συνοδινός ἀπό τήν Ἱ. Ἀρχιεπισκοπή Ἀθηνῶν καί ὁ Διάκονος Ἰωακείμ, Ὑπογραμματεύς τῆς Ἁγίας καί Ἱερᾶς Συνόδου, ἐνῶ συμπροσευχόμενος παρέστη ὁ οἰκεῖος Μητροπολίτης Σεβ. Ἴμβρου καί Τενέδου κ. Κύριλλος, καθώς καί οἱ κληρικοί τῆς Μητροπόλεως Ἴμβρου. Ἐκτός ἀπό τούς Ἰμβρίους, στήν Πατριαρχική Θεία Λειτουργία παρέστησαν ἀρκετοί προσκυνητές ἀπό τήν Ἑλλάδα, ἀνάμεσα στούς ὁποίους ἦταν ἡ Γενική Γραμματέας τοῦ Ὑπουργείου Πολιτισμοῦ τῆς Ἑλλάδας κ. Λίνα Μενδώνη, ἡ δημοσιογράφος Ἄννα Παναγιωταρέα. Τόν θεῖο λόγο κήρυξε, ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Νεαπόλεως καί Σταυρουπόλεως κ. Βαρνάβας. Μετά τή Θεία Λειτουργία πραγματοποιήθηκε λιτανεία μέχρι τόν Ἱερό Ναό τοῦ Ἁγίου Γεωργίου, προεξάρχοντος τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου κ.κ. Βαρθολομαίου.

➤ Τήν Τετάρτη 21 Αὐγούστου ὁ Πατριάρχης παρέστη στήν παρουσίαση τοῦ βιβλίου τοῦ Ἰμβρίου στήν καταγωγή ἐκπαιδευτικοῦ καί συγγραφέα Ἰωακείμ Μπουτάρα μέ τίτλο: «Ἡ ἐκπαίδευση στήν Ἴμβρο 1800-1964». Ἡ ἐκδήλωση πραγματοποιήθηκε σέ κατάμεστη αἴθουσα στό χωριό τῶν Ἁγίων Θεοδώρων Ἴμβρου, ὅπου ὁ πρόεδρος τοῦ τοπικοῦ συλλόγου κ. Ζορλός καλωσόρισε τούς παρισταμένους καί δώρισε ἐκ μέρους τοῦ Συλλόγου μία ποιμαντορική ράβδο στόν Οἰκουμενικό Πατριάρχη κ.κ. Βαρθολομαῖο. Τό βιβλίο, τήν ἔκδοση τοῦ ὁποίου ἀνέλαβε ὁ Σύλλογος Ἰμβρίων Ἀθηνῶν, τό παρουσίασαν ὁ πρόεδρος τοῦ Συλλόγου Ἰμβρίων Ἀθήνας κ. Πάρης Ἀσανάκης καί ὁ συγγραφέας κ. Ἰωακείμ Μπουτάρας. Χαιρετισμό ἀπηύθυναν ὁ κ. Λάκης Βίγκας, ἐκπρόσωπος τῶν Εὐαγῶν Ἱδρυμάτων στήν Τουρκία, καί ὁ Γενικός Πρόξενος τῆς Ἑλλάδας στήν Πόλη κ. Νίκος Ματθιουδάκης, καθώς καί ἡ Γενική Γραμματέας τοῦ Ὑπουργείου Πολιτισμοῦ κ. Λίνα Μενδώνη, ἡ ὁποία συνεχάρη τήν ἔκδοση τοῦ βιβλίου καί τίς προσπάθειες τῶν Ἰμβρίων.

➤ Τήν Πέμπτη 22 Αὐγούστου ὁ Παναγιώτατος Οἰκουμενικός Πατριάρχης τέλεσε στή γενέτειρά του τόν ἁγιασμό τοῦ Δημοτικοῦ Σχολείου τῶν Ἁγίων Θεοδώρων, παρουσίᾳ τοῦ ἐπιχωρίου Σεβ. Μητροπολίτου Ἴμβρου καί Τενέδου κ. Κυρίλλου, τῶν Σεβ. Μητροπολιτῶν Δράμας κ. Παύλου καί Νεαπόλεως καί Σταυρουπόλεως κ. Βαρνάβα, Κληρικῶν, τοῦ Γενικοῦ Προξένου κ. Νικ. Ματθιουδάκη, τῆς ἱδρυτοῦ τοῦ σχολείου κ. Ἄννας Κουτσομάλη, τοῦ προέδρου τοῦ Συλλόγου Ἰμβρίων Ἀθήνας κ. Πάρη Ἀσανάκη καθώς καί δεκάδων κατοίκων τοῦ νησιοῦ, οἱ ὁποῖοι συγκεντρώθηκαν γιά νά παρακολουθήσουν τήν ἱστορική αὐτή στιγμή τῆς παράδοσης τοῦ ἐκ βάθρων ἀνακαινισμένου σχολείου. Ἀξιωσημείωτο εἶναι τό γεγονός ὅτι τό σχολεῖο πρόκειται νά ἐπαναλειτουργήσει τόν Σεπτέμβριο, μετά ἀπό μισό αἰώνα διακοπῆς, καλύπτωντας τίς ἀνάγκες τῆς Κοινότητος τῆς Ἴμβρου μέ δύο μαθητές.

➤ Τήν περίοδο Ἰουλίου-Αὐγούστου ἐ. ἔ. τό Φανάρι καί τήν Α.Θ.Π. τόν Οἰκουμενικό Πατριάρχη κ.κ. Βαρθολομαῖο ἐπισκέφθηκαν Ἀρχιερεῖς τοῦ Θρόνου, Κληρικοί, Μοναχοί, Βουλευτές, Καθηγητές Πανεπιστημίων, Διπλωμάτες, Πρέσβεις καί ὅμιλοι προσκυνητῶν ἀπό τήν Ἑλλάδα καί ἀλλοῦ.

ΙΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ

ΧΡΟΝΙΚΑ - ΕΙΔΗΣΕΙΣ

Ἡμέρα μνήμης Ποντιακοῦ Ἑλληνισμοῦ

Τήν Κυριακή τῶν Μυροφόρων ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης μας χοροστάτησε κατά τόν Ὄρθρο, τέλεσε τήν Θεία Λειτουργία καί προέστη τοῦ Μνημοσύνου ἐπί τῇ ἐπετείῳ τῆς Γενοκτονίας τοῦ Ποντιακοῦ Ἑλληνισμοῦ στόν Καθεδρικό Ναό τοῦ Εὐαγγελισμοῦ τῆς Θεοτόκου. Παρόντες ἦσαν οἱ ἐκπρόσωποι τῶν τοπικῶν πολιτικῶν καί στρατιωτικῶν Ἀρχῶν καί τά μέλη τοῦ Συλλόγου Ποντίων Ρόδου. Ὁ Πρόεδρος τοῦ Συλλόγου κ. Ντίνας Παναγιώτης ἐκφώνησε τόν κατάλληλο γιά τήν ἐπέτειο λόγο, ἀναφερθείς διεξοδικά στά θλιβερά γεγονότα τοῦ ξεριζωμοῦ καί τῆς γενοκτονίας. Στήν προσφώνησή του ὁ Σεβασμιώτατος ἐξῆρε τήν σημασία τῆς ἱστορικῆς μνήμης καί ἀναφέρθηκε στούς σύγχρονους διωγμούς τῶν χριστιανῶν σέ πολλά μέρη τοῦ πλανήτη μας. Μετά τήν ἀπόλυση στόν βωμό τῆς Πατρίδος ἔλαβε χώρα ἡ κατάθεση στεφάνων ἐκ μέρους τῶν τοπικῶν Ἀρχῶν.

Σχολή Γονέων

Μέ τήν ὁμιλία τοῦ Ἀρχιμανδρίτου Καλλινίκου Μαυρολέοντος, Ἡγουμένου τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Ἁγίου Γεωργίου Βασσῶν Καρπάθου, Ἱεροκήρυκος καί Ἐκπαιδευτικοῦ, μέ θέμα «10 πράγματα πού πρέπει νά λέμε καί 10 πού δέν πρέπει νά λέμε στά παιδιά μας», ἔκλεισαν γιά ἐφέτος, τήν Τετάρτη 15 Μαΐου, τά μαθήματα τῆς «Σχολῆς γονέων», ἡ ὁποία λειτουργεῖ ἀπό τόν περασμένο Ὀκτώβριο στά πλαίσια τοῦ Ἐπικοινωνιακοῦ καί Μορφωτικοῦ Ἱδρύματος (Ε.Μ.Ι) τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεώς μας. Οἱ ὁμιλίες αὐτές πραγματοποιήθηκαν στήν αἴθουσα τοῦ «Ἀκταῖον» ἡ ὁποία παραχωρήθηκε ἀπό τόν Δῆμο Ρόδου καί τόν ὀργανισμό «Πηγές Καλλιθέας» γιά τόν συγκεκριμένο σκοπό.

Κατά τήν ἐφετινή περίοδο ὁμιλητές ἦσαν οἱ παρακάτω:

1. Ὁ κ. Ἠλίας Λιαμῆς διδ. Θεολογίας, Μουσικοπαιδαγωγός-Συγγραφέας, μέ Θέμα: «Γονεῖς Παιδιά, Θεός καί Ψέματα».
2. Ἡ κ. Πηνελόπη Μωραΐτου, διδ. Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν, Συγγραφέας παιδικῶν παραμυθιῶν, μέ θέμα: «Γονεῖς, παιδιά, ἐλᾶτε νά κουβεντιάσουμε».
3. Ὁ κ. Ἰωάννης Κλείδωνας, Εἰδικός σέ θέματα Πληροφορικῆς καί Διαδικτύου, μέ θέμα: «Γονεῖς, παιδιά, καί διαδίκτυο».
4. Ὁ κ. Κωνσταντῖνος Γανωτῆς, Ἐκπαιδευτικός-Συγγραφέας, μέ θέμα: «Γιατί δέν ἐπιτυγχάνουν οἱ σύγχρονες προσπάθειες ἀγωγῆς».
5. Ὁ Παν/τατος Ἀρχ. Ἀνδρέας Κονάνος, Ἐκπαιδευτικός-Θεολόγος, μέ θέμα: «Γιά νά μή ναυαγήσει ὁ γάμος».
6. Ὁ Παν/τατος Ἀρχιμ. Ἐφραίμ Παναούσης μέ θέμα: «Γονεῖς καί παιδιά, ἐπικοινωνία ἀπό τήν παιδική ἡλικία μέχρι τήν ἐφηβεία».
7. Ὁ Αἰδεσ/τατος Πρωτοπρεσβ. Θεμιστοκλῆς Μουρτζανός, Γενικός Ἀρχιερατικός Ἐπίτροπος Ἱ. Μητροπόλεως Κερκύρας μέ θέμα : «Πῶς νά μιλήσουμε στά παιδιά γιά τόν ἐλεύθερο χρόνο καί τή διασκέδαση».
8. Ὁ Παν/τατος Ἀρχιμανδρίτης Μάξιμος Παναγιώτου, Ἱεροκήρυξ καί Ἐκπαιδευτικός, μέ θέμα : «Παραθρησκεία καί Ἐφηβεία».
9. Ὁ κ . Δημήτριος Στεφανάκης. Ψυχολόγος, μέ θέμα: «Ἀντιμετώπιση τῶν Ἐξαρτήσεων στά πλαίσια τῆς οἰκογένειας».
10. Ἡ κ. Σταματία Ἀναστασιάδη, Ἐκπαιδευτικός, μέ θέμα: «Πῶς νά βοηθήσουμε τά παιδιά στίς σχολικές τους ὑποχρεώσεις τό ἀπόγευμα στό σπίτι».
11. Ἡ κ. Ἀναστασία Χατζηαντωνίου, Ἐκπαιδευτικός, μέ θέμα «Τρόποι εἰρηνικῆς συμφιλίωσης τῶν παιδιῶν στό οἰκογενειακό καί σχολικό περιβάλλον».

Τό ἐνδιαφέρον καί ἡ προσέλευση νέων ἀνθρώπων καί γονιῶν ὑπῆρξε ἐντυπωσιακό. Σέ πολλές ὁμιλίες δημιουργήθηκε τό ἀδιαχώρητο.

Ὁ Σεβασμιώτατος εὐλόγησε, καθοδήγησε, καί στήριξε μέ κάθε τρόπο τίς δραστηριότητες τῆς Σχολῆς Γονέων κυρίως ὅμως μέ τήν παρουσία του καί τήν καθοριστική συμμετοχή του σέ αὐτές.

Τίς ὁμιλίες κάλυψε τηλεοπτικά, ὁ τηλεοπτικός σταθμός «ΘΑΡΡΙ» ὁ ὁποῖος καί ἀναμετάδωσε τίς ὁμιλίες δίνοντας τήν δυνατότητα σέ ὅσους δέν μποροῦσαν νά συμμετέχουν σέ αὐτές νά τίς παρακολουθήσουν ἀπό τόν τηλεοπτικό τους δέκτη.

Ἡ Σχολή Γονέων τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Ρόδου, ἔδωσε τήν εὐκαιρία σέ πολλούς νέους ἀνθρώπους νά ἔρθουν σέ ἐπαφή μέ ἀνθρώπους ἐξειδικευμένους σέ θέματα ἀγωγῆς καί ἐπικοινωνίας μέ τά παιδιά, νά ἀντλήσουν ἀπό αὐτούς γνώσεις καί ἐμπειρία, νά ἐκθέσουν τούς προβληματισμούς τους καί νά πάρουν ἀπαντήσεις σέ καίρια γιά αὐτούς θέματα.

Εὐχαριστοῦμε θερμά τούς ἐκλεκτούς ὁμιλητές, τόν ὀργανισμό «Πηγές Καλλιθέας», τόν Τηλεοπτικό σταθμό «Θάρρι», ὅλους ὅσοι συμμετεῖχαν στίς δραστηριότητές της, καί φυσικά τόν Σεβασμιώτατο Μητροπολίτη Ρόδου κάτω ἀπό τήν σκέπη καί τήν εὐλογία τοῦ ὁποίου λειτούργησε.

Ἡ Σχολή Γονέων τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεώς μας θά συνεχίσει καί θά ἐπαυξήσει τίς δραστηριότητές της ἀρχίζοντας πάλι τά μαθήματά της ἀπό τόν ἐρχόμενο Ὀκτώβριο, στηρίζοντας τούς Γονεῖς στό σημαντικότατο ἔργο τῆς διαπαιδαγώγησης τῶν παιδιῶν τους.

Ἐγκαίνια στήν Ἐνορία Παραδεισίου

Τήν Κυριακή 16 Ἰουνίου ὁ Σεβασμιώτατος χοροστάτησε κατά τόν ὄρθρο καί τέλεσε τήν Θεία Λειτουργία στόν ἐνοριακό ἱερό Ναό Ἁγίου Νικολάου Παραδεισίου. Πρό τῆς Ἀπολύσεως τῆς Θείας Λειτουργίας ἀπένειμε τό ὀφίκκιο τοῦ Πρωτοψάλτου στόν δεξιό ἱεροψάλτη τοῦ ἱεροῦ Ναοῦ κ. Κωνσταντῖνο Παπαδόπουλο καί προεχείρισε σέ ἱεροψάλτη τόν κ. Στυλιανό Τσαμπουράκη, ἐκφράζοντας πρός αὐτούς τόν ἔπαινο τῆς Ἐκκλησίας γιά τήν πολυετῆ προσφορά τους στό Ἀναλόγιο.

Τόν Σεβασμιώτατο προσφώνησε ὁ Ἐφημέριος τῆς Ἐνορίας π. Μιχαήλ Παπακωνσταντίνου, ὁ ὁποῖος ἀναφέρθηκε ὀνομαστικά στούς εὐσεβεῖς δωρητές καί εὐεργέτες τῆς Ἐνορίας, οἱ ὁποῖοι ἀνέλαβαν τήν δαπάνη γιά τήν κατασκευή τοῦ νέου κτιρίου πού θά στεγάζει τό γραφεῖο καί ἄλλους βοηθητικούς χώρους τοῦ ἱεροῦ Ναοῦ, καθώς καί τήν ἀνέγερση τοῦ βαπτιστηρίου καί τῆς φιάλης Ἁγιασμοῦ, μνημονεύοντας ἰδιαιτέρως τοῦ ὀνόματος τοῦ μακαριστοῦ ὁμογενοῦς Φρούμη Δημητρίου. Στήν ὁμιλία του ὁ Σεβασμιώτατος, συνεχάρη τόν π. Μιχαήλ γιά τό ἔργο τῆς ἀνακαινίσεως τοῦ ἱεροῦ Ναοῦ καί τήν ἀνοικοδόμηση τοῦ νέου κτιρίου καί τοῦ βαπτιστηρίου, ἐξέφρασε τήν εὐαρέσκεια τῆς Ἐκκλησίας πρός τούς εὐσεβεῖς δωρητές κ. Ἀναστασία Ζερβοῦ καί κ. Βασίλειο Σταυριανό καί ἀπέδωσε σ' αὐτούς σχετική ἀναμνηστική καί τιμητική «πλακέτα». Ἀκολούθως τέλεσε τόν Ἁγιασμό τῶν ἐγκαινίων τῶν νέων χώρων τῆς Ἐνορίας καί στή συνέχεια παρεκάθισε σέ δεξίωση στήν αἴθουσα τοῦ ἱεροῦ Ναοῦ.

Ἐγκαίνια Τράπεζας Ἀγάπης

Τά ἐγκαίνια τῆς Τράπεζας Ἀγάπης «Η ΜΕΡΙΜΝΑ» τοῦ Γενικοῦ Φιλόπτωχου Ταμείου τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Ρόδου στήν πόλη τῆς Ρόδου τέλεσε τό βράδυ τῆς Δευτέρας 17 Ἰουνίου ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης μας, παρουσία τοῦ Δημάρχου Ρόδου κ. Στάθη Κουσουρνά, τοῦ Ἀντιδημάρχου κ. Σάββα Διακοσταματίου, Ἱερέων τῆς πόλεως καί πιστῶν τέκνων τῆς Ἐκκλησίας.

Ὁ Σεβασμιώτατος τέλεσε τόν Ἁγιασμό καί μίλησε κατάλληλα στήν περίσταση ἐκφράζοντας τίς εὐχαριστίες του καί τήν εὐαρέσκεια τῆς Ἐκκλησίας στόν Δήμαρχο Ρόδου καί τόν Ἀντιδήμαρχο κ. Χατζησταματίου γιά τήν βοήθειά τους νά βρεθεῖ ὁ χῶρος πού στέγασε τήν Τράπεζα Ἀγάπης, καθώς καί ὅλους ὅσους βοήθησαν ὥστε τό ἐγκαταλελειμένο κτίριο νά ἀνακαινιστεῖ καί νά παραδοθεῖ στή νέα χρήση του.

Εὐχαρίστησε ἐπίσης τόν Ὑπεύθυνο καί τά μέλη τοῦ Συμβουλίου τοῦ Γενικοῦ Φιλοπτώχου Ταμείου γιά τήν ἀνιδιοτελῆ καί συνεχῆ προσφορά τους, καθώς καί ὅλους ὅσους ἔρχονται ἀρωγοί καί βοηθοί στό φιλανθρωπικό ἔργο τῆς Ἐκκλησίας, τό ὁποῖο ἔχει μοναδικό σκοπό τήν μακριά ἀπό κάθε προσωπική προβολή στήριξη συμπολιτῶν μας, πού ἐξαιτίας τῶν νέων κοινωνικῶν συνθηκῶν ἔχουν ἀνάγκη ἀντιλήψεως καί ἀρωγῆς.

Μετά τόν Σεβασμιώτατο προσφώνησαν ὁ Δήμαρχος Ρόδου κ. Κουσουρνᾶς καί ὁ Ἀντιδήμαρχος κ. Χατζησταματίου καί τήν ἐκδήλωση ἔκλεισε μιά μικρή δεξίωση.

Πανήγυρις Ἁγίου Νικήτα τοῦ Νισυρίου

Τήν Πέμπτη 20 Ἰουνίου ὁ Σεβασμιώτατος, κατόπιν προσκλήσεως τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Κώου καί Νισύρου κ. Ναθαναήλ, μετέβη στή Νίσυρο καί προέστη τῆς πανηγύρεως τοῦ Ἁγίου Νεομάρτυρος Νικήτα τοῦ Νισυρίου.

Ὁ Σεβασμιώτατος χοροστάτησε κατά τόν πανηγυρικό Ἑσπερινό, προέστη τῆς ἀρχιερατικῆς συλλειτουργίας, συλλειτουργούντων τοῦ οἰκείου Ποιμενάρχου καί τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Λέρου, Καλύμνου καί Ἀστυπαλαίας κ. Παϊσίου, καθώς καί τῆς λιτανείας, ἡ ὁποία κατέληξε κατά τό ἔθος στόν ἱερό Ναό Παναγίας τῆς «Ποταμίτισσας». Στήν ὁμιλία του κατά τόν Ἑσπερινό εὐχαρίστησε τόν Σεβασμιώτατο ἅγιο Κώου γιά τήν ἀδελφική πρόσκληση καί ἀβραμιαία φιλοξενία καί ἀναφέρθηκε στό μαρτύριο τοῦ Ἁγίου Νεομάρτυρος καί τήν σημασία του γιά τούς χριστιανούς τοῦ σήμερα. Κατά τήν Θεία Λειτουργία μίλησε ὁ ἅγιος Λέρου.

Κατά τήν σύντομη παραμονή του στή Νίσυρο ὁ Σεβασμιώτατος μαζί μέ τόν ἅγιο Λέρου ἐπισκέφθηκε τό παραδοσιακό χωριό Νικιά καί τήν ἱερά Μονή Παναγίας Σπηλιανής, ὅπου φυλάσσεται ἡ θαυματουργός Εἰκόνα τῆς Παναγίας.

Ἐγκαίνια Ἱ. Ναοῦ Κοιμήσεως Θεοτόκου

Τό ἑσπέρας τῆς Τετάρτης 26 Ἰουνίου πρός Πέμπτη 27 Ἰουνίου, κατά τήν διάρκεια ἀγρυπνίας στή Μνήμη τοῦ Ἁγίου Ἱερομάρτυρος Κυρίλλου τοῦ Λουκάρεως, Πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως, ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης μας τέλεσε ἐγκαίνια Ἱεροῦ Ναοῦ, ἀφιερωμένου στήν Κοίμηση τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου (Παναγίας Μαλεβῆ), μέ ἀποτμήματα ἱερῶν λειψάνων τῶν Ἁγίων: Ἱερομάρτυρος Κυρίλλου τοῦ Λουκάρεως, Ὁσιομαρτύρων Πατέρων τῆς Μονῆς Παντοκράτορος Νταοῦ Πεντέλης καί Ἀνωνύμου Μάρτυρος.

Ὁ Ἱερός αὐτός Ναός τῆς Κοιμήσεως, ἰδιαίτερα καλαίσθητος καί προσεγμένος, βρίσκεται στά ὅρια τῆς Ἐνορίας Φαληρακίου καί οἰκοδομήθηκε ἀπό τόν Ἐπιχειρηματία κ. Γεώργιο Σπανό καί τήν οἰκογένειά του.

Ὁ Σεβασμιώτατος ἀφοῦ εὐχαρίστησε καί ἐπήνεσε τήν εὐσεβῆ οἰκογένεια τῶν κτιτόρων, τόνισε ὅτι, σέ ἐποχή κατά τήν ὁποία σέ ἄλλες χῶρες ἱεροί Ναοί ἀλλάζουν χρήση καί οὐσιαστικά βεβηλώνονται, στήν πατρίδα μᾶς συνεχίζεται ἡ ἀνέγερση καί ὁ ἐγκαινιασμός μικρῶν ἢ μεγάλων Ναῶν, γεγονός πού δηλώνει τήν εὐσέβεια καί τήν ἐμμονή στίς παραδόσεις μας. Ἀναφέρθηκε στήν σημασία τῶν Ἐγκαινίων γιά τήν πνευματική ζωή τῶν χριστιανῶν καί στό πρόσωπο καί τήν προσφορά στήν Ἐκκλησία καί τό Γένος τοῦ Ἱερομάρτυρος Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου Κυρίλλου τοῦ Λουκάρεως, ὁ ὁποῖος συγκαταλέγεται στό Ἁγιολόγιο τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως, ἀφοῦ στή Ρόδο ἔζησε γιά περίπου 2 χρόνια ὡς ἐξόριστος.

Ἑσπερινός Ἀποστόλου Παύλου

Μέ λαμπρότητα καί μέ τήν παρουσία πολλῶν πιστῶν ἀπό τήν πόλη τῆς Ρόδου καί τήν περιοχή τῆς Λίνδου τελέστηκε, χοροστατοῦντος τοῦ Σεβασμιωτάτου

Μητροπολίτου μας, ὁ πανηγυρικός Ἑσπερινός στό γραφικό Ἐκκλησάκι τοῦ Ἀποστόλου Παύλου στήν Λίνδο, τό ὁποῖο βρίσκεται, κατά τήν παράδοση, στό τόπο ὅπου ἀποβιβάστηκε ὁ μέγας Ἀπόστολος τῶν Ἐθνῶν κατά τήν διέλευση του ἀπό τό νησί μας. Παρόντες ἦταν ὁ Δήμαρχος Ρόδου κ. Στάθης Κουσουρνᾶς καί ἐκπρόσωποι τῶν τοπικῶν Ἀρχῶν.

Ὁ Σεβασμιώτατος προσῆλθε στό χῶρο μέ πλοιάριο, σύμφωνα μέ τό ἔθιμο πού ἔχει ἐπικρατήσει ἀπό τούς χρόνους τοῦ μακαριστοῦ Μητροπολίτου Σπυρίδωνος Συνοδινοῦ. Ἐπίσης πλοιάρια μετέφεραν καί τούς προσκυνητές ἀπό τήν πόλη τῆς Ρόδου.

Στήν ὁμιλία του ὁ Σεβασμιώτατος ἀναφέρθηκε στήν προσωπικότητα καί τήν προσφορά τοῦ Ἀποστόλου Παύλου ὡς τοῦ θεμελιωτοῦ τοῦ Χριστιανισμοῦ στήν Εὐρώπη, τόνισε ἰδιαίτερα ὅτι ἀποτελεῖ τόν πνευματικό γενάρχη τοῦ εὐσεβοῦς ροδιακοῦ λαοῦ καί ἀνέλυσε τί σημαίνει τοῦτο γιά μᾶς σήμερα.

Τήν κυριώνυμη ἡμέρα τῆς Μνήμης τῶν Ἁγίων Ἀποστόλων Πέτρου καί Παύλου ὁ Σεβασμιώτατος τέλεσε τήν Θεία Λειτουργία στόν παραλιακό οἰκισμό τοῦ Χαρακίου (Ἐνορία Μαλῶνα), ὅπου ὑπάρχει παλαιός Ναός τῶν Πρωτοκορυφαίων Ἀποστόλων.

Ἐγκαίνια Ἱ. Ναοῦ Ἁγίας Μαρίνης

Τήν Τετάρτη 17 Ἰουλίου ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης μας τέλεσε ἐγκαίνια Ἱεροῦ Ναοῦ, ἀφιερωμένου στήν Ἁγία Μεγαλομάρτυρα Μαρίνα, μέ ἀποτμήματα ἱερῶν λειψάνων τῶν Ἁγίων: Νεομαρτύρων Γαβριήλ καί Κερμιδώλους, Ἱερομάρτυρος Κυρίλλου τοῦ Λουκάρεως καί Ὁσιομαρτύρων Πατέρων τῆς Μονῆς τοῦ Ὁσίου Θεοδοσίου.

Ὁ Ἱερός αὐτός τῆς Ἁγίας Μαρίνης, κτίσμα τοῦ 14ου αἰῶνα, βρίσκεται στήν παλαιά πόλη της Ρόδου, στά ὅρια τῆς Ἐνορίας τοῦ Ἁγίου Παντελεήμονος καί κατά τήν διάρκεια τῆς Τουρκοκρατίας χρησιμοποιήθηκε ὡς ἰδιωτική κατοικία. Μετά τήν Ἐνσωμάτωση τῆς Δωδεκανήσου περιῆλθε στήν ἰδιοκτησία τῆς οἰκογένειας Νικόλη καί δόθηκε στήν ὀρθόδοξη λατρεία. Οἱ ἐργασίες ἀνακαινίσεως ἄρχισαν τό προηγούμενο ἔτος μέ τήν ἐπίβλεψη τῆς Ἐφορίας Βυζαντινῶν Μνημείων καί τήν πρωτοβουλία τοῦ π. Χρήστου Σιάνα καί τοῦ ἰδιοκτήτη κου Σωτηρίου Νικόλη, ὁ ὁποῖος παραχώρησε τόν Ναό στήν Ἐνορία.

Ὁ Σεβασμιώτατος ἀφοῦ εὐχαρίστησε καί ἐπήνεσε τούς πρωτοστάτες τῆς ἀνακαινίσεως καί διακοσμήσεως τοῦ ἱεροῦ Ναοῦ καί τούς ὑπευθύνους τῶν ἁρμοδίων ὑπηρεσιῶν, εὐχήθηκε μέ τά Ἐγκαίνια τοῦ ἱεροῦ Ναοῦ τῆς Ἁγίας Μαρίνης νά ἀποτελέσουν τήν καλή ἀπαρχή γιά νά δοθοῦν καί ἄλλου Ναοί τῆς παλαιᾶς πόλεως τῆς Ρόδου στήν ὀρθόδοξη λατρεία, δεδομένου ὅτι κτίστηκαν ἀπό τούς πατέρες μας γιά νά ἀποτελοῦν οἴκους προσευχῆς καί λατρείας τοῦ Θεοῦ καί ὄχι μουσειακούς χώρους.

Ἐκδημία π. Βασιλείου Θωμᾶ

Τίς πρωϊνές ὧρες τῆς Πέμπτης 8 Αὐγούστου ἐξεδήμησε πρός Κύριον ὁ Πρωτοπρεσβύτερος π. Βασίλειος Θωμᾶς, συνταξιοῦχος Ἐφημέριος τοῦ ἱεροῦ Ναοῦ Ἁγίας Μαρίνης Ἀπολλακιᾶς.

Ὁ μακαριστός π. Βασίλειος, γόνος λευϊτικῆς οἰκογενείας, γεννήθηκε στήν Ἀρνίθα τῆς Ρόδου, στίς 15 Ἰανουαρίου 1928. Πρεσβύτερος χειροτονήθηκε ἀπό τόν μακαριστό Μητροπολίτη Ρόδου κυρό Σπυρίδωνα στίς 30 Ὀκτωβρίου 1966 στόν Ἱερό Ναό Εἰσοδίων τῆς Θεοτόκου Κοσκινοῦ, καί διορίστηκε Ἐφημέριος στήν ἐνορία Ἀπολλακιᾶς ὅπου διακόνησε ἐπί 35 χρόνια, μέχρι τῆς συνταξιοδότησής του, στίς 1 Δεκεμβρίου 2001.

Τό σκήνωμά του μεταφέρθηκε στόν ἱερό Ναό Ἁγίας Μαρίνης Ἀπολλακιᾶς τό πρωί τῆς Παρασκευῆς 9 Αὐγούστου. Ἡ ἐξόδιος Ἀκολουθία ἐψάλη τό ἀπόγευμα τῆς ἴδιας ἡμέρας καί ἡ ταφή ἔγινε στό κοιμητήριο Ἀπολλακιᾶς. Τόν ἐπικήδειο ἐκφώνησε ὁ Σεβασμιώτατος, ὁ ὁποῖος ἀναφέρθηκε διεξοδικά στήν ζωή καί τήν προσφορά τοῦ μεταστάντος.

Κουρά Μοναχοῦ Σιλβέστρου

Τήν Κυριακή 11 Αὐγούστου ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης μας χοροστάτησε κατά τίς Ἀκολουθία τοῦ Ἑσπερινοῦ καί τοῦ Παρακλητικοῦ Κανόνος πρός τήν Ὑπεραγία Θεοτόκο στό Καθολικό τῆς Ἀνδρώας Ἱερᾶς Κοινοβιακῆς Μονῆς Παναγίας Σκιαδενῆς, καί προχείρισε σέ μικρόσχημο Μοναχό τόν δόκιμο Μάξιμο, στόν ὁποῖο ἔδωσε τό ὄνομα Σίλβεστρος. Ὁ νέος Μοναχός Σίλβεστρος κατάγεται ἀπό τήν Οὐγκάντα, εἶναι πτυχιοῦχος τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν καί συνεχίζει μεταπτυχιακές σπουδές στήν ἴδια Σχολή.

Τό ὄνομα Σίλβεστρος δόθηκε στό νέο Μοναχό πρός τιμήν τοῦ, ἀπό Ἡγουμένου τῆς Μονῆς Ἀγκαράθου τῆς Κρήτης, Πατριάρχου Ἀλεξανδρείας Σιλβέστρου, ὁ

ὁποῖος κοιμήθηκε καί ἐτάφη στή Ρόδο, στή Μονή τοῦ Ἁγίου Νικολάου Ψάλτου τῆς Λίνδου, ὅπου καί βρίσκεται ὁ τάφος του.

Στήν Ἀκολουθία παρέστησαν ὁ Ἡγούμενος τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Παραμυθίας Ἀρχιμ. Σεραφείμ, ἡ Ἡγουμένη Μαριάμ τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Ὑψενῆς, ἡ Ἡγουμένη Μαριάμ τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Παντανάσσης, Μοναχοί καί Μοναχές ἀπό τίς παραπάνω Ἱερές Μονές, πολλοί Ἱερεῖς καί εὐλαβεῖς προσκυνητές.

Ὁ Σεβασμιώτατος στήν προσφώνησή του ἐξέφρασε τήν χαρά του γιά τό εὐλογημένο γεγονός τῆς προσελεύσεως νέων Μοναχῶν στά Μοναστήρια τῆς Ἐπαρχίας μας, ἀναφέρθηκε στήν σύγχρονη μαρτυρία τοῦ Μοναχισμοῦ στό νησί μας, νουθέτησε κατάλληλα τόν νέο Μοναχό, συνεχάρη τόν Ἡγουμενεύοντα Ἀρχιμ. Γεννάδιο γιά τήν πνευματική καί ἀνακαινιστική πρόοδο τῆς Ἱερᾶς Μονῆς καί εὐχήθηκε ἡ Ὑπεραγία Θεοτόκος νά στηρίζει καί νά αὐξάνει τήν Ἀδελφότητα της.

Ὁ Σεβασμιώτατος στήν Κάρπαθο

Ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης μας τό Σάββατο 24 Αὐγούστου μετέβη στήν Κάρπαθο καί παρέστη ὡς ἐκπρόσωπος τῆς Αὐτοῦ Θειοτάτης Παναγιότητος, τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου κ.κ. ΒΑΡΘΟΛΟΜΑΙΟΥ, στίς διοργανωθεῖσες λατρευτικές καί ἑορταστικές ἐκδηλώσεις γιά τόν ἑορτασμό τῆς Μνήμης τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Καρπαθίου καί γιά τήν συμπλήρωση τριακονταετίας εὐδοκίμου ποιμαντορίας τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Καρπάθου καί Κάσου κ. Ἀμβροσίου.

Τό ἀπόγευμα τοῦ Σαββάτου 24 Αὐγούστου τελέσθηκε ὁ πανηγυρικός Ἑσπερινός τῆς Μνήμης τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου στήν παλιοχριστιανική Βασιλική τῆς Ἁγίας Φωτεινῆς (Ἄφωτη) χοροστατοῦντος τοῦ Σεβασμιωτάτου καί συγχοροστατούντων τοῦ οἰκείου Ποιμενάρχου καί τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Κώου καί Νισύρου κ. Ναθαναήλ. Τόν θεῖο λόγο ἐκήρυξε ὁ Σεβασμιώτατος.

Τήν Κυριακή 25 Αὐγούστου τελέσθηκε τρισαρχιερατική Θεία Λειτουργία στόν ἱερό Ναό Εὐαγγελισμοῦ Πηγαδίων, προεξάρχοντος τοῦ ἁγίου Καρπάθου. Τόν θεῖο λόγο ἐκήρυξε ὁ ἅγιος Κώου. Ἀκολούθησε γεῦμα στήν ἱερά Μονή Ἁγίου Γεωργίου Βασσῶν.

Τό ἀπόγευμα τῆς Κυριακῆς πραγματοποιήθηκε στό κατάμεστο «Ποσειδώνιο» Δημοτικό Ἀμφιθέατρο ἑορταστική ἐκδήλωση πρός τιμήν τοῦ ἁγίου Καρπάθου, τήν ὁποία συντόνισε ὁ Ἀρχιμ. Καλλίνικος Μαυρολέων. Ἡ ἐκδήλωση περιελάμβανε δύο ὁμιλίες. Πρῶτος μίλησε ὁ Πρωτοσύγκελλος τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Ἀρχιμ. Ἐπιφάνιος Χριστοδουλάκης μέ θέμα: «Τριάντα χρόνια στό πηδάλιο τῆς τοπικῆς Ἐκκλησίας τῆς Καρπάθου καί Κάσου». Στή συνέχεια ὁ καθηγητής Λαογραφίας τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν κ. Μηνᾶς Ἀλεξιάδης, Ἄρχων Ὑπομνηματογράφος τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, ἔκανε μία σύντομη παρουσίαση τῆς προσωπικότητας τοῦ τιμωμένου Ἱεράρχου. Ὁ Σεβασμιώτατος ὡς ἐκπρόσωπος τοῦ Πατριάρχου μας ἀνέγνωσε σχετικό συγχαρητήριο Πατριαρχικό Γράμμα. Ἀκολούθως προσφώνησαν ὁ ἅγιος Κώου, ὁ Δήμαρχος Καρπάθου κ. Μιχαήλ Χανιώτης, ὁ ἐκπρόσωπος τῆς Περιφέρειας Νοτίου Αἰγαίου κ. Μιχαήλ Ἐρωτόκριτος καί ὁ πρ. Ὑπουργός κ. Ἀριστοτέλης Παυλίδης. Ἐκκλησιαστική χορωδία ἀπέδωσε ἐκκλησιαστικούς ὕμνους, ἐνῶ τό Λύκειο Ἑλληνίδων Καρπάθου καί οἱ Πολιτιστικοί Σύλλογοι Ἀπερίου καί Μενετῶν ἀπέδωσαν παραδοσιακά τραγούδια καί χορούς τῆς Καρπάθου καί τῆς Ξάνθης, γενέτειρας τοῦ ἁγίου Καρπάθου.

Τήν ἐκδήλωση ἔκλεισε ὁ τιμώμενος Ποιμενάρχης, ὁ ὁποῖος μέ συγκίνηση ἐξέφρασε τίς εὐχαριστίες του γιά τήν τιμή καί ἀγάπη πρός τό πρόσωπό του.

Τήν Δευτέρα 26 Αὐγούστου ὁ Σεβασμιώτατος ἐπισκέφθηκε τό Διαφάνι καί τήν Ὄλυμπο, ὅπου ἔτυχε ἐγκαρδίας παραδοσιακῆς ὑποδοχῆς.

Κίνηση Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου

ΜΑΪΟΣ - ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ 2013

Ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης:

Α. Ἐχοροστάτησε κατά τήν Ἀκολουθία τοῦ Ἑσπερινοῦ στούς Ἱ. Ναούς: 1. Ἁγίας Εἰρήνης Ὀρφανοτροφείου Θηλέων (6/5), 2. Ἱ. Μονῆς Ὑψενῆς (7/5), (17/1), 3. Ἁγίου Χριστοφόρου Ἀσγούρου (8/5), 4. Ἱ. Μονῆς Φανερωμένης (9/5), 5. Ἁγίου Θωμᾶ Μεσαναγροῦ (11/5), 6. Ἁγίου Ἰσιδώρου ὁμωνύμου Κοινότητος (13/5), 7. Ἁγίων Κωνσταντίνου καί Ἑλένης Ἀεροπορικοῦ Ἀποσπάσματος Ρόδου (20/5), 8. Ἱ. Μονῆς Θαρρίου (25/5), 9. Ἁγίου Νικολάου πόλεως Ρόδου (10/6), 10. Ἀναλήψεως πόλεως Ρόδου (12/6), 11. Προφήτου Ἀμώς Καλυθιῶν (14/6), 12. Ἁγίου Νεομάρτυρος Νικήτα (Νίσυρος 20/6), 13. Γενεσίου τῆς Θεοτόκου Ψίνθου (23/6), 14. Ἀποστόλου Παύλου Λίνδου (28/6), 15. Ἁγίων Ἀποστόλων Φαληρακίου (29/6), 16. Ἁγίων Ἀναργύρων πόλεως (30/6), 17. Ἱ. Μονῆς Παντανάσσης (1/7), 18. Ἁγίου Ραφαήλ Ἀρχαγγέλου (2/7), 19. Ἁγίας Λουκίας (Συνοικισμός Ἀγγελῆ 5/7), 20. Ἁγίας Κυριακῆς Καλάθου (6/7), 21. Ἁγίας Μαρίνης Ἀπολακκιᾶς (16/7), 22. Προφήτου Ἠλία Ἰαλυσοῦ (19/7), 23. Ἁγίας Ἄννης Καλαβάρδων (24/7), 24. Ἁγίας Παρασκευῆς Καλυθιῶν (25/7), 25. Ἁγίου Παντελεήμονος Σιάνων (26/7), 26. Ἁγίου Σίλα Σορωνῆς (29/7), 27. Ἱ. Μονῆς Ἁγ. Νεκταρίου Κρυονερίου (31/7), 28. Κοιμήσεως Θεοτόκου Κρεμαστῆς (1/8), 29. Μητροπολιτικό Εἰσοδίων τῆς Θεοτόκου (2/8), 30. Κοιμήσεως Θεοτόκου Λίνδου (4/8), 31. Μεταμορφώσεως Σωτῆρος Φανῶν (5/8), 32. Ἱ. Μονῆς Φανερωμένης (6/8), 33. Κοιμήσεως Θεοτόκου Κρεμαστῆς (7/8), 33. Ἁγίας Σκέπης πόλεως Ρόδου (8/8), 34. Κοιμήσεως Θεοτόκου Κρεμαστῆς (9/8), 35. Ἱ. Μονῆς Σκιαδίου (11/8), 36. Κοιμήσεως Θεοτόκου Κρεμαστῆς (12/8), 36. Κοιμήσεως Θεοτόκου Ἰαλυσοῦ (13/8), 37. Κοιμήσεως Θεοτόκου Κρεμαστῆς (14/8), 38. Ἁγίου Μερκουρίου Ἰστρίου (15/8), 39. Κοιμήσεως Θεοτόκου Κρεμαστῆς (22/8), 40. Ἁγίας Φωτεινῆς Καρπάθου (25/8).

Β. Ἐχοροστάτησε κατά τόν Ὄρθρο καί ἐτέλεσε τήν Θεία Λειτουργία στούς Ἱ. Ναούς: 1. Ἁγίου Γεωργίου Ἄνω (6/5), 2. Ἁγίας Εἰρήνης Ὀρφανοτροφείου Θηλέων (7/5), 3. Ἱ. Μονῆς Φιλερήμου (10/5), 4. Ἁγίου Θωμᾶ Μονολίθου (12/5), 5. Ἁγίας Εἰρήνης Ὀρφανοτροφείου Θηλέων (15/5), 6. Καθεδρικό Ευαγγελισμοῦ τῆς Θεοτόκου (19/5) 7. Ἁγίας Εἰρήνης Ὀρφανοτροφείου Θηλέων (25/5), 8. Εὐαγγελιστοῦ Λουκᾶ Σορωνῆς (26/5), 9. Κοιμήσεως Θεοτόκου Ἀφάντου (9/6), 10. Ἀναλήψεως πόλεως Ρόδου (13/6), 11. Ἱερά Μονή Παραμυθίας (14/6), 12. Ἁγίας Εἰρήνης Ὀρφανοτροφείου Θηλέων (15/6), 13. Ἁγίου Νικολάου Παραδεισίου (16/6), 14. Ἁγίου Νεομάρτυρος Νικήτα τοῦ Νισυρίου (Νίσυρος 21/6), 15. Καθεδρικό Εὐαγγελισμοῦ τῆς Θεοτόκου (13/6), 16. Ἁγίας Τριάδος Μανδρικοῦ (24/6), 17. Κοιμήσεως Θεοτόκου Φαληρακίου (Ἐγκαίνια 27/6), 18. Ἁγίων Ἀποστόλων Πέτρου καί Παύλου Χαρακίου (29/6), 19. Ἁγίων Ἀποστόλων πόλεως (30/6), 20. Ἁγίων Ἀναργύρων πόλεως (1/7), 20. Ταξιαρχῶν Λάρδου (7/7), 21. Ἁγίας Εὐφημίας (Μητροπολιτικός Ναός Ἱ. Μ. Χαλκηδόνος 11/7), 22. Ἁγίας Μαρίνης παλαιᾶς πόλεως (Ἐγκαίνια 17/7), 23. Προφήτου Ἠλία Κοσκινοῦ (20/7), 24. Καθεδρικό Εὐαγγελισμοῦ τῆς Θεοτόκου (21/7), 25. Ἁγίας Παρασκευῆς Κατταβιᾶς (26/7), 26. Ἁγίου Παντελεήμονος παλαιᾶς πόλεως (27/7), 27. Μητροπολιτικό Εἰσοδίων τῆς Θεοτόκου (28/7), 28. Γενεσίου Θεοτόκου Προφύλιας (4/7), 29. Μεταμορφώσεως Σωτῆρος Μαριτσῶν (6/8), 30. Κοιμήσεως Θεοτόκου Ἀσκληπειοῦ (11/8), 31. Κοιμήσεως Θεοτόκου Ἰαλυσοῦ (15/8), 32. Κοιμήσεως Θεοτόκου Κρεμαστῆς (23/8).

Γ. Ἐτέλεσε: 1. Τόν Ἁγιασμό τῶν Ἐγκαινίων τῆς Τραπέζης Ἀγάπης τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως «Η ΜΕΡΙΜΝΑ» (17/6). 2. Τοὺς Γάμους τῶν: Λυκοπάντη Μιχαήλ καὶ Παπανικόλα Ἀνθῆς (10/5), Νικολάου καὶ Εὐθυμίας Κουτσούκου (12/5), Ἀνδρέα Λαρδοπούλου καὶ Ἐμμανουέλας Διακοσάββα (18/5), τοῦ Γεωργίου Μαλωνᾶ καὶ Ἀρτέμιδος Κυριακάκη, (22/6). 3. Τὸ Βάπτισμα: τῆς Θυγατρὸς τῆς οἰκογενείας Νικολάου καί Μαρίας Τρίπη (19/5).

Δ. Προέστη τῆς Νεκρωσίμου Ἀκολουθίας: 1. Τῆς Πρεσβυτέρας Ἀνθῆς Χατζημάρτη (17/7) 2. Τῆς Πρεσβυτέρας Χρυσῆς Δράκου (18/7), 3. Τοῦ Δικηγόρου Αἰγέα Μπαφίτη (18/7), 4. Τοῦ Πρωτοπρεσβυτέρου Βασιλείου Θωμᾶ (9/8).

ΕΝΩΣΙΣ ΙΕΡΟΨΑΛΤΩΝ ΡΟΔΟΥ ΚΑΙ ΠΕΡΙΧΩΡΩΝ

ΙΕΡΟΨΑΛΤΙΚΑ ΝΕΑ

www.ieropsaltesrodou.gr

Ἡ Ἕνωση Ἱεροψαλτῶν Ρόδου καί Περιχώρων συνεχίζοντας τήν ἐδῶ καί 65 χρόνια ὑπηρεσία τῆς ἐκκλησιαστικῆς βυζαντινῆς μουσικῆς συγχαίρει τά μέλη της, τούς ἀγαπητούς Ἱεροψάλτες, οἱ ὁποῖοι μέ πίστη, ἀγάπη καί ἀφοσίωση ψάλλουν καί ὑμνοῦν τόν Μεγαλοδύναμο Θεό καί τούς εὔχεται καλή δύναμη στό ἔργο τους.

Ὅπως κάθε χρόνο, οἱ ἱεροψάλτες μας ἔψαλαν καθ' ὅλη τήν Μεγάλη Ἑβδομάδα στίς κατανυκτικές ἀκολουθίες στούς ἱερούς ναούς τῆς Μητροπόλεώς μας, μεταφέροντας τό θεῖο δράμα τοῦ Θεανθρώπου σέ ὅλο τόν χριστιανικό κόσμο.

Ἐκδημία ἱεροψάλτου

Τήν 29η Μαΐου, ἐξεδήμησε εἰς Κύριον ὁ συνάδελφος ἱεροψάλτης Ἀριστείδης Κουτούνης. Γιά τόν λόγο αὐτό ἡ Ἕνωση Ἱεροψαλτῶν Ρόδου καί Περιχώρων ἐξέδωσε συλλυπητήριο ψήφισμα καί μέλη της παρέστησαν στήν ἐξόδιο ἀκολουθία, ἐνῶ κατατέθηκε χρηματικό ποσό ἀντί στεφάνου, στό Φιλόπτωχο Ταμεῖο τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως. Ἂς εἶναι αἰώνια του ἡ μνήμη.

Συμμετοχές τῆς χορωδίας

Τά μέλη τοῦ συλλόγου μας συμμετεῖχαν σέ πολλές πανηγύρεις τοῦ νησιοῦ μας λαμπρύνοντας τίς ἱερές ἀκολουθίες.

Ἰδιαίτερα στίς 22 Αὐγούστου μέλη τοῦ συλλόγου συμμετεῖχαν στόν Ἀρχιερατικό Ἑσπερινό, στόν ἱερό ναό Παναγίας Καθολικῆς Κρεμαστῆς καί τήν ἑπομένη στήν Ἀρχιερατική Θεία Λειτουργία.

Στίς 26 Αὐγούστου μέλη τοῦ Συλλόγου συμμετεῖχαν στόν Ἀρχιερατικό Ἑσπερινό στόν Ἅγιο Φανούριο Ρόδου, προστάτη τῆς νήσου καί τήν ἑπομένη στήν Ἀρχιερατική Θεία Λειτουργία.

Ἐκδήλωση Παναγίας Καθολικῆς

Στίς 11 Αὐγούστου, μετά ἀπό κάλεσμα τοῦ ἀγαπητοῦ μας δασκάλου καί Πρωτοψάλτη τῆς Παναγίας Καθολικῆς Κρεμαστῆς, Κ. Κουκιᾶ, μέλη τῆς χορωδίας συμμετεῖχαν στήν ἐκδήλωση τοῦ ἱεροῦ ναοῦ μέ παραδοσιακά καί λαϊκά - ρεμπέτικα τραγούδια. Ὁ πολύς κόσμος, πού παρακολούθησε τήν ἐκδήλωση, χειροκρότησε θερμά τή συμμετοχή τῶν ἱεροψαλτῶν. Ἡ ἄρτια ἐκτέλεση τῶν τραγουδιῶν αὐτῶν ἔδειξε ὅτι τά ρεμπέτικα καί τά λαϊκά τραγούδια ἔχουν ὡς βάση τή βυζαντινή μουσική.

Σχολή βυζαντινῆς μουσικῆς

Τέλη Ἰουνίου, πραγματοποιήθηκε ἡ ἐκδήλωση λήξης τῶν μαθημάτων τῆς σχολῆς βυζαντινῆς μουσικῆς γιά τήν σχολική χρονιά 2012-2013 καί ἡ ἀπονομή τίτλων σπουδῶν τοῦ ἔτους. Στήν ἐκδήλωση παραβρέθηκαν συγγενεῖς καί φίλοι τῶν μαθητῶν, καθώς καί ἱερεῖς καί ἱεροψάλτες τοῦ νησιοῦ μας. Ἀξίζει νά σημειωθεῖ, ὅτι στά παραρτήματα τῆς σχολῆς στά χωριά Κρεμαστή, Μαριτσά, Ἀρχάγγελο καί Γεννάδι, οἱ μαθητές ἔδειξαν τό θερμό ἐνδιαφέρον τους γιά τή βυζαντινή μουσική μέ τήν συνεχῆ προσέλευσή τους. Μετά ἀπό δυό χρόνια λειτουργίας καί μέ τόν συνεχῆ ἀγώνα καί ζῆλο τῶν καθηγητῶν ἀλλά καί μέ τήν δίψα τῶν μαθητῶν, ἡ σχολή ἔχει δείξει ἤδη τήν προσφορά της, τόσο στήν τοπική Ἐκκλησία μέ τήν ἐνίσχυση τῶν ἀναλογίων τοῦ νησιοῦ μας μέ μαθητές, ὅσο καί στήν παράδοσή μας μέ τό τμῆμα ἐκμάθησης παραδοσιακῶν καί δημοτικῶν τραγουδιῶν. Ἀποτελεῖ μοναδική ὑπόσχεση ὅλων μας ἡ συνέχιση τοῦ ἔργου αὐτοῦ μέ τήν προσθήκη περισσότερων δραστηριοτήτων. Κατά τή διάρκεια τῆς ἐκδήλωσης, ἡ χορωδία τῶν μαθητῶν ἔψαλλε ὕμνους καί τραγούδια. Οἱ μικροί μαθητές 'ἔκλεψαν τήν παράσταση'. Στήν συνέχεια, ὁ Πρόεδρος τῆς Ἑνώσεως Ἱεροψαλτῶν Ρόδου καί Περιχώρων, κ. Στέργος Παρασκευᾶς καί ὁ Ἀρχιμ. Νεκτάριος Πόκιας μίλησαν γιά τήν καλή πορεία τῆς σχολῆς καί τῆς προσφορᾶς της στό ροδιακό λαό, ἀφοῦ ἡ Ρόδος ἔχει προϊστορία καί παράδοση στή βυζαντινή μουσική. Ἀπό τούς ὁμιλητές τονίσθηκε ὅτι γίνεται μία τεράστια καί ἐξαιρετική προσπάθεια ἀπό τόν Σύλλογο Ἱεροψαλτῶν μέ σκοπό ὄχι μόνο τή μεταλαμπάδευση τῆς μουσικῆς παιδείας ἀλλά καί τήν κάλυψη τῶν ἱερῶν ἀναλογίων. Τέλος συνεχάρησαν τούς μαθητές καί τούς παρέδωσαν τίς σχετικές βεβαιώσεις.

Οἱ ἐγγραφές γιά τή νέα σχολική χρονιά ξεκινοῦν στίς 25 Αὐγούστου, ἐνῶ ὁ ἁγιασμός θά πραγματοποιηθεῖ τέλη Σεπτεμβρίου. Τά μαθήματα θά ξεκινήσουν τήν 1η Ὀκτωβρίου. Ἐπίσης θά λειτουργήσουν δυό νέα παραρτήματα τῆς σχολῆς, στά χωριά Κοσκινοῦ καί Ἀπόλλωνα.

Πληροφορίες γιά ἐγγραφές στά τηλέφωνα 6972235951, 6932220378.

Λίγα λόγια γιά τήν ἱστορία τῆς βυζαντινῆς μουσικῆς

Τό χάρισμα τῆς μουσικῆς προσφέρθηκε ἀπό τόν Θεό μέ τή δημιουργία τοῦ ἀνθρώπου, ὥστε μέσα ἀπό αὐτή νά ἐκφράζεται καί νά δημιουργεῖ. Ἐκτός ἀπό τήν κοσμική ἔκφανσή της, ὑπάρχει καί ἡ θρησκευτική, μέσα ἀπό τήν ὁποία ὁ ἄνθρωπος ἐκφράζει συναισθήματα ἀγάπης καί εὐγνωμοσύνης πρός τόν Θεό ἀλλά καί πίστης, ἐλπίδας καί ἱκεσίας πρός τόν Αὐτόν.

Ὡς χρυσός αἰώνας τῆς ἐκκλησιαστικῆς μουσικῆς θεωρεῖται ὁ 5ος μ. Χ. αἰώνας, ἡ περίοδος τοῦ Ρωμανοῦ τοῦ Μελωδοῦ, ποιητοῦ τῶν Κοντακίων, τόν ὁποῖο χαρακτήρισαν καί Πίνδαρο τῆς ἐκκλησιαστικῆς μουσικῆς, καθώς ἐπίσης καί ὁ 8ος μ. Χ. αἰώνας, ἡ περίοδος τοῦ Ἰωάννου τοῦ Δαμασκηνοῦ, ποιητοῦ τῆς Ὀκταήχου καί πολλῶν Κανόνων. Σήμερα τήν ὀνομάζουμε βυζαντινή μουσική, γιατί χρησιμοποιήθηκε στόν χῶρο τῆς βυζαντινῆς αὐτοκρατορίας.

ΣΚΑΝΔΑΛΙΣΜΟΣ

Στήν ἀρχαία ἐποχή σκάνδαλο ἦταν ἡ παγίδα, πού οἱ κυνηγοί τοποθετοῦσαν στό δρόμο καί καθώς περπατοῦσαν ἀμέριμνα τά θηράματα πιάνονταν ἀπό τά πόδια, ἀκινητοποιοῦνταν καί αἰχμαλωτίζονταν. Μεταφορικά σκάνδαλο εἶναι ὁ πειρασμός, ἡ ὤθηση κάποιου νά πέσει σέ κάποια ἁμαρτία, π.χ. στήν κατάκριση, στήν ἀνήθικη σκέψη ἤ ἀκόμα καί στήν ἀπιστία. Ἁμαρτία δέν εἶναι μόνο ἡ διάπραξη σφαλμάτων, ἀλλά καί ἡ παρώθηση κάποιων ἄλλων στήν διάπραξη τοῦ κακοῦ.

Πολλές φορές ἀκοῦμε ἀπό μερικούς χριστιανούς ὅτι ἐνοχλοῦνται καί σκανδαλίζονται μέ τή ζωή κάποιων ἄλλων χριστιανῶν. Κάποιοι λένε, ἀφοῦ κάποιοι ἱερεῖς ἤ κάποιοι θεωρούμενοι καλοί χριστιανοί δέν τηροῦν τίς ἐντολές τοῦ Χριστοῦ, ἐπομένως τό Εὐαγγέλιο εἶναι ἀνεφάρμοστο κι ἐγώ καλά θά κάνω νά μήν ἀγωνίζομαι νά τίς τηρῶ. Δέν φταῖνε πάντοτε οἱ σκανδαλίζοντες, γιατί ἐνίοτε ὁ σκανδαλισμός προξενεῖται ἀπό λανθασμένη κριτική τῶν σκανδαλιζομένων καί ἄλλοτε ἀπό λανθασμένη μεταφορά πληροφοριῶν. Ὅταν ὅμως εἶναι γνήσιος ὁ σκανδαλισμός, οἱ σκανδαλίζοντες θά δώσουν λόγο στόν Θεό κατά τήν παγκόσμια κρίση. Θά τιμωρηθοῦν γιά τόν σκανδαλισμό τῶν ἀδυνάτων καί τήν ὤθησή τους πρός τήν θρησκευτική ἀδιαφορία καί πιθανόν πρός τήν ἀθεΐα. Ὁ Χριστός μίλησε σκληρά γιά τούς σκανδαλοποιούς: «οὐαί τῷ ἀνθρώπῳ ἐκείνῳ δι' οὗ τό σκάνδαλον ἔρχεται» (Ματθ. 8,7). Ἄλλος σκανδαλίζει μέ τήν ἄπρεπη συμπεριφορά, ἄλλος μέ τά βρώμικα λόγια, ἄλλος μέ τήν προκλητική ἐνδυμασία, ἄλλος μέ τήν κατάλυση τῆς νηστείας καί ἄλλοι μέ ἄλλους τρόπους.

ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗ ΖΩΗ ΧΩΡΙΣ ΘΕΟ (!)

Σήμερα στήν ἐκκοσμικευμένη κοινωνία μας πνευματικός ἄνθρωπος θεωρεῖται ἐκεῖνος πού ἀσχολεῖται μέ τά γράμματα καί τίς τέχνες. Ὁ κατά κόσμον πνευματικός ἄνθρωπος μπορεῖ νά εἶναι ὑλιστής καί νά μή παραδέχεται τήν ψυχή, τό πνεῦμα στόν ἄνθρωπο. Τέτοιοι π. χ. εἶναι ποιητές καί λογοτέχνες, ἐκπαιδευτικοί καί δημοσιογράφοι, σεναριογράφοι καί ἠθοποιοί, τραγουδοποιοί καί τραγουδιστές, ζωγράφοι καί γλύπτες.

Ἐνῶ ὅλοι αὐτοί, ὅταν λειτουργοῦν σωστά, προάγουν τούς ἀνθρώπους στό ἀγαθό, κάποιοι ἀπ' αὐτούς ἀντίθετα τούς διαφθείρουν. Χάριν τῆς ἐλευθερίας τῆς ἔκφρασης ὁ κάθε διεφθαρμένος καλλιτέχνης πλασάρει μέ τήν τέχνη του τήν ἀνηθικότητα καί τή διαφθορά. Μάλιστα προβάλλουν τήν στάση τους ὡς πρόοδο. Συγγράφονται λογοτεχνικά πεζογραφήματα καί ποιήματα, πού ἀποκαθηλώνουν τίς ἀξίες τῆς θρησκείας, τῆς πατρίδας καί τῆς οἰκογένειας. Δημιουργοῦνται τραγούδια μέ βρομόλογα καί σατανικές ἐπικλήσεις. Γράφονται θέατρα καί κινηματογραφικά ἔργα μέ προκλητικό σεξουαλικό περιεχόμενο.

Αὐτό πού προβάλλεται μέ τήν τέχνη τους δείχνει καί τή ζωή τους. Πολλοί χωρίς αἰδώ διακηρύττουν τήν ἀθεΐα τους. Ἄλλοι ἐξυμνοῦν τήν ἀνηθικότητα. Μερικοί ἀναίσχυντα προβάλλουν τή σεξουαλική παρεκτροπή τους. Κάποιοι ζωγράφοι χλευάζουν τά ἱερά καί τά ὅσια. Ἀρκετοί ἐκπαιδευτικοί ὠθοῦν τά παιδιά στήν ἀθεΐα καί στή σχετικοποίηση τῶν ἀξιῶν. Ὄχι λίγοι δημοσιογράφοι παραποιοῦν τήν ἀλήθεια τῶν γεγονότων καί παραπληροφοροῦν τόν κόσμο ὑπηρετώντας μικροκομματικά καί ἰδιοτελῆ συμφέροντα.

Σέ ὅλες αὐτές τίς περιπτώσεις ὑπηρετεῖται τό κακό, γιατί αὐτοί οἱ ἄνθρωποι ἔχουν ἀπομακρυνθεῖ ἀπό τόν Θεό καί δέν κατοικεῖ μέσα τούς τό Ἅγιο Πνεῦμα. Χωρίς Θεό ὁ ἄνθρωπος δέν σέβεται τόν συνάνθρωπό του καί δέν ἔχει ὅρια. Οἱ τέχνες γιά τόν ἁγιοπνευματικό ἄνθρωπο παίρνουν ἀξία ὅταν ὑπηρετοῦν τή σωτηρία τῶν ψυχῶν. Ὁ ἅγιος εἶναι ὁ πραγματικός πνευματικός ἄνθρωπος, πού ὑπηρετεῖ τό καλό τῶν συνανθρώπων του, γιατί τούς βλέπει ὡς ἀδελφούς καί ὡς εἰκόνες τοῦ Θεοῦ μέ αἰώνια προοπτική. Γνήσια πνευματική ζωή χωρίς Θεό δέν ὑπάρχει.

ΠΛΑΝΕΜΕΝΟΙ

Ὅταν οἱ Σαδδουκαῖοι, οἱ ὁποῖοι δέν πίστευαν στήν ἀνάσταση τῶν νεκρῶν, πείραξαν τόν Χριστό μέ μία πονηρή ἐρώτηση, ὁ Χριστός τούς εἶπε *«ἐσεῖς πολύ πλανᾶσθε»* (Μάρκ. 12,27). Φαίνεται πώς ὑπῆρχαν τότε κι ἄλλοι λιγότερο πλανεμένοι, π.χ. οἱ Φαρισαῖοι.

Καί σήμερα ὑπάρχουν λίγο ἤ πολύ πλανεμένοι ἄνθρωποι. Οἱ σχισματικοί εἶναι λίγο πλανεμένοι ἐνῶ οἱ αἱρετικοί πολύ. Ἄλλο εἶναι νά ἀποκόπτεσαι ἀπό τήν Ἐκκλησία μέ σχίσμα κι ἄλλο μέ αἵρεση. Ὁ σχισματικός ἀποκόπτεται ἀπό τή διοικητική ὀργάνωση τῆς Ἐκκλησίας. Ὁ αἱρετικός βγαίνει ἐκτός Ἐκκλησίας καί διοικητικά καί σέ θέματα πίστεως.

Ἐκτός ἀπό τούς πλανεμένους στήν πίστη ὑπάρχουν καί οἱ πλανεμένοι στή ζωή. Αὐτοί χάνουν τό δρόμο τοῦ Θεοῦ μέ τήν λανθασμένη στάση ζωῆς τους. Τέτοιοι εἶναι οἱ ἰδιόρρυθμοι καί οἱ ἐμπαθεῖς χριστιανοί. Αὐτοί οἱ χριστιανοί δέν φθάνουν στόν Θεό, ἀλλά λοξοδρομοῦν καί φθάνουν στήν Κόλαση.

Ὁ ἰδιόρρυθμος χριστιανός, πού δέν νηστεύει, χρησιμοποιεῖ τά λόγια του Χριστοῦ γιά δική του δικαιολογία: «αὐτό πού μολύνει τόν ἄνθρωπο εἶναι τά ἐξερχόμενα (δηλ. τά λόγια) κι ὄχι τά εἰσερχόμενα (δηλ. οἱ τροφές)». Στήν ἰδιορρυθμία ἀνήκει καί ὑπερβολή στή νηστεία, ὅπου ἐπέρχεται ἡ ἐξάντληση καί ἡ διακοπή τῆς νηστείας. Ἰδιόρρυθμος εἶναι καί ἐκεῖνος πού, καθώς δέν ἐξετάζει βαθιά τόν ἑαυτό του, ἐφησυχάζει λέγοντας ὅτι εἶναι καλός, γιατί δέν κάνει μεγάλες ἁμαρτίες. Ἰδιόρρυθμος εἶναι κι ἐκεῖνος πού, καθώς δέν ἐκκλησιάζεται, δικαιολογεῖται λέγοντας πώς δέν χρειάζεται καί κάθε Κυριακή νά πηγαίνει στήν Ἐκκλησία. Ἰδιόρρυθμος εἶναι κι ἐκεῖνος πού, καθώς δέν κοινωνᾶ τακτικά, δικαιολογεῖται λέγοντας: «τί τήν περάσαμε τή θεία Κοινωνία νεράκι;».

Ὁ ἐμπαθής χριστιανός εἶναι ἐκεῖνος, πού καθώς εἶναι ὑποταγμένος στά πάθη του χάνει τό δρόμο πρός τόν Θεό καί πλανᾶται εὔκολα ἀπό τόν λαοπλάνο πονηρό. Ὁ ἐγωιστής πλανᾶται περισσότερο ἀπό ὅλους τούς ἐμπαθεῖς, γιατί δέν βλέπει τά σφάλματά του καί δέν ἀλλάζει ζωή. Ὅταν ὁ ἐγωιστής χριστιανός πράττει τήν ἀρετή ἀπό ἀνθρωπαρέσκεια καί γιά ἐπίδειξη, τότε ἡ ἀρετή του ἀπορρίπτεται ἀπό τόν Κύριο. Ὁ φιλήδονος κι αὐτός πλανᾶται σέ τρόπους ζωῆς μακριά ἀπό τόν Θεό. Τό ἴδιο κι ὁ φιλάργυρος χάνει τόν προσανατολισμό πρός τόν Κύριο καί χάνεται στήν ἀναζήτηση τῆς ὑλικῆς εὐμάρειας.

Εἶναι καλό ὅλοι οἱ χριστιανοί νά μή ζοῦμε ἰδιόρρυθμα ἀλλά νά ὑπακούομε στήν Ἐκκλησία μέσῳ τοῦ Ἐπισκόπου καί τῶν πνευματικῶν Πατέρων. Ἐπίσης οἱ ἐμπαθεῖς χρειάζεται νά πολεμᾶμε τά πάθη μας μέ τήν ἔντονη ἄσκηση καί τήν ἁγιοπνευματική ζωή.

Ἀρχιμ. Μαξίμου Παναγιώτου

ΠΛΗΡΩΜΕΝΟ ΤΕΛΟΣ
ΡΟΔΟΣ
8017
ΕΝΤΥΠΟ ΚΛΕΙΣΤΟ ΑΡ. ΑΔΕΙΑΣ 1926/04 ΚΕΜΠ. ΑΘ.